

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**SURİYELİ SIĞINMACILARIN
KAHRAMANMARAŞ ÇADIR KENT'TE
YAŞAM KOŞULLARI VE ADAPTASYON
SORUNLARI**

Aytaç ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
TEMMUZ - 2015**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**SURİYELİ SIĞINMACILARIN
KAHRAMANMARAŞ ÇADIR KENT'TE
YAŞAM KOŞULLARI VE ADAPTASYON
SORUNLARI**

**DANIŞMAN : Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ
JÜRİ : Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL
JÜRİ : Doç. Dr. Ahmet ATASOY**

Aytaç ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
TEMMUZ – 2015**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

**SURİYELİ SIĞINMACILARIN
KAHRAMANMARAŞ ÇADIR KENT'TE
YAŞAM KOŞULLARI VE ADAPTASYON
SORUNLARI**

Aytaç ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

**Bu Tez/Proje 07/07/2015 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği ile Kabul Edilmiştir.**

Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL Doç. Dr. Ahmet ATASOY
BAŞKAN ÜYE ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Abdullah SOYSAL
Enstitü Müdürü

Bu çalışma KSÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir.
Proje No: 2013/6-21 YLS

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SURİYELİ SİĞINMACILARIN
KAHRAMANMARAŞ
ÇADIRKENT'TE YAŞAM
KOŞULLARI VE ADAPTASYON
SORUNLARI

Aytaç ŞAHİN

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ

Yıl : 2015, Sayfa: 61+XI

Jüri : Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ (Başkan)
: Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL (Üye)
: Doç. Dr. Ahmet ATASOY (Üye)

Genel olarak ekonomik, siyasi, kültürel ve demografik sebeplerle ortaya çıkan göç hareketleri genel tanımıyla insanların bulundukları mekânlardan farklı mekânlara doğru yer değiştirmesidir. Kendi iç dinamikleri içerisinde kollara ayrılan göç olgusunun alt kollarından biri de zorunlu göçlerdir. Baskı rejimleri, şiddet olayları, can güvenliği endişesi, iç savaşlar ve çatışma durumları gibi olumsuz olaylar insanların daha güvenli ve huzurlu bir yaşam alanı bulabilmek amacıyla zorunlu olarak ülke dışına göç etmeleriyle sonuçlanabilmekte, böylece mülteci ve sığınmacı kavramları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca göç sonucunda belirli bir topluluğu terk ederek yeni bir topluluk içine giren kişilerin, yeni toplumsal ilişkiler kurmaları da gerekmekte ve bu durum uyum (adaptasyon) sorunu yaşamalarına da sebep olmaktadır.

2011 yılında Suriye’de başlayan iç çatışma ve savaş ortamından kaçan Suriyelilerin Türkiye tarafından kabul edilmeleriyle başlayan süreç ve ardından yaşanan uyum sorunları çalışmanın özünü oluşturmaktadır. Çalışma alanı olarak Kahramanmaraş Çadır Kent’i seçilmiştir.

Çalışmanın amacı Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de bulunmaktan memnun olma durumlarını ve sosyo-kültürel açıdan Türkiye’ye uyum düzeylerini belirlemek; cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre uyum

düzeylerinde anlamlı farklılıkların olup olmadığını ortaya koyarak geleceğe yönelik plan ve politikaların saptanmasını kolaylaştırmak; çadır kentte yaşadıkları sorun ve beklentileri ortaya koyarak çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için açık uçlu 5, kapalı uçlu 22 ve likert ölçeğe 37 sorudan oluşan anket 298 Suriyeli katılımcıya uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS for Windows 21 programı ile betimsel analiz ve Ki-Kare testine tabi tutulmuştur. Ulusal ve uluslararası kuruluşlardan Suriyeli sığınmacılara ait bilgiler temin edilerek ArcGIS 10.2 yazılımıyla haritalandırılmıştır.

Kampa gelen sığınmacıların ağırlıklı olarak Türkiye'ye komşu şehirlerinden geldikleri, kampın kuruluşundan itibaren buraya yerleşen sığınmacıların büyük çoğunluğunun burada ikamet ettiğini ve ayrılmak istemedikleri, çadırda yaşamaktan yüksek oranda şikâyetçi oldukları, sığınmacıların neredeyse tamamına yakını Türkiye'de kalıcı olarak kalmayı düşünmediği, sığınmacıların ilk geldikleri zamanlara kıyasla kendilerini Türkiye'de daha rahat hissettikleri, Türkiye'ye ve Türk yaşantısına uyum sağlamaya istekli olmalarına rağmen hala alışma sürecinde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş, Göç, Çadır Kent, Suriye, Sığınmacı, Uyum

**DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARS SUTCU IMAM UNIVERSITY**

ABSTRACT

MA THESIS

**LIVING CONDITIONS AND ADAPTATION
PROBLEMS OF SYRIAN ASYLUM SEEKERS IN
KAHRAMANMARAS TENT CITY**

Aytaç ŞAHİN

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Mehmet GÜRBÜZ

Year : 2015, Pages: 61+XI

**Jury : Assist. Prof. Dr. Mehmet GÜRBÜZ (Chairperson)
: Assoc. Prof. Dr. Ersin Kaya SANDAL (Member)
: Assoc. Prof. Dr. Ahmet ATASOY (Member)**

Generally, migration is a movement of people from place to place that occurs by reason of economic, political, and demographic reasons. One of the sub-branch of migrations are also forced immigration. This may result in migration of people out of the country to find a more secure and peaceful living space because of adverse events such as oppressive regimes, violence, life safety concerns, civil war and conflict situations. Thus definition of refugees and asylum seekers occurs. As a result of the migration persons entering into a new community, they must also establish new social relations and this situation causes adaptation problems in their life.

The basis of study occurs that the Syrians who escaped from civil conflict and war began in the country; with accept by Turkey in 2011 and then experienced their adaptation problems. The study area is Kahramanmaras Tent City.

The aims of the study are determine the Syrian refugee's satisfaction degree in Turkey and their socio-cultural perspectives level of adaptation to Turkey. Another aim is determine whether there is a significant difference or not in their adaptation levels considering with by their gender, length of their stay and they came by city and, to facilitate the detection of future plans and policies. Finally to find solutions which have problems and expectations in the camp life. To achieve this goal, 5 open-ended, closed-end 22 and a likert scale questionnaire consisting of 37 questions was administered to 298 participants Syrians. The resulting data was evaluated descriptive analysis and chi-square test with SPSS for Windows 21.0 software. Providing information to Syrian refugees by national and international organizations converted into map with ArcGIS 10.2 software.

At the end of the study, it is understood that asylum-seekers, who live in the tent city, mostly came from neighbor border cities of Syria to Turkey, asylum-seekers who are since the establishment of camps settled here mostly residence here and people don't want leave from the camp, they are complaining about the high rates of living in tents, almost all asylum seekers to remain temporary in Turkey and they will not be settled, compared to first arrived time asylum seekers feel more comfortable in Turkey, despite being willing to adapt to Turkey and Turkish lifestyle, people still in the adaptation process.

Keywords: Kahramanmaras, Migration, Tent City, Syria, Asylum-Seeker, Adaptation

ÖN SÖZ

Sosyal bilimler alanında üzerinde en çok durulan konulardan biride göç olgusudur. İnsan hareketliliği her geçen gün daha da artmakta ve farklı sebeplerle birlikte yeni boyutlar kazanmaktadır. Göç ve sonrasında varılan toplumlara getirdiği etkiler ve sonuçlar bu olgunun daha fazla çalışılmasını gerektirmektedir. 2010 yılından günümüze kadar Kuzey Afrika’da bulunan Arap ülkeleri ve Orta Doğu ülkelerinde başlayan kargaşa durumu ilerleyen süreçte yerini iç savaşa bırakarak birçok ülkede farklı şekillerde sonuçlanmıştır. Bu ülkelerden biri de Suriye Arap Cumhuriyeti’dir. Ülkede var olan savaş hali nedeniyle, farklı zaman ve ölçülerde Türkiye’ye gerçekleşen göçler ile birlikte insanlar yeni bir toplum içerisine girmişlerdir. 2011 yılı itibariyle Türkiye’ye yönelik olan ve aralıksız olarak gerçekleşen göç hareketliliği, mekânsal olarak insanların yer değiştirmeleriyle birlikte yeni toplumdaki uyum durumları ve etkileri çalışılması zaruri konulardan biri olmuştur. Bu nedenle “Suriyeli Sığınmacıların Kahramanmaraş Çadır Kent’te Yaşam Koşulları ve Adaptasyon Sorunları” başlığı altında bir yüksek lisans bitirme tezi hazırlanmasına karar verilmiştir.

Tez konumun belirlenmesi ve uygulanmasında beni her konuda destekleyen, yapıcı ve yönlendirici fikirleriyle bana yol gösteren tez danışmanım, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRBÜZ’e sonsuz teşekkür ederim. Tüm süreç boyunca yapıcı eleştirileri ve özendirici önerileri ile tezime katkı sağlayan bölümümüz öğretim üyelerinden değerli hocam Doç. Dr. Murat KARABULUT’a teşekkürü bir borç bilirim.

Bitirme tezimi proje olarak kabul eden ve maddi anlamda destek sağlayan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) birimine, sahada veri toplama esnasında yardımcı olan ve sığınmacılarla diyalog haline geçebilmemi sağlayan Araf BUĞDAYCI, Ammar SHAM ve Arş. Gör. Adem BULUT’a, tezin düzenlenmesi ve veri analizinde yardımını esirgemeyen arkadaşım Arş. Gör. Muhammet DURGUN’a emeklerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca tüm hayatım boyunca yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen canım annem ve kardeşlerime, desteğini her zaman hissettiğim ve tezimin her aşamasında bana yardımcı olan, gerekli düzenlemelerde sonsuz sabır gösteren sevgili eşim Arş. Gör. Mine ŞAHİN’e sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Arş. Gör. Aytaç ŞAHİN
Temmuz-2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	VI
TABLOLAR LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	X
EKLER LİSTESİ	XI
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	3
3. GÖÇ OLGUSU	5
3.1. Zorunlu Göç.....	8
3.2. Kitlesel Göç	8
3.3. Geçici Koruma.....	9
3.4. Zorunlu Göçmenler	10
3.4.1. Mülteci	10
3.4.2. Sığınmacı.....	12
4. GÖÇ VE ETKİLEŞİM.....	13
4.1. Kültürel Etkileşim ve Farklılıklar	13
4.2. Entegrasyon ve Uyum	14
5. ARAP BAHARI	17
5.1. Arap Baharı ve Nedenleri	17
5.2. Arap Baharı ve Suriye	19
6. TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER	20
6.1. Türkiye'deki Nüfus ve Dağılımları	20
6.2. İkamet ve Kayıt Durumları.....	21
6.3. Sağlık, Eğitim ve Çalışma İzni Durumları	22
6.3.1. Sağlık.....	22
6.3.2. Eğitim.....	22
6.3.3. Çalışma İzni	23
6.4. Geçici Barınma Merkezleri ve Yaşam	24
7. ÇALIŞMANIN AMACI	27
7.1. Çalışmanın Önemi	27
7.2. Araştırma Problemi	27
8. MATERYAL ve YÖNTEM	28
8.1. Veri Analizi	28
8.2. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	30
8.3. Çalışma Alanı	30
9. BULGULAR.....	32
9.1. Demografik Özellikler.....	32
9.2. Suriye'den Geldikleri Şehirlere Göre Dağılım	33
9.3. Türkiye'ye Giriş Yılları	34
9.4. Kahramanmaraş'ta Bulunma Süreleri	34
9.5. Ekonomik Özellikleri	35
9.6. Suriye'deki İkamet ve Yakınlarının Durumları.....	36
9.7. Çadır Kent İkamet Durumları.....	37
9.8. Göçe Karar Veren Kişi ve Kendilerini Tanımlamaları.....	38
9.9. Göç Etmede Etkili Olan Faktörler	38
9.9.1. Türkiye	38
9.9.2. Kahramanmaraş.....	39
9.10. Karşılaşılan En Önemli İlk Üç Sorun	39
9.11. Çadır Kent Hizmetlerinden Memnuniyet	40
9.12. Kahramanmaraş Merkez Çadır Kent'te Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Uyum Durumları	41
9.12.1. Cinsiyet, Bulunma Süresi ve Geldikleri Şehirlere Göre Suriyeli Sığınmacıların Uyum Durumları.....	43

10. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
11. KAYNAKÇA.....	57
ÖZ GEÇMİŞ	
EKLER	

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Mültecilere Kaynaklık Eden Ülkeler	10
Tablo 8.1. Güvenilirlik Testi Tablosu.....	29
Tablo 9.1. Sığınmacıların Demografik Bilgileri	33
Tablo 9.2. Sığınmacıların Kahramanmaraş'ta Bulunma Sürelerine Göre Gruplaması...	35
Tablo 9.3. Genel Olarak Sığınmacıların Uyum Durumları	42
Tablo 9.4. Uyum Durumları Sorularının Puan Aralıkları	43
Tablo 9.5. Türkiye'de Kalıcı Olarak Yaşama Konusuna Katılım Derecesi	43
Tablo 9.6. Türkiye'ye Yaşamaktan Mutlu Olma Durumları	44
Tablo 9.7. Kendilerini Türk Vatandaşı Olarak Görme Durumları	44
Tablo 9.8. Türkiye'nin Suriyelilere Vatandaşlık Hakkı Vereceği Yönündeki Düşünceler	45
Tablo 9.9. Türkiye'deki Seçimlerde Oy Kullanma İsteği.....	45
Tablo 9.10. İlk Geldikleri Güne Göre Kendilerini Daha Rahat Hissetme Durumları	46
Tablo 9.11. Türk Halkının Suriyelilere Karşı Hoşgörüsü.....	46
Tablo 9.12. Kahramanmaraş Halkının Suriyelilere Karşı Hoşgörüsü	47
Tablo 9.13. “Kahramanmaraş Bundan Sonraki Yaşamım İçin Uygun Bir Şehirdir” Yargısına Katılım Derecesi.....	47
Tablo 9.14. Alışverişlerini Yapmalarında Ayrım Yapma Durumuna Katılım Derecesi	49
Tablo 9.15. Cenazelerini Türkiye'ye Defnetme Hakkında Görüşleri.....	49
Tablo 9.16. Türk Kültürüyle Kendi Kültürlerini Birbirine Yakın Görme Derecesi	49
Tablo 9.17. Suriye Halkının Zamanla Bir Kültürel Değişim Yaşayacağı Düşüncesi.....	50
Tablo 9.18. Günlük Hayat Konusunda Türk Kültürüne Alışabilme Durumları	50
Tablo 9.19. Giyim Konusunda Türk Kültürüne Alışabilme	51
Tablo 9.20. Sorun Çözebilecek Düzeyde Türkçe Anlama.....	51
Tablo 9.21. Türk Vatandaşlarıyla Diyalog ve Anlaşabilme Durumları.....	52
Tablo 9.22. Türkçe Öğrenme ve Yaşama İmkânı Bulma	52
Tablo 9.23. Türkçe Konuşabilmenin Kendi Dillerinden Daha Önemli Olduğu Düşüncesi.....	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekiller

Sayfa

Şekil 3.1. Zorunlu Göçün Dünyadaki Dağılımı.....	8
Şekil 6.1. Kamp Alanları Dahil Suriyelilerin Bölgesel Dağılımı	20
Şekil 6.2. Kamp Alanları Dahil Suriyelilerin İl Bazında Dağılımı.....	21
Şekil 6.3. Barınma Merkezlerinde Yaşayan Suriyeliler (2011-2015)	24
Şekil 6.4. Kamp Alanları Dağılım Haritası	25
Şekil 6.5. Kamp Alanlarında Yaşayan Sığınmacı Nüfusun Dağılımı	26
Şekil 8.1. Çalışma Alanı	31
Şekil 9.1. Geldikleri Şehirlere Göre Dağılım Haritası.....	34
Şekil 9.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Giriş Yılları	34
Şekil 9.3. Suriye ve Türkiye Karşılaştırmalı Meslek Grupları	35
Şekil 9.4. Suriye ve Türkiye Karşılaştırmalı Aylık Gelirleri.....	36
Şekil 9.5. Suriye'deki İkamet Durumu	38
Şekil 9.6. Suriye'deki Hane Hasar Durumu	37
Şekil 9.7. Çadırda İkamet Eden Kişi Sayısı.....	38
Şekil 9.8. Çadırda İkamet Eden Aile Sayısı	37
Şekil 9.9. Kendilerini Tanımlamaları	39
Şekil 9.10. Göç Etme Kararını Veren Kişi	38
Şekil 9.11. Türkiye'ye Göç Etmede Etkili Olan Faktörler	39
Şekil 9.12. Kahramanmaraş'a Göç Etmede Etkili Olan Faktörler.....	39
Şekil 9.13. Karşılaşılan En Önemli İlk Üç Sorun.....	40
Şekil 9.14. Çadır Kent Hizmetlerinden Memnun Olma	41

KISALTMALAR LİSTESİ

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM: Birleşmiş Milletler
BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
DHA: Doğan Haber Ajansı
GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
HUGO: Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi
IDP: Internally Displaced Person
IMPR: International Middle East Peace Research Center
IOM: International Organization Migration for Migration
MAZLUMDER: İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
MÖ: Milattan Önce
ORSAM: Ortadoğu Stratejik Araştırma Merkezi
TBMMİHK: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
TESEV: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees
USAK: Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu
YÖK: Yüksek Öğrenim Kurumu
YÖS: Yabancı Öğrenci Sınavı
3RP: Regional Refugee & Resilience Plan

EKLER LİSTESİ

- Ek 1: Anket Tam Metin (Türkçe)
Ek 2: Anket Tam Metin (Arapça)

1. GİRİŞ

Sürekli hareket hâlinde olan dünya nüfusu, kompleks nedenlere dayanan faktörlerle bu hareketliliğini sürdürmektedir. Nüfus hareketleri farklı ölçeklerde, çeşitli yerler ve mekânlar arasında gerçekleşir ve birbirinden çok farklı nedenlerle ortaya çıkar. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren daha da çok yönlü bir hal olan göç hareketleri genel olarak ekonomik, kültürel, politik ve çevresel faktörler nedeniyle gerçekleşip yasal ve yasadışı boyutlarda dağılışını sürekli olarak yeniden biçimlendirmektedir. Bunun sonucunda göçlerle toplumlar yeni fertler kazanabilmekte veya tam aksine kaybedebilmektedir. Göçler genel olarak iç (ülke içi) göç ve dış (uluslararası) göç olarak sınıflandırılıp, benzer nedenlerle ortaya çıkıyor olsalar da, nüfusun yalnızca bir ülke sınırları içerisinde yer değiştirmesini ifade eden iç göç, ölçeği belirli alanlar içerisinde kültürel açıdan bir dereceye kadar homojen sayılabilecek bir bölgede belirli sınırlar içinde hareket etmesiyle, uluslararası göç hareketleri gerek mutlak gerekse izafi mesafe açısından iç göç hareketleri gibi olmayıp, insanların yabancı oldukları daha heterojen mekânlara doğru hareket etmesidir (Südaş, 2012: 1).

Küresel ölçekte uluslararası göç sürecine ve sonrasına baktığımızda birbirinden farklı kültürler, farklı sosyal katmanlar ve farklı insanların birbirleriyle karşılaşması sonucu, kültürel farklılıklardan kaynaklanan uyum sorunları, farklılıklarla baş etme ve iletişim sorunları gibi yeni gelen insanların yerel halk ile yaşayabilecekleri bir takım problemler ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2012: 293). Bu ve benzeri durumlar aynı mekânları, sosyal ortamları ve imkânları paylaşmak durumunda kalan toplumları çözüm üretmek zorunda bırakmaktadır. Ayrıca farklı kültürlere sahip sosyal grupların birbirleriyle karşılaşmasına, aynı mekânsal ve sosyo-kültürel ortamı paylaşmasına neden olan göç, mekânsal bir yer değiştirme olmasının yanı sıra, bir toplumdaki diğerine yapılan bir sosyal alan değiştirme eylemi olmasıyla da sosyal bilimlerin içerisinde çalışılması gerekli olan önemli konuların başında gelmektedir (Özmen, 2012: 29).

Göç olgusuna bakışı makro ölçekten Türkiye'ye indirgediğimizde ise ülkeye yönelik göç hareketlerinin türleri, nedenleri ve sonuçları bakımından son yıllarda çeşitlendiğini görmekteyiz. Gerek küreselleşme gerekse ülkenin kendi bölgesi içerisinde giderek farklılaşan rolü sonucunda çeşitlenen ve yoğunluk kazanan göç hareketleri, aynı zamanda söz konusu küreselleşme sürecinin biçimlenmesinde göz ardı edilemeyecek bir rol oynamaya başlamıştır (Kaya, 2014: 14). Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğine kadar Türkiye daha çok Batı Avrupa ülkelerine gerçekleşen işçi göçü akımları nedeniyle "göç veren" ülke olarak görülse de son yıllarda büyük yoğunluklarda aldığı göçlerle birlikte aynı zamanda "göç alan" bir ülke konumuna gelmiştir. Son yıllarda Türkiye, çeşitli ülkelerden farklı etnik ve dini kökene sahip olup, farklı amaçlarla gelen göçmen gruplarının varış noktası haline gelmiştir. Ülkeye "yabancı" olarak nitelendirilebilecek kişilerin kitle halinde gelişi ile bu göç akımları, Türkiye'nin uluslararası göç rejimindeki konumunu değiştirmiştir. Özellikle sığınmacı, mülteci, transit göçmen ve kaçak işçi gibi çok farklı statüdeki göçmen girişleriyle birlikte ülke, sınır komşusu olduğu ülkelere ve diğer yakın ülkelere göç almaktadır (İçduygu vd., 2014: 271).

2010 yılında Tunus'ta rejim karşıtı olarak başlayan olaylar ve sonraki yıllarda da diğer Arap ülkelerinde (Mısır, Cezayir, Libya, Bahreyn, Suudi Arabistan, Yemen, Ürdün ve Suriye) çıkan ayaklanmalarla birlikte "Arap Baharı" olarak adlandırılan süreç başlamıştır. Olaylar kimi ülkelerde bastırılmış, kimi ülkelerde de mevcut yöneticilerin değişmeleriyle son bulmuştur. Suriye'deki ilk ayaklanma Dera şehrinde, 15 Mart 2011 tarihinde başlamıştır. Süreç protesto gösterileri halkın meydanları doldurmasıyla başlayarak, Beşar Esad rejimi karşıtı muhaliflerin silahlı olarak Arap Baharı'nın etkisiyle devrilen diktatörlerin ülkelerindeki olaylara benzer şekilde mevcut yönetimi görevden alma ve daha demokratik bir sürece geçebilme düşüncesiyle devam etmiştir. Fakat 2011 yılından 2015 yılına kadar geçen süreçte ülke içerisinde olaylar hâlâ devam etmekte olup yakın sürede de sonuçlanabilecek gibi görülmemektedir. Bu savaştan dolayı insanlar yaşadıkları yerlerden ülke içerisinde başka bir yere veya ülke dışına göç etmektedir. Özellikle komşu ülkeler, Suriye'den zorunlu olarak göç edenlerin öncelikli varış yerleridir (Şahin ve Gürbüz, 2014: 59). Savaşın başlangıcından bu yana en az 190.000 insanın hayatını kaybettiği bilinmektedir. Bu zamana kadar 4 milyona yakın

kişi zorunlu şekilde yerlerinden edilerek komşu ülkelere sığınmıştır. 6 milyon kişi ülke içerisinde yerlerinden edilmiştir. Bu rakamın 1.7 milyonu çocuklardan oluşmaktadır (3RP, 2014:13).

Lübnan ve Ürdün, kişi başına düşen mülteci oranının en fazla olduğu iki ülkedir. Bu ülkelerle birlikte Türkiye, Mısır ve Irak en fazla insani yardım ve finansal kaynak sağlayan diğer ülkelerdir. Suriyeli nüfusun en kalabalık olduğu komşu ülke ise Türkiye'dir (3RP, 2014: 13).

Suriye'de olayların büyümesi sonucunda 300-400 civarında Suriye vatandaşının 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay ili Yayladağı ilçesindeki Cilvegözü sınır kapısına doğru hareketlenmesi ile Suriye'den Türkiye'ye yönelik ilk kitlesel göç hareketi gerçekleşmiştir. Türkiye, 2011 yılının Nisan ayından itibaren, Suriye'de zorunlu göçe maruz kalmış insanların kitlesel hareketleriyle karşı karşıya kalmıştır (GİGM, 22.03.2015, www.goc.gov.tr). Türkiye gelen insanları geri çevirmemiş ve sınır kapılarından kontrollü geçiş imkânı sağlamıştır. 2011 yılından günümüze kadar 10 şehirde toplam 25 adet çadır kent ve konteynir kent kurulmuş, Suriyeliler için barınma alanları oluşturulmuştur. Suriyelilerin çadır kentler haricinde Türkiye'nin her yerinde ikamet edebilmelerine de izin verilmiştir. İnsanlara eğitim, sağlık, altyapı ve diğer birçok alanda hizmet vermeye çalışılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Suriyeliler için bugüne kadar 5.6 milyar dolardan fazla kaynak kullanmıştır. Uluslararası camia ise bugüne kadar ülkemizde bulunan Suriyeliler için 300 milyon dolar civarında yardımda bulunmuştur (AFAD, 30.03.2015, www.afad.gov.tr).

"Suriyeli Sığınmacıların Kahramanmaraş Çadır Kent'te Yaşam Koşulları ve Adaptasyon Sorunları" başlıklı bu çalışma on bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm çalışmanın giriş bölümünü oluşturmaktadır. İkinci bölümde konu ile ilgili önceki çalışmalar aktarılmıştır. Üçüncü bölümde göç olgusunun literatürdeki yeri belirtilmekte ve uluslararası göç ile zorunlu göçmenlerin tanımlamaları ve dünyadaki halleri ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde göç ve kültürel etkileşim, uyum ve göçmenlerin varılan ülkelerde nasıl algılandıkları ve toplumlar arası olabilecek sorunlara değinilmiştir. Beşinci bölümde Tunus'ta başlayıp neredeyse tüm Arap ülkelerinde adeta bir domino etkisi yaratarak ilerleyen "Arap Baharı" sürecinin nedenleri üzerinde durulmuş ve Suriye'nin de süreçten etkilenmesine ve ülkede ne gibi sorunların ortaya çıktığına odaklanılmıştır. Altıncı bölümde zorunlu göçe maruz kalan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye göçü, Türkiye'deki şehirlere dağılımları, sığınmacılara sunulan hizmetler ve geçici barınma merkezleri ile ilgili araştırma sonuçları aktarılmıştır. Yedinci bölüm ise çalışmanın yapılma amacı, çalışmanın önemi, araştırma problemini içermektedir. Sekizinci bölümde kullanılan materyal ve yöntem, verilerin analizi, çalışmanın kapsam ve sınırlılıklarına değinilmektedir. Çalışmanın dokuzuncu bölümünde saha araştırması sonuçlarından yola çıkılarak katılımcıların demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri, kamp hayatındaki yaşamları ve uyum düzeyleri ile alakalı testler neticesinde elde edilen sonuçlar tablolar halinde aktarılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise çalışmada elde edilen sonuçlar, çalışmanın genel değerlendirilmesi ve getirilebilecek öneriler sunulmuştur.

2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Güneş (2013), “Uluslararası Göçün Tetikleyicileri; Suriye'den Türkiye'ye Zorunlu Göçün Cilvegözü Örneği İle Yansımaları” adlı yüksek lisans çalışmasında 2011 yılında Suriye’de başlayan şiddet olayları sonrası ülkelerini terk eden Suriyelilerin yaşam şartları, sosyal sorunları, geleceğe ilişkin beklentileri ve yerel halkla olan ilişkileri itme-çekme, ağ ve gerilim teorileri ile birlikte incelenmiştir. Çalışmada medya incelemesi, mülakat ve gözlem gibi araştırma tekniklerine başvurulmuş, çalışma alanı olarak Hatay’ın Cilvegözü sınır kapısı ve civarı seçilmiştir. Gözlemler ve mülakatlara göre, Suriyelilerin gerek kamplarda gerekse kamp dışında serbest ve rahat şartlarda yaşadıkları, ancak zorunlu bir şekilde göç eden bu kişilerin geleceğe ilişkin belirsizlikler nedeniyle ciddi rahatsızlıklarının olduğu, Suriye’deki çatışmaların sürmesiyle bu endişelerinin de katlanarak artacağı sonucuna varılmıştır.

USAK (2013), “Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler” adlı alan çalışması Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu tarafından Türkiye’deki sığınma kamplarının geniş ve ayrıntılı olarak incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis ve Hatay gibi sınır şehirlerindeki sığınmacı kamplarında anketler yapılmıştır. Dört kampta 400 mülteciye anket uygulanmış, alan araştırması temel olarak üç ana tema üzerine yürütülmüş, ilkinin Suriyeli mültecilerin profilleri ve demografik yapıları, ikincisini Suriyeli mültecilerin kamplara dair değerlendirmeleri ve algıları, üçüncüsünü ise Suriyelilerin ülkelerindeki savaşa dair öngörülerini üzerine gerçekleştirerek çalışmasını sonlandırılmıştır.

Brooking Enstitüsü ve USAK (2013), “Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye-Sonu Gelmeyen Misafirlik” adlı çalışmada Türkiye’deki kamp alanlarının durumu, kamp dışında yaşayan sığınmacılar hakkında bilgiler, Suriyelilerin Türkiye’ye gelmesiyle birlikte ortaya çıkan hukuki çerçeve ve eksiklikler, sığınmacıların Türkiye üzerinde olan ve ileride olabilecek etkileri gibi konular üzerinde durulmuştur.

AFAD (2013), “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları” adlı araştırma Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması Adana, Adıyaman, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde, hem geçici barınma merkezlerinde hem de bu merkezler dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılar ile yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması, hizmetlerin ve koşulların iyileştirilmesi amacıyla veri toplamak, Suriyeli sığınmacıların demografik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıları hakkında bilgi edinmek ve geçici barınma merkezleri dışında çeşitli şehirlerde yaşayan Suriyeli sığınmacıların ihtiyaç analizlerini yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

AFAD (2014a), “Suriye’den Türkiye’ye Nüfus Hareketleri Kardeş Topraklarındaki Misafirlik” adlı çalışma Türkiye’deki Suriyelilerin demografik, eğitim, sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koyma amacıyla yapılmış bir anket çalışmasıdır. Saha çalışması alanları Adana, Adıyaman, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye, Şanlıurfa ve barınma merkezleri dışındaki yerler, Suriyeli misafirlerin yoğun olarak yaşadığı yerleşim yerleridir.

AFAD (2014b), “Türkiye’deki Suriyeli Kadınlar” adlı araştırma Suriye vatandaşlarının ihtiyaçları, sorunları, memnuniyet düzeyleri ve geleceğe ilişkin beklentilerinin belirlenmesi amacıyla on şehirde kurulu olan yirmi barınma merkezinde yaşayan Suriyeli kadın sığınmacılar ile birlikte yine bu on şehirde barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyeli kadın sığınmacılarla anket araştırmasıyla gerçekleştirilmiştir. Özellikle ülkemizde bulunan Suriyeli kadınların ve sorunlarının çeşitli yönlerden ele alındığı bu raporun sonucunda kadınların yaşam şartlarının iyileştirilmesi amacıyla değerlendirmeler ortaya konulmuştur.

HUGO (2014), “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” isimli çalışma Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi tarafından hem Suriyelileri hem de Türk toplumunu anlamaya ve sağlıklı kamu politikalarının geliştirilmesi için öngörülerde bulunabilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Gaziantep, Kilis, Hatay, İstanbul, İzmir ve Mersin’de 72’si Suriyeli, 72’si yerel halktan olmak üzere toplam 144 kişi ile mülakatlar ve anketler yapılmıştır. Çalışma çerçevesinde

Türkiye’deki Suriyelilerin mevcut durumu, nitelikleri, memnuniyet düzeyleri, sorunları ve kalıcılık konusundaki yaklaşımlarıyla eş zamanlı bir biçimde Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılar konusundaki düşünceleri, beklentileri ve sorunları da ortaya koyulmuştur.

IMPR (2014), “Türkiye’de Bulunan Suriyeli Mülteciler” adlı rapor Uluslararası Ortadoğu Barış Araştırmaları Merkezi tarafından hazırlanmıştır. Raporda, Suriye’de devam eden iç savaşın insani boyutu incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde ulusal ve uluslararası hukuk temelinde mülteci, sığınmacı, şartlı mülteci, geçici koruma gibi kavramlar incelenmiş, ikinci bölümünde mülteci akımının nedenleri belli bir sınıflandırma ile verilmiştir. Üçüncü bölümünde uluslararası ilişkiler açısından mülteciler incelenmiş, dördüncü bölümünde ise Türkiye’de bulunan Suriyeli mülteciler ile ilgili nicel verilere, coğrafi dağılımlarına, sorunlarına yer verilmiştir.

ORSAM (2014), “Suriye’ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler” adlı çalışmada Ortadoğu Stratejik Araştırma Merkezi tarafında gerçekleştirilmiştir. Suriye’ye komşu dört ülkeye iltica eden Suriyeli mültecilerin durumunu toplu halde görme ve değerlendirme çalışmasıdır. ORSAM proje ekibi altı ay içerisinde Lübnan, Türkiye, Ürdün ve Irak ülkelerini ziyaret ederek bu ülkelerdeki sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve Suriyelilerle bire bir görüşmeler gerçekleştirmişler ve çalışmanın sonunda Suriyeli mültecilerin durumlarını ülkeler bazında karşılaştırmalı olarak tartışmışlardır.

Özkarlı (2014), “Suriye’den Türkiye’ye Göç ve Suriyelilerin Enformel İstihdamı” adlı çalışmada yaşanan göç hareketlerinin Türkiye’ye etkisi ile oluşan enformel işgücü ilişkilerinin varlığı Mardin ili örneğinde ele almıştır. Mardin Şenyurt geçici sınır kapısında gerçekleştirilen anket çalışmasıyla Suriyelilerin Mardin ilindeki enformel ekonomik faaliyetlere içerisinde olduğu Suriyelilerin Türkiye’deki konumlarına ilişkin hukuki boşlukların olduğu, Mardin ekonomisinin enformel yapısının durumu ve Mardin’deki kültürel (dil ve din birlikteliği) ve sosyal ağlar (akrabalık ilişkileri) gibi sonuçlar bulunmuştur.

MAZLUMDER (2014), “Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadın Sığınmacılar Raporu” adlı bu araştırma, Mazlumder Kadın Çalışmaları Grubu Koordinatörlüğü’nde, İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep, Diyarbakır, Kilis, Şanlıurfa, Malatya, Batman, Hatay, Osmaniye, Van ve Bursa’da gerçekleştirilen mülakatlara dayanmaktadır. Derinlemesine mülakat tekniği ile Suriyeli kadın sığınmacılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar sırasında sığınmacı kadınlara demografik ve sosyo-ekonomik yapıya yönelik genel bilgilerin yanı sıra barınma, güvenlik, sağlık, eğitim, beslenme gibi temel yaşam koşullarına, cinsiyet temelli olası sıkıntılara ve gelecekle ilgili beklentilerine ilişkin sorular yöneltilmiş, raporlama çalışması kapsamında elde edilen bulgular ortaya konmuştur.

Karadağ, Ada ve Malyalı (2014), “Bir Kentin Mültecileri I: Mardin Kızıltepe’deki Suriyeli Mültecilerin Kente Sosyo-Mekansal Etkileri Üzerine Değerlendirmeler” adlı çalışma proje çalışmasının Mardin Kızıltepe bölümüdür. Şubat 2014’te gerçekleştirilen alan çalışmasında ulaşılan 130 Suriyeli aile ve aynı miktarda yerel halkla yapılan görüşmelerle, Suriyelilerin kent mekânında ortaya çıkardığı etkiler ile kent yaşamının sosyo-ekonomik açıdan geçirdiği değişim ve dönüşüm karşılaştırmalı olarak ortaya konmuştur. Ayrıca, Kızıltepe’deki Suriyeli mültecilerin yanı sıra Kızıltepe halkının bu süreçteki beklentileri ve karşılaştıkları sorunlar da dile getirilmiştir.

ORSAM ve TESEV (2015), “Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri” isimli bu raporda, iki kurum ortaklaşa çalışarak üç aylık bir süre içinde Suriye ile sınır illerini ziyaret ederek çalışmayı tamamlamışlardır. Çalışma Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Hatay, Adana, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Mersin illerini kapsayarak aynı zamanda şehirselsel bir analiz çalışmasıdır. Saha çalışması esnasında yerel yetkililer, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası, akademisyenler, yerel halk ve Suriyeliler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Rapor Suriyelilerin Türkiye’de yarattığı toplumsal, ekonomik, siyasi ve güvenlikle ilgili etkilerini incelemektedir.

3. GÖÇ OLGUSU

Tarihte ilk insanların dünyada farklı mekânlarda ortaya çıktığına dair teorilere konu olan insanoğlunun ilk göçü, Antarktika haricinde dünyanın her yerine gerçekleşmiştir. Göçler yoluyla insan yüzbinlerce yıl öncesinde tahminen Ekvatorial Afrika ile Güneydoğu Asya arasında uzanan alandan Doğu ve Kuzey Afrika'ya, Güneybatı Asya, Hindistan ve Çin'e göç ederek yerleşmiştir (Tümetekin ve Özgüç, 2011: 301).

İnsanlık tarihinin büyük bir bölümü ver değiştirme hareketleri ile süre gelmekle birlikte yakın vüzcıllardaki dünya göçleri tarihine bakıldığında, göçlerin en yoğun şekilde gerçekleştiği imparatorluklar dönemi, uluslaşma dönemi, Soğuk Savaş dönemi ve Soğuk Savaş sonrası dönemlerden de bahsetmek mümkündür (Özgür, 2012: 199).

Genel olarak göç olgusunun tanımıyla ilgili kavramsal çerçevede kişi ve sebepler dâhilinde farklılıklar görülebildiği için tanımlamada da farklılıklar görülmektedir. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) “uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirme olarak süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleri” şeklinde göçü tanımlamıştır (IOM, 2009: 22). Çok yönlü karaktere sahip oluşu nedeniyle bilim dünyasından ülke idarecilerine kadar birçok kişinin ilgisini çeken göç olgusu, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen veya geçici bir süre için bir iskân ünitesinden diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları mekânsal yer değiştirme olayıdır (Akkayan 1979: 33). Özer'e göre göç, coğrafi mekân değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketleridir. Hem iç hem de dış göçler incelendiğinde, göç sonucunda yer değiştiren grupların, toplulukların yerleştikleri yeni yerlerde önemli oranlarda değişimler yaratmaktadır (Özer 2004'e atfen, Yalçın, 2004). Göç, yaşanan yerin, daimi veya yarı daimi olarak, genellikle bir çeşit idari sınırın dışına doğru değiştirilmesidir. Doğum ve ölüm gibi tekil demografik olaylardan farklı olarak, bir kişi birçok defa, farklı zamanlarda ve birçok bölgesel ayrımın dışına doğru göç edebilir. Bu nakil, önceki bağları zorlayabilir, koparabilir, değiştirebilir ya da güçlendirebilir (Faist, 2003: 41-42). Göçle ilgili tanımlamalar incelendiğinde bazı farklılıklara rağmen ortak unsurun “yer değiştirme” olduğu görülmektedir. Göçle ilgili tüm bu açıklamalardan sonra kapsayıcı bir göç tanımı şöyle yapılabilir: “Göç; ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş ya da sürekli yerleşim hedefi güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir” (Yalçın, 2004: 13).

Kişilerin toplumda yaşarken güdülerini gerçekleştirmek için başvuracağı yollardan biri de göç ederek yaşam yerlerini değiştirmektir. Ekonomik, sosyal, kültürel, politik, dinsel ve daha birçok neden göçe yol açmaktadır. Göçlerle nüfusun dağılışı düzeni değişirken aynı zamanda nüfusun yaş, cinsiyet bileşimi ile sosyal ve ekonomik özellikleri de etkilenir (Tekeli, 2013: 175). Göç bireylerin, grupların, politik veya sembolik sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru gerçekleştirdikleri geçici ya da kalıcı hareketleri içermesiyle ve göç araştırmalarında itici faktörler ile çekici faktörler, gelenekselleşmiş bir biçimde birbirlerinden ayrılmasıyla da göçleri sınıflandırırken çok çeşitli ölçütler göz önüne alınabilir (mesafe, yer ve süre) (Südaş, 2012: 20).

Göçle ilgili çok sayıda eski kuram, itici ve çekici etmenlere odaklanmıştır. Basit bir değinme ile itme etmenleri: Savaş, kıtlık, siyasi baskı ya da nüfus baskıları gibi insanı zorlayan, kaynak ülkedeki dinamiklere atıfta bulunur. Bunun tersine çekme etmenleri, gidilen ülkelerin göçmenleri çeken özellikleridir. Örneğin gelişen emek pazarı, daha iyi yaşam koşulları, düşük nüfus yoğunluğu ve can güvenliği sağlaması gibi etmenler dolayısıyla insanları çekebilmektedir. Son yıllarda “itme ve çekme” göç kuramları, karmaşık ve çok yönlü bir sürece fazlasıyla basit açıklamalar getirdiği için eleştirilmektedir. Bunun yerine göçle ilgilenen akademisyenler, küresel göç örüntülerine, makro ve mikro düzeydeki süreçler arasındaki etkileşimle üretilen sistemler olarak bakmaktadır. Bu fikir karmaşık gibi görünse de aslında oldukça basittir. Makro düzeydeki etmenler bölgedeki siyasi yapı, iç ve dış göçü düzenleyen

yasalar ve düzenlemeler ya da uluslararası ekonomideki değişimler gibi üst boyuttaki konulara atıfta bulunur. Öte yandan mikro düzeydeki etmenler, göçmen toplulukların kendilerinin sahip olduğu kaynaklar, bilgi ve anlayış tarzlarıyla ilgilidir (Giddens, 2008: 570).

Göç sonucu yeni topluma giren nüfus kümelerinin o toplumla bütünleşmesi, kültürel farklılıkların sürdürülmesi ya da zaman içinde önemsizleştirilmesi göçü toplumsal varoluşun her boyutunu etkileyen ve kendi karmaşık dinamiklerini geliştiren bir süreç haline getirir. Bu nedenle göç üzerine yapılan araştırmalar özünde interdisipliner çalışma alanlarıdır ve sosyoloji, siyaset bilimi, tarih, ekonomi, coğrafya, demografi, psikoloji ve hukuk gibi bilim dallarının ilgili alanlarının da kapsamındadır (Unat, 2006: 41; Castles ve Miller, 2008: 30). Jansen (1969) göçün birçok bilimin birden, disiplinler arası bir sorun olduğunu yazmış, temelde coğrafi olduğunu çünkü mekân üzerindeki hareketleri içerisine aldığı, ayrıldıkları yerde de gidilen yerde de çevreyi etkilediğini ve değiştirdiğini savunmuştur. Yine, göçün demografik bir olay olduğunu çünkü hem çıkılan hem de varılan yerdeki nüfus yapılarını etkilediğini, ekonomik bir süreç olduğunu çünkü nüfustaki (özellikle de emekçilerin) yer değiştirmelerinin mekânlar arasındaki ekonomik dengesizlikler yüzünden gerçekleştiğini, siyasal bir süreç olduğunu çünkü devletlerin ülkeden çıkan ya da ülkeye giren göçmen ve mültecileri kontrol etme ya da sınırlama ihtiyacı duyduğunu, sosyal psikolojiyle ilişkili olduğunu çünkü göçmenlerin bulundukları yeri terk etmede rol oynayan güdüler ve gittikleri ev sahibi topluma uyum sağlama sorunlarının incelenmesi gerekliliği ve yine, hem çıkış hem varış yerlerindeki toplumsal yapı ve kültürel sistemler göç olayından etkilendikleri ve göçmenlerde bundan etkilenebileceği için de sosyolojik bir olguyu belirtmiştir (Tümertekin ve Özgüç, 2011: 291). Kırılı (2009) ise beşeri coğrafya açısından göçü, mekânsal değişiklik, demografik açıdan göç eden kişilerin sayısal değişimi, iktisadi açıdan üretim faktörü olan emeğin bir ülkeden diğer ülkeye geçişi, sosyolojik açıdan yeni gelen grubun toplumla bütünleşmesi olarak ele almaktadır (Kırılı 2009'a atfen, Deniz, 2012: 23).

3.1. Uluslararası Göç

On dokuzuncu yüzyılda bilimsel tartışmalara konu olmaya başlamasıyla birlikte devlet teorilerinin de önemli bir ögesi olma yolunda olan nüfus gerçeği ilk kez M.Ö. 6. yüzyılda Çinliler tarafından ilgi görmeye başlanmıştır (Unat, 2006: 20).Günümüz toplumlarında kültürel heterojenlikte önemli bir role sahip olan hareketlilik, uluslararası göçü 20. yüzyılın en önemli olgularından biri yapmış ve yeni bin yılın başında uluslararası göçün önemini korumasına zemin hazırlamıştır (Doytcheva, 2013: 10-11). Pek çok faktörün etkileşmesiyle gerçekleşen uluslararası göçler zamanla daha da karmaşıklaşmış ve İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze değin yeni boyutlar kazanmıştır. Yeni dünya düzeninin ortaya çıkardığı gelişmelerin, ülkelerarası çıkar çatışmaları ve iç savaşların, insan hakları ihlallerinin, ekonomik zorlukların yanı sıra açlık, kıtlık ve salgın hastalıklar gibi felaketler ve daha iyi bir yaşam sürdürme isteği gibi nedenlerden ötürü milyonlarca insan kendi topraklarından ayrılmakta ve gelişmiş ülkelere doğru gerçekleşen uluslararası göç hareketlerine katılmaktadır (Südaş, 2012: 21).

Genel manada bir ulus devletten dünyada bulunan yaklaşık iki yüz tane ülkeden bir diğerine gerçekleşen geçici veya daimi hareketi ifade etmekte olan uluslararası göç (Castles, 2002: 269; IOM, 2009: 59) çok sayıda bağ ile çok sayıda ulus devlet içindeki iki ya da daha çok konumu ve hareket edenlerle kalanlar arasındaki çeşitli bağları özetleyen, çok boyutlu ekonomik, siyasi, kültürel ve demografik bir süreçtir (Faist, 2003: 30). Bu çok boyutlu kavramın içerisine belirli süre yerleşmek yada belirli bir süre çalışmak amacıyla gönüllü veya zorlama sonucu bir ülkeden diğerine yer değiştirme faaliyetleri de eklenebilir (Gürbüz, vd., 2003: 36). Birleşmiş Milletler (BM) istatistikî amaçlar ve yapılan tanımlamalarda birliği sağlamak adına, kendi vatandaşı olduğu ülkeden başka bir ülkede en az 12 ay kalan kişileri uluslararası göçmen kategorisinde değerlendirmektedir (Toksöz, 2006). Uluslar arası göçler diğer göç türlerine nispeten daha uzun mesafeli göçlerdir ve bazen kıtalararası bir özellikte kazanabilirler. Bu tür

göçler daha çok istihdam olanaklarındaki mekânsal farklılıklarla bağlantılı bir olgu olarak belirmektedir (Tümerterkin ve Özgüç, 201: 292).

Günümüzde uluslararası göçü belli tanımlar altında gruplayabilmek, göçü sınıflara ayırabilmek oldukça güçleşmekte olup bunun nedenleri olarak politik, ekonomik ve sosyal durumlar neden gösterilebilir (Castles, 2002:270). Göçe neden olan olaylara göre yapılan sınıflandırmalar bile çeşitli nedenlerin iç içe geçmişliğinden kaynaklanan bir karmaşayı vansıtmaktadır. Coğunlukla daha iyi yaşam koşulları için yapıldığı öne sürülen uluslararası göç hareketlerinin araştırılmasında kimi zaman gönüllü göç hareketlerini kimi zaman da hareketliliklerin sonucu oluşmuş suçları, suçlu sayılan göçmenleri incelemek hedeflenebilmektedir. Uluslararası göç koşullarının zorlaması nedeniyle gerçekleştiği durumlarda ise örneğin dünyadaki savaşlar, iç savaşlar, askeri ayaklanmalar, sömürgecilik sonrası kurulan birçok ulus-devletin seçkilerinin büyük ekonomik, sosyal ve politik sorunlara hazırlıklı olmamaları vs. toplumsal sorunlara yol açmaktadır. İnsanların iskenceye maruz kaldığı, kadınların tecavüze uğradığı, şiddet ve baskıya maruz bırakıldıkları, ayrımcılıkla, insan onuruna yakışmayan koşullarda yaşamaya zorlandıkları durumlarda kişilerin özgün deneyimlerini, bu deneyimlerin onların hayatlarındaki anlamını ortaya koyabilmek ve derinlemesine bir analiz gerçekleştirebilmekle mümkündür. Bu sebeplerdendir ki, günümüzde milyonlarca insan şiddetten, ayrımcılıktan, baskıcı rejimlerden kurtulmak veya iş aramak ya da aileleri ile bir araya gelebilmek için ülkelerini terk etmekte ve uluslararası göç süreci içerisinde bulunmaktadırlar (Opitz 1987'e atfen, Durugönül, 1996: 99; Kümbetoğlu, 2012: 71-72).

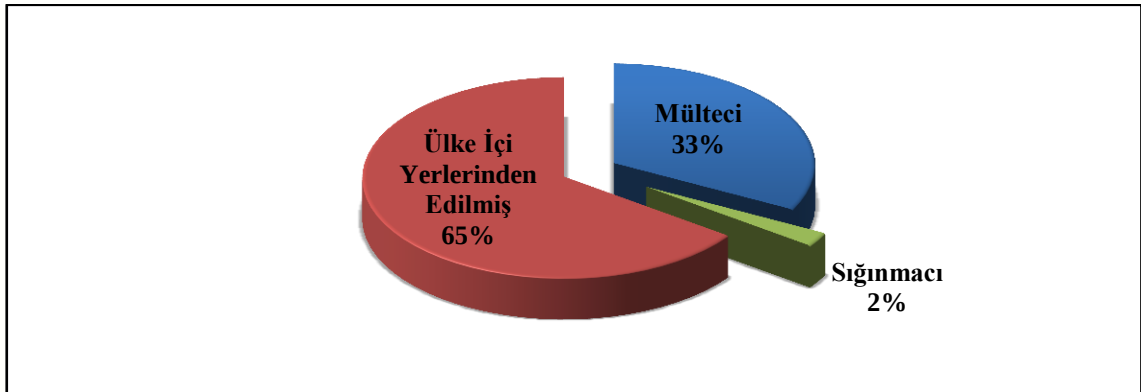
Uluslararası göç olgusunun incelenmesi öncelikle göç edenlerin birbirinden çok ayrı gruplar olmaları, değişik nedenlerle göç ediyor olmaları, farklı bağlamlar içinde bu hareketliliğin oluşması nedeniyle, göçü sadece bir sınır geçme hareketi olmaktan çıkartmakta, farklı boyutların nasıl ilişkilendirileceği, gerçek dinamiklerin neler olduğu konusunu ele almayı gerektiren bir olgu haline getirmektedir (Kümbetoğlu, 2012:49-50). Küreselleşme ve kapitalizmle beraber dünya üzerinde sınırların ortadan kalkması, bilgi toplumuna geçildiği, dünya üzerindeki bireylerin artık doğdukları ülke sınırları içerisinde kalmadan diğer ülkelere belirli şartlar altında yer değiştirebildikleri ve yerleşebildikleri gerçeği ile beraber göç kavramı kullanılabilir olmaktan çıkmaktadır. İnsanlar bu hareketlilik esnasında bazı bedelleri ödemekle birlikte yaşam için gereken belgeleri edinme ve eğer yasal belgeleri edinmek imkânsız ise tutuklanmaktan kaçma, sınır dışı edilme ve iş arama gibi sorunları yaşayıp, bir anlamda ömür boyu kalıcılık içeren bir yaşam yeri belirleme durumuyla karşı karşıyadırlar (Tekeli, 2013: 63; Massey vd., 2014: 40; Tuna ve Özbek, 2014: 40).

Göç süreci kavramının, uluslararası göç ve bunun etkilediği diğer boyutlara neden olan karmaşık etmenler kümesinin ve bunların etkileşiminin bir özeti olduğu söylenebilir. Bilgi toplumunda sermaye sürekli olarak kendisini mekânda yeniden dağıtan akla ve düşünceye uygunluk içinde, sanayi toplumlarına göre daha sık yer değiştirmektedir. Böyle bir durumda insanları bir yere bağlı olarak düşünmek yerine insanları yaşamları boyunca yeryüzünde belirli güzergâhlar üzerinde hareketlilik halinde düşünmek daha doğru olabilir. İnsanın yerle ilişkisi böyle bir istikamet üzerinden düşünüldüğünde, yer değiştiren insan, göç eden insan olmaktan çıkarak, dünyadaki güzergâhını gerçekleştiren bir insana dönüşür. Bu durumda insanların yerlerinden çok güzergâhlarından ve güzergâh kalıplarından söz etmek gerekir. Güzergâhları zamanda ve mekânda kesişen insanlar bir yerleşme ve topluluk yeri kurarak, bu topluluklara sorumluluklar yükleyerek, yaşamlarına daha da anlam kazandırabileceklerdir (Tekeli, 2013: 64). Bu hareketlilik ekseninde uluslararası göçün bireysel veya hane halkı tarafından verilen bir karar süreci olarak da kabul edilebileceğini söyleyen Massey, göç davranışının bir noktada sistematik olarak göç edilen ortamı, göçe karar verilen durumu sistematik olarak değiştirdiğini ve dolayısıyla ileri bir zamanda karar vericilerin göç etme yönünde karar verme olasılıklarını büyük ölçüde arttırdığını da ileri sürmektedir (Massey vd., 2014: 29). Bu bağlamlarda çok karmaşık, dinamik ve çok boyutlu bir olgu olan uluslararası göç sürekli hareketlilik içerisinde. Farklı birleşimlerle farklı şekiller alarak gelişir. İçinde geliştiği bağların koşullarından etkilenir ve bu koşullardaki değişimle etkileşerek dönüşümler geçirir.

3.2. Zorunlu Göç

Göç literatüründe önemli bir yer edinmiş olan zorunlu göç kavramı, 20. yüzyılın son çevreğinde de artarak devam etmesiyle birlikte üzerinde durulan ve buna bağlı olarak da farklı boyutlarıyla ele alınan bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bu yüzyılın sonlarında savaşlar, krizler, depremler vb. doğal afetler sonucunda yaşanan zorunlu göç hareketleri özellikle sayısal olarak ciddi biçimde artış göstermiştir. Zorunlu göç hayatta kalabilme amacıyla silahlı çatışma veya şiddet durumundan kaçan insanları, mültecileri, sığınmacıları, yerinden edilmişleri, zorunlu nüfus mübadele ve insan ticareti sonucunda ortaya çıkan nüfus hareketlerini içermektedir. Bunlarla birlikte zorunlu göç, etnik baskılar ile diğer toplumsal, iktisadi ve siyasal nedenlerle topluca yer değiştirmesi durumlarıyla sonuçlanan olayları da kapsamaktadır (Öner, 2012: 17; Toksöz, 2006: 109-110). Ayrıca, göçten başka bir çıkar yolu bırakmayan savaş tehlikesi, siyasi kararsızlık, yoğun terör olayları, otoriter rejimlerin muhaliflerine olan tehditleri ve can güvenliğinin olamaması gibi durumlar zorunlu göçlerin iki gruba ayrılarak incelenmesinde konunun tam olarak kavranabilmesi açısından gerekmektedir. Birinci grupta resmi otoritenin kontrolünde yapılan göçler söz konusudur. Bu yolla insan toplulukları, bir yerden başka bir yere kontrollü olarak yer değiştirir. İkinci grup zorunlu göçler ise, insanların baskı, şiddet ve tehditten kurtulmak amacıyla yer değiştirmeleridir. Başka bir yere kaçıp iz kaybettirme ya da başka bir ülkeye kaçıp iltica etme, sık görülen örnekler arasındadır (Ficther 1991'e atfen, Yalçın, 2004: 18).

2013 yılı sonu itibariyle dünyada 51.2 milyon kişi işkence, çatışma, şiddet, insan hakları ihlallerinden dolayı yerlerinden edilmiştir. Eğer bu rakam bir devlet olsaydı, dünyanın yirmi altıncı en büyük milleti olurdu. Bu rakamın 16.7 milyonu mültecileri (refugees), 1.2 milyonu sığınmacıları (asylum-seekers) kapsamaktadır. Küresel ölçekte 33.3 milyon kişi de ülke içerisinde yerlerinden edilmiş (internally displaced persons (IDP)) kişilerdir (UNHCR Global Trends, 2013).

Şekil 3.1. Zorunlu Göçün Dünyadaki Dağılımı

Kaynak: (UNHCR Global Trends, 2013)

Cevresel etkiler ve doğal afetler sonucunda da zorunlu göç gerçekleşir. Hem çevresel etkenler, hem doğal afetler (depremler, kasırgalar, tsunamiler), hem de teknolojik çevre felaketleri (örneğin nükleer atık tesisleri, kimyasal sızıntılar) insanların zorunlu olarak hareket etmesine neden olabilir. Literatürde bu tarz çevresel sorunlar yüzünden yerlerinden ayrılmak zorunda kalan göçmenler, çevre mültecileri olarak da adlandırılmaktadır (Deniz, 2012: 38).

3.3. Kitlel Göç

1951 Cenevre Sözleşmesi, 1967 New York Protokolü ve 1969 tarihli Afrika Birliği Örgütü Mülteci Sözleşmesi de dâhil olmak üzere kitlel sığınma kavramı bu

sözleşmelerde tanımlanmamış olup kitlesel sığınma kavramının da evrensel olarak benimsenmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Kitlesel sığınma kavramı, Avrupa Birliği Geçici Koruma Yönergesi'nde "belirli bir ülke ya da coğrafyadan gelen, yerinden edilmiş çok sayıda kişinin başka bir topluluğa ulaşması" olarak tanımlanır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) göre, devletler büyük ölçekte mülteci sayılarıyla karşılaştıkları kitlesel sığınma durumlarında ve çok sayıda mülteci nüfusuna uzun süre ev sahipliği yaptığı durumlarda geçici sığınma gerçekleşmiş olmaktadır (Çiçekli, 2009: 115). Kitlesel sığınma sayılabilmesi için taşınabilecek özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Uluslararası bir sınıra ulaşan insan varlığının önemli sayıda olması,
- İnsanların belirli bir ülkeden ya da bölgeden gelmesi (IOM 2009),
- Sığınma olayının ani olması,
- Varışın hızlı bir şekilde gerçekleşmesi,
- Özellikle olağanüstü hal durumunun devam ettiği süreçte ev sahibi ülkenin bu sayıları sindirme veya bunların kabul kapasitesinin yetersizliği,
- Bireysel sığınma usullerinin bu büyük ölçekteki insan varlığı ile ilgilenmede yetersiz kalması durumlarıdır (Çiçekli, 2009: 116).

Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketlerine yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren bakıldığında, Bulgaristanlı soydaşların 1950-51 ve 1989 yılındaki kitlesel sığınmaları ve Iraklı sığınmacıların 1988 ve 1991'deki kitlesel sığınmaları ile üç önemli safhada gerçekleştiği görülmektedir. Bunun dışında 1992 yılından sonra eski Yugoslavya'dan tahminen 20 bin civarında Bosnalı müslümanın Türkiye'den sığınma istediği rapor edilmiştir. Bu sığınmacılara "geçici koruma" sağlanmış ve bu sığınmacılar Kırklareli'nde bulunan bir kampta ve ayrıca ülkenin diğer bölgelerinde de konaklamışlardır (Çiçekli, 2009: 123). 1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında Kosova'dan yaklaşık 18 bin kişi, 2001 yılında Makedonya'dan 10 bin kişi, 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 2 milyon kişi de Türkiye topraklarına kitlesel olarak sığınmışlardır (GİGM, 25.04.2015, www.goc.gov.tr).

3.4. Geçici Koruma

"Ülkelerine dönemeyen üçüncü ülke kişilerinden kaynaklanan kitlesel bir akının meydana gelmesi ya da derhal meydana gelebilecek olması durumunda, özellikle söz konusu kişilerin ya da koruma gerektiren diğer kişilerin yararına olarak, bu kişilere acil ve geçici koruma sağlamak amacıyla sağlanan istisnai özellikteki statü" geçici koruma olarak adlandırılmaktadır (TBMMİHK, 2012: 8; IOM, 2009: 19).

Geçici koruma büyük ölçekte meydana gelen sığınma olaylarında acil çözümler bulmak üzere getirilen bir koruma biçimidir. Geçici korumanın amacı mülteci ve sığınmacıların acilen güvenli bir ortama erişimlerini sağlamak ve başta geri gönderilmeme ilkesi olmak üzere temel insan haklarını koruma altına almaktır. Geçici koruma kavramı, geri gönderilmeme ilkesine açıklık getirmeyi ve kitleler halinde ülke sınırlarına ulaşan kişilerin belirli haklar sağlamayı hedefleyen yararlı bir çözüm yolu olup 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin kural ve standartlarının yerini almaya ya da değiştirmeye yönelik bir girişim değildir. Bireysel statü belirleme işlemleri ile vakit kaybetmeden, belirli haklar sağlamayı hedefleyen pratik ve tamamlayıcı bir çözüm yoludur. Daha önce yer almayan, kitlesel akın durumlarında sağlanacak "geçici koruma" sistemi Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile kanuni dayanak kazanmıştır. Kanun, bu sistemin detaylarının Bakanlar Kurulu yönetmeliğiyle belirlenmesini öngörmek suretiyle, bu alanda Türk göç hukukunun oluşmasına imkân sağlamıştır (Çiçekli, 2009: 118; GİGM, 2015: 26-27). Ekim 2014'te Türkiye, Suriye uyruklu sığınmacılar için geçici koruma altında olan kişiler ve Suriye'den gelen vatansız kişiler de dahil olmak üzere açık bir vasalet statü sağlayan, geçici koruma ile ilgili bir yönetmelik yayınlamıştır. 6458 sayılı kanunun "Geçici Koruma" başlıklı 91. maddesinde açıkça şu şekilde belirtilmiştir: "Ülkesinden avrılmaya zorlanmış, avrıldığı ülkeve geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veba sınırlarımızı gecen vabancılara geçici koruma sağlanabilir. Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den

cıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi. Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir” şeklinde ifade edilmiştir (GİGM, 03.04.2015, www.goc.gov.tr).

3.5. Zorunlu Göçmenler

3.5.1. Mülteci

Yirminci yüzyıl savaşlar ile başlamıştır, fakat dünya genelinde savaştan kaçan ve farklı coğrafyalara iltica eden kişilerin korunmasına yönelik evrensel standartların varlığından söz etmek pek de mümkün olmamıştır. Ayrıca 20. yüzyıla kadar iltica ya da sığınma talep edenlere sağlanan imkânlar, korumadan daha ziyade kişisel temelde yerel boyutlarda ve tepkisel niteliktedir. Milletler Cemiyeti’nin ortaya çıktığı Birinci Dünya Savaşı’nın sonuna kadar mülteci ve sığınmacılarla ilgili konular, uluslararası bir sorun olarak görülmektedir. Mülteci ve sığınmacıların korunmasına yönelik evrensel standartların ve mekanizmaların ortaya çıkışı 20. yüzyılda meydana gelen gelişmelere bağlı olarak kendisini göstermiştir (Çiçekli, 2009: 20).

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları’nın ardından, uluslararası bir koruma çatısı altında 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde mülteciler: “İrki, dini, tabiiyeti veya siyasi düşüncesi yüzünden haklı zulüm korkusu altında olması nedeniyle tabiiyeti bulunduğu ya da herhangi bir tabiiyeti yoksa önceden mutaden ikamet ettiği ülke dışında bulunan ve bu korku nedeniyle tabiiyetinde bulunduğu devletin ya da herhangi bir tabiiyeti yoksa önceden mutaden ikamet ettiği ülke devletinin korumasından yararlanmak istemeyen diğer kişiler” olarak tanımlanmıştır (Çiçekli, 2009: 41). 1969’da Afrika Birliği Örgütü bu tanımları genişleterek yaşadığı yerin bütünlüğünün şiddet, dış kaynaklı işgal, yabancı egemenliği veya kamusal düzeni sarsan olaylar nedeniyle tehdide uğradığı durumlardaki kişileri de dâhil etmiştir. 1984’te Latin Amerika hükümetleri de yaygın şiddet, dışsal saldırı, içsel çatışmalar, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini sarsan olaylar nedeniyle ülkesinden kaçmak zorunda kalanları mülteci olarak kabul etmişlerdir (Toksöz, 2006: 111). Mülteci teriminin özünde bireyin kaçışına neden olan olaylar ve sonuçları karşısında yardım görmeye ve korunmaya hakkı olduğu varsayımı yatmaktadır. Bu nedenle devletlere ekonomik nedenlerle ülkelerinden göç etmek zorunda kalan kişileri mülteci kavramı içinde değerlendirmemek gerekir. Mültecileri bu bağlamda diğer göçmen kategorilerinden ayırmak gerekir. Bu kişiler, ekonomik veya başka türlü kazançlar elde etmek için göç eden göçmenlerden farklı olarak çatışmadan ve şiddetten kaçan zorunlu göçü yaşayan insanlardır (Çiçekli, 2009: 39; Castles ve Miller, 2008: 144).

Dünya geneline bakıldığında mültecilere ev sahipliğini en fazla geliştirmekte olan ülkeler yapmaktadır (% 86). Gelişmiş ülkelerin toplam mültecilere sağlamış oldukları sığınma miktarı 2013 yılı sonu itibarıyla 2.8 milyon kişidir (UNHCR Global Trends, 2013).

Tablo 3.1. Mültecilere Kaynaklık Eden Ülkeler (UNHCR Global Trends, 2013)

Ülke	Kişi Sayısı
Afganistan	2.566,600
Suriye Arap Cumhuriyeti	2.468,400
Somali	1.121,700
Sudan	649,300
Demokratik Kongo Cumhuriyeti	499,500
Myanmar	479,600
Irak	401,400
Kolombiya	396,600
Vietnam	314,100
Eritre	308,000
Toplam	9.205,200

İltica talebinde bulunan kişiler, karşı devletlerde mültecilik hakkı elde etmeleri durumunda ve resmi olarak tanınmalarıyla yasal statüye sahip olma ve güçlü bir kurum olan BMMYK'nin himayesinden yararlanma gibi ayrıcalıklar tanınması onların diğer zorunlu göçmenlerden genellikle daha iyi koşullara sahip olmalarını sağlamaktadır (Castles ve Miller, 2008: 144). Cenevre Sözleşmesi'nde mülteciler için bir dizi hak ve özgürlük ile kolaylıklar açıkça beyan edilmektedir. Bu güvenceler arasında sözleşme hükümlerinden yararlanmada ayrımcılığın yasak olması, din özgürlüğü, karşılıklılık şartlarından muaf olma, mülkiyet hakkı, örgütlenme özgürlüğü, mahkemelere başvurma hakkı, kazanç sağlayıcı işlerde çalışma hakkı, eğitim, sağlık, sosyal yardım ve sosyal güvenlik hakkı, ikamet ve seyahat özgürlüğü, sınır dışı işlemine karşı güvenceler ve vatandaşlığa alınmada kolaylık gibi konular yer almaktadır (Çiçekli, 2009: 25). Göçmen ve mülteci kategorileri bir kez oluşturulduğunda ve sürekli yerleşimci statüsü bir kez elde edildiğinde, göçmenlerin geri gönderilmeleri artık imkânsızlaşır ve yeniden aile birleşimine ve de evlilik göçüne olanak tanımak zorunlu hale gelir. Çünkü bütün liberal demokratik göç alan devletler uluslararası insan hakları hukukuna katılmakta, demokrasiler azınlık haklarına saygı duymakta ve refah devletleri milliyet prensibine değil fakat yerleşme prensibine dayanarak toplumsal hakların çoğunu teslim etmektedirler. Bu koşullar artan göçün ve hatta bazen mülteci akışlarının (zincirleme göç) gelecekte kendi kendisini besleyen ve idame ettiren bir yapıda ilerlemesine olanak sağlar (Faist, 2003: 96).

Türkiye 1951 tarihli mültecilerin hukuki durumuna dair Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli mültecilerin hukuki statüsüne ilişkin New York Protokolü'ne taraf olmuş ve uluslararası mülteci hukukunu tanımıştır. Bu kapsamda Türkiye, devletlerin mültecilerle ilgili uluslararası koruma yükümlülüklerini düzenleyen her iki metne de “coğrafi sınırlama” ile imza atmıştır. Buna göre Avrupa'dan gelen kimselere mülteci olma hakkı tanınırken, Avrupa dışından gelenlere bu hak tanınmamakta, üçüncü ülkelere geçebilecekleri süre boyunca sığınma hakkı verilmektedir (TBMMİHK, 2012: 7). Türkiye coğrafi sınırlama ile haklarını güvence altında tutma ve oluşabilecek Avrupa dışı iltica başvurularına karşı ülke vatandaşlarını koruma amaçlı sınırlamayı kaldırmamıştır. Bu durum 1994 yılında çıkarılan, “Türkiye’de iltica Eden veya Baska Bir Ülkeye iltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te ve 2006 tarihli “Uygulama Talimatı’nda” da esas alınıyordu. Türkiye 1994 Yönetmeliği’nde ve 2006 tarihli genelgede ver alan “coğrafi kısıtlama” sebebiyle, mülteci ve sığınmacı kavramlarıyla Avrupa ülkelerinden gelerek uluslararası koruma talep edenleri mülteci, Avrupa dışından gelerek uluslararası koruma talep edenleri ise sığınmacı olarak kabul etmiştir (MAZLUMDER, 2014: 21).

Nisan 2011’den günümüze Suriye’de devam eden çatışmalar nedeniyle Türkiye’ye yönelen göç hareketleri sonucunda, Ekim 2014’te Türkiye “Geçici Koruma Yönetmeliği” yayınlayarak Suriye’den Türkiye’ye sığınan Suriyelilere karşı uygulanacak olan prosedürü açıkça ortaya koymuştur. Yönetmeliğin amacı “ülkesinden ayrılmaya zorlanmış ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılardan uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirilmeye alınamayanlara sağlanabilecek geçici koruma işlemlerinin usul ve esasları ile bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirleri ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususları düzenlemektir” (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

Bu yönetmelikle birlikte ilk kez şartlı mülteci tanımı da yapılmıştır. Buna göre şartlı mülteci: “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tâbiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasî düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet

ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişi” olarak tanımlanmaktadır (GİGM, 2015: 48).

Yönetmelikte “geçici koruma” için bir süre belirlenmemiş, “şartlı mültecilere” imkânlar ölçüsünde sağlanacak hizmetlerin çerçevesi tanımlanmıştır. Böylece mültecilerin haklarından ve bu anlamda devlete yüklenen bir yükümlülüğten değil, misafirlere ev sahibinin imkânları ölçüsünde iyi niyetli desteği mantığı egemen olmuştur. Hem yasa hem de yönetmelik genel bir çerçeve çizse de Suriyeliler için özel düzenlemelere imkân tanıyan bir biçimde düzenlemeler yapıldığı da anlaşılmaktadır (HUGO, 2014: 16).

3.5.2. Sığınmacı

Sığınmacılar, uluslararası sınırlar içinde koruma arayışında olan ancak mülteci statüleri henüz karara bağlanmamış kişilerdir. Bu durumun nedeni ise, ülkelerinden ayrılışlarının sebepleri yaşamlarını idame ettirmek için gerekli olan ekonomik ve sosyal altyapının yok olması mı yoksa çatışma durumundan ve baskı dolayısıyla yaşanan kaçışların sonucu olarak mı gerçekleşmiş olma durumlarını birbirinden ayırma zorluğudur. Sığınmacılar, statülerinin belirlenme prosedürü ve karara bağlanması yıllar aldığından uzun süreli belirsizlik içinde beklerler. Sonuç olarak sığınmacılar, ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişilerdir. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler nedeniyle ülkede kalma izni verilmemiş ise bu kişiler ülkede düzensiz bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler (IOM, 2009: 16; Toksöz, 2006: 119). Ayrıca bulundukları ülkelerde bekleyen herhangi bir mülteci, mültecilik statüsü “de jure mülteci” kabul edilmiş bir yabancıyı ifade ederken; sığınmacı, mültecilik statüsü incelenen ve bu sebeple kendisine geçici koruma sağlanan “de facto mülteci” karşılık gelmektedir (Çiçekli, 2009: 44-45).

2013 yılı itibarıyla 167 ülkede, mevcut hükümet verileri ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (BMMYK) elde etmiş olduğu rakamlar sonucu itibarıyla 1.067,500 bireysel mülteci veya sığınmacı başvurusu kabul edilmiştir. Bu rakam geçtiğimiz son on yıl içerisindeki en yüksek rakamdır. 2012 yılında 929,700 olan bu rakam, 2013 yılı sonunda % 15 civarında artmıştır (UNHCR Global Trends, 2013).

Uluslararası insan hakları çerçevesinde insanların sığındıkları ülkelere geri gönderilmeme konusunda hakları bulunmaktadır. Cenevre Sözleşmesi’nde yer alan “geri gönderilmeme” (non-refoulement) olarak adlandırılan bu önemli ilke, uluslararası insan haklarında mülteci ve sığınmacılara sağlanan tanımlayıcı koruma biçimlerinden biridir. Genel anlamı itibarıyla geri gönderilmeme ilkesi, “bir mülteci ya da sığınmacının ırk, din, tabiiyet, belirli toplumsal gruba mensubiyet ya da siyasi düşünceleri nedeniyle hayat ya da özgürlüğün risk altında olduğu ülkelere gönderilmelerini yasaklayan bir kavramdır” (Çiçekli, 2009: 79; GİGM, 2015: 42-43). Ayrıca, sözleşmenin 33. maddesinde mültecinin hayat ya da özgürlüğünün tehdit altında olacağı ülkelerin sınırlarına geri gönderilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Bu ifadeyle mülteci ya da sığınmacının sadece menşei ülkesine geri gönderilmesinin yasaklanması amaçlanmamakta aynı zamanda mülteci ya da sığınmacının menşei ülkesi olup olmadığına bakmaksızın gönderilmesi halinde risk altında olacağı herhangi bir ülkenin sınırlarına gönderilmesi de yasaktır. Bu nedenle bireyin gönderileceği yerin hukuksal statüsü önemli olmayıp önemli olan bireyin gönderileceği ülkede risk altında bulunup bulunmamasıdır (Çiçekli, 2009: 86).

4.GÖÇ VE ETKİLEŞİM

4.1. Kültürel Etkileşim ve Farklılıklar

Göç ve ardından varılan mekânlarda gerçekleşen kültürel etkileşim durumundan söz etmeden önce, kültürün insanlar üzerinde ne tür bir etkisinin olduğu üzerinde durmak gerekir. Öncelikle kültürün tanımlarından yola çıkarsak Fithers'a göre kültür, diğerleriyle birlikte bulunan tüm kişilerin sahip olduğu yetenek ve alışkanlıkların kapsandığı ve sosyal davranışın en indirgenemez temel oluşturucu olduğu bir olgudur. Toplamlar, çeşitli sosyal rol ve etkileşim formlarını, insan ilişkilerini veya sosyal süreçleri barındırır. Bunlar her toplumda vardır ve temel veya yardımcı sayısız kurumların oluşturucularıdır. Ayrıca, kültür toplumdaki kişilerin ortaklaşa paylaştığı toplam kurumların bir bileşkesidir. Burada bileşke sözcüğü ağ anlamında kullanılmaktadır. Kişiler işte bu kültürel sistemi paylaşırlar. Ancak tüm birey ve gruplar aynı biçimde ve eşit paylaşma içinde de bulunmazlar (Fichter, 2012: 155-156). Morin ise kültürün kapsamını dinamik bir olgu olma vasfını öne çıkararak açıklamaktadır. Ona göre kültür: "Kuşaktan kuşağa aktarılan, her bireyde yeniden üreyen, toplumun varoluşunu denetleyen, psikolojik ve toplumsal karmaşıklığın sürmesini sağlayan bilgiler, beceriler, kurallar, normlar, yasaklar, stratejiler, inançlar, düşünceler, değerler, söylenceler bütününden oluşur" (Morin, 2003'den aktarma, Özmen, 2012: 51). Kültür bireylerin üreme süreciyle sınırlı değil, her kuşaktan bireylerin üretimidir. Bireyler arasındaki etkileşimler toplumu üretir ve toplum da bireyler üstünde etkide bulunur. Kültür, kendini üreten bu etkileşimden doğar ve bu etkileşimlerle birlikte toplumu ve bireyleri üretir. Böylece birey, toplum ve tür sadece birbirinden ayrılmaz, aynı zamanda birbirlerinin üreticisidirler. Bu terimlerin her biri diğerinin hem aracı hem de amacıdır (Morin, 2013: 77).

Göç olgusunun gerçekleşmesiyle birlikte farklı toplumların, milletlerin birbirleriyle etkileşim haline girme durumları görülmektedir. Kültürel etkileşim ve farklılaşmanın ortaya çıkmasında en önemli rol unutulmamalıdır ki, göç olgusuna aittir. Toplulukların ve toplumların homojenliklerinin bozulması, farklı kültürlerden grupların yer değiştirmesi sonucunda aynı çevreyi paylaşmaları ile ortaya çıkar ve buradan hareketle, farklı kültürel grupların aynı çevreyi paylaşmaları ile sonuçlanır (Yalçın, 2004: 4). Ayrıca, göç ile gelen heterojenliğin yanında var olan homojen kültürel grupların kendi içinde dahi kişilik farklılıklarından eğitim düzeylerine, geleneklerden bağlılıkların çeşitlilik arz etmesine kadar çeşitli çatışmalar mevcuttur. Kuşaklararası çatışmalar ve sınıflar arası farklılıklar her toplumda belli oranda görülmektedir. Zaten toplumun her parçasının birbiriyle tam bir ahenk içinde olması da imkânsızdır. Ayrıca, toplumlarda farklılaşma da en az bütünleşme kadar denge sağlayıcı bir unsurdur. Tüm bireylerin hiçbir sorgulama yapmaksızın toplumun genel normlarının tamamını kabullenmesi de beklenemez. Böyle bir ihtimal homojen sayılabilecek bir toplumda bile neredeyse imkânsızdır (Özmen, 2011: 399).

Orijin ülke ve göç edilen ülkeler arasındaki kültürel farklılıklar, benzerlikler veya önceki temaslar, kültürleşme ve etkileşim sürecinde belirleyici unsurları oluşturmaktadır. Göç veren ve göç alan ülkeler arasında kültürel farklılıkların az olması, yeni kültür hakkında bilgi edinme ve kültürel davranışın yeni çevrede yeniden öğrenilmesi sosyal olarak daha kolay olabilmektedir. Yakınları ve akrabalarının bulunduğu ülkelere göç etmiş gruplarda kültürleşme stratejisi daha az hissedilmekte, orijin kültür yeni çevre içinde adeta yeniden yaratılıp korunmaktadır. Bu türden sosyal destekten yoksun gruplarda yeni baş etme stratejileri geliştirmek zorunlu hale gelmektedir (Kümbetoğlu, 1996: 274). Bununla birlikte, göç eden insanların vardıkları çevreyle uyum içinde olamamaları, bireylerin önemli zorluklar yaşamalarına neden olmaktadır. Bu zorlukların başında ise 'kültür şoku' olgusu gelmektedir. Kültür şoku, "genel olarak bir kültürden başka bir kültüre giden bireylerin, yeni kültüre uyum sağlamakta karşılaştıkları güçlükler, sıkıntı ve bunalımlar, gösterdikleri tepkilerdir." Kültür şoku bireysel özelliklere bağlı olarak farklı düzeylerde gelişebilen bir süreç olmakla birlikte yeni bir ülkeye gelişte ilk dönemde göçmenler tarafından yaşanan duygusal boşluk, yabancılaşma olarak da ifade edilebilir. Kişinin farklılıklarla baş

etmeyi öğrenmesi ile uyum, aşamalı olarak artabilmekte ve zaman içinde ortadan kalkabilmektedir. Bunun aksine, bireyler kültürel farklılıklarda etkileşimde başarısızlık yaşadığında, kültür şoku artarak devam etmekte ve göç bireylerin yaşantısını derinden etkilemektedir (Pederson'a atfen, Aksoy, 2012: 299).

Göçün toplum üzerindeki uzun dönemli etkileri göç sürecinin ileriki aşamalarında göçmenlerin kalıcı olarak yerleşip farklı gruplar oluşturdukları zaman ortaya çıkar. Sonuçlar, göçü alan ülkenin ve toplumun tutumlarına bağlı olarak çok değişkenli görülebilir. Yabancıların vatandaşlığını ve kültürel farklılığı aşamalı olarak kabul etmek etnik grupların oluşmasına imkân tanıyabilirken, bunun akabinde yerleşme realitesini yadsımak, yerleşmiş olanların hak ve vatandaşlık taleplerini geri çevirmek ve kültürel farklılığı reddetmek varlıkları çoğunlukla bölücü ve sakıncalı olarak değerlendiren etnik azınlıkların oluşmasına neden olabilir (Castles ve Miller, 2008: 44-45). Ülke vatandaşlarının yabancılarla karşı tutumları yine ülkeye gelen göçmenlerin karşılasacağı sorunlarla doğrudan orantılıdır. Ayrıca, iletişim kurma imkânları ve göç edenlerin sahip oldukları toplumla diyalog imkânları da bu etkileşimi belli düzeylerde etkileyecektir.

Etnik farklılığın, göç ülkeleri toplumlarının üzerindeki etkisi çok fazladır. Yerleşimciler, sıklıkla göç kabul eden ülke nüfusundan farklıdır. Göçmen kabul etmiş olan devletler barındırdıkları etnik ve kültürel grupların kültürel, kimlik ve etnik farklılıklarından doğan problemleri çözmede çeşitli stratejiler üretmek zorunda kalmaktadırlar. Ev sahibi toplumun genellikle sonradan gelenler üzerinde etkisinin daha fazla olduğu düşünülürken beraber, yine de bu süreçler hem karşılıklı etkileşim sonucu oluşmakta hem de tüm tarafları etkilemektedir. Zira ne göçmenin kültürü, memleketinden geldiği günkü gibi kalacaktır ne de ev sahibi toplumun kültürü kendini göçmenlerin kültürlerinden uzak tutabilecektir. Karşılıklı etkileşimler süreç boyunca devam edecektir. Ancak, bütün bunlara rağmen her biri kültürün kendine özgü olduğunu ve rengini koruma arzusunu yitirmemektedir (Özmen, 2011: 397).

4.2. Entegrasyon ve Uyum

Entegrasyon bir toplumda var olan değişik etnik ve sosyal grupların o ülkede mevcut tüm olanaklara eşit erişimi ve aralarında sürtüşme olmaksızın birleşme, bütünleşme, uyumlu bir yaşam sürme ve hem birey hem de grup olarak toplumun bir parçası kabul edilme süreci olarak tanımlanabilir (Toksöz, 2006: 36; IOM, 2009: 17; Doğan, 2013: 372). Göç eden kişilerin, belirli bir topluluğu terk ederek yeni bir topluluğa karışmasıyla, yeni toplumsal ilişkiler kurmaları gerektirmekte ve bu durum uyum (adaptasyon) sorunu yaşamalarına sebep olabilmektedir. İnsanlar hem bireysel, hem de toplumsal düzeyde bir şekilde uyum sağlayabilmektedir. Ama kısa süreçte bu uyum çoğu kez hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sancılı olmakta ve doğurduğu sorunların çözülmesi için çabalar gerektirmektedir (Tekeli, 2013: 44).

Sosyal sistem içerisinde insanların birlikte yaşaması, uyum göstermesi, kişiler arasında ilişkileri güçlendirmesi ve katılan yeni aktörlerle birlikte toplumda uyumlu olması önem arz etmektedir. Bunun sonucunda göç eden kişi ya da kişiler göç ettiği topluma ayak uydurmak zorundadır. Bu noktada göç eden insanların hayat tarzlarında belli oranlarda değişimler gözlenir (Kavak, 2011: 15). Uluslararası göç hareketlerinin toplumlar açısından yarattığı önemli sonuçlardan biri de bu hayat tarzlarında gerçekleşen değişimler ve getirdiği yeni kültürel uyum durumlarıdır. Bir yandan göç alan ülke göçmenlerden kültürel uyum sağlamasını beklemekte, bir yandan da göçmenler uyum meselesi ile baş etmeye çalışmaktadır. Göçmen açısından bakıldığında iki önemli unsurun kültürel uyumun derecesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Birincisi, bireyi göçe yönelten temel neden, ikincisi ise bireyin kültürlerarası iletişim yeterliğidir. Bireyin göç etmesi, iklim ya da siyasal kaynaklı göçlerde olduğu gibi bir zorunluluktan kaynaklanıyorsa kültürel uyumun sıkıntılı bir süreç olarak yaşanması daha olası bir durumdur. Savaşlar, ırkçı ya da ideolojik cezalandırmalar gibi durumlar zorunlu olarak göç eden bireylerin gönüllü olarak göç edenlerden daha zorlu bir uyum süreci yaşamalarına sebep olabilir (Aksoy, 2012: 300). Bunlarla birlikte bir kimlik biçimi olan vatandaşlığın, özellikle uluslararası göçler bağlamında ortaya çıkmasıyla

birlikte artık daha zayıf bir aidiyet biçimini temsil edebilme durumu da söz konusu olabilir. Tek bir ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olmak yerine, artık birden çok ülkeye, kültüre karşı vatandaşlık kavramı ile tanımlanan ya da tanımlanamayan biçimde çok boyutlu ve çok katmanlı aidiyetlerden de söz etmek mümkün olabilir. Durumun aksine insanlar göç ettikleri ülkelerden daha da uzaklaşabilir ve kendi içlerinde gettolaşabilirler (Tuna ve Özbek, 2014: 62). Adaptasyon işlevi ekonomik, politik ve kültürel alanların göç alan ülkedeki çeşitli ek biçimleri ile göç veren ülkede yeniden kaynaşmanın türlü şekillerini içerir. Bu duruma açıklık getirildiğinde uluslararası göçmenler, kendi yöneldikleri ülkede bulunduklarında ev ve iş bulma, kültürel ifade, dini ve siyasi faaliyet sorunu gibi günlük yaşama dair sorunlarla karşılaşır. Çözümü ise akrabalık, arkadaşlık, topluluk, grup ve örgüt ağlarında yerleşik olan karşılıklılıkta bulunmaktadır (Faist, 2003: 172). Bu durumun aksine farklı bir kültüre sahip bir topluma girildiğinde o toplumun kullandığı dil bilinmiyorsa insanların karşısına engeller daha fazla çıkmaya başlar ve az önceki bağlardan kopuşlar gerçekleşebilir. Çünkü dil karşı kültürün öğrenilmesinde hayati önem taşımaktadır. Bununla birlikte kişilerin sadece dilleri değil, alışkanlıkları da farklıdır. İşlerinin yapılması ve düşünme tarzlarına ilişkin sosyal değer ve formlar kültürden kültüre değişmesinden, yabancı bir kültüre giren kişiler için bu tarzların, formların, değerlendirmelerin kabul edilmesine kadar bir takım güçlüklerle karşılaşabilirler. Örneğin, uygun davranışta bulunmak veya nazik olmak istenirken kolaylıkla hatalar yapılabilir (Fichter, 2012: 157-158). Bunun sonucunda da her göç eden kültürel grup, vardığı ülkeye kendi gelenek ve değerleri ile birlikte yaşam tarzını da taşır. Göçmen gruplar, baskın kültür içinde farklı kültürel kimlik ve değerleri temsil eden sosyo-kültürel adacıklar oluşturarak kurdukları dernek, okul ve ibadet yerleri vasıtasıyla kimliklerini korumaya, kendi gelenek ve inançlarını yaşatmaya ve bu yeni sosyal ortamlarına göre kimliklerini yeniden inşa etmeye çalışabilirler (Kaya, 2007: 37-38).

Uluslararası göç literatüründe sıkça değinilen bir başka konu, göç yoluyla mekân değiştiren bireylerin, kitlelerin, grupların dâhil oldukları yeni toplumsal düzen içerisinde birer sorun olarak görülmeleridir (Tuna ve Özbek, 2014: 50). Genel kabul gören bir algı, göçmenlerin etno-kültürel kökenlerinden dolayı sonradan katıldıkları topluma uymada güçlükler yaşayacaklarına yöneliktir. Bu nedenle entegrasyon kavramının yöneldiği grubun ev sahibi toplum değil de göçmenler olduğu yanlışına düşülmekte, uyum sağlaması gereken bütünleşmesi beklenen tarafın azınlık grubu olduğu varsayılmaktadır. Oysa bu durum karşılıklı olmakta, entegrasyonun gerçekleşmesi bakımından iki tarafında birbirlerinin kültürlerini tanıması ve saygı göstermesi, en önemlisi de sadece karşı tarafın uyum beklentisinden kurtulmasıyla oluşmaktadır. Aksi takdirde uyumsuzlukta en önemli sonuçlardan biri kültürler arası çatışma olabilmektedir. Çoğu zaman yapısal entegrasyonun bulunmayışı daha büyük sorunlara yol açmaktadır. Bunun en bariz şekli dışlandığını ve haklarının korunmadığını düşünen göçmenlerin yasaları ihlalleridir. Kurumsal entegrasyon bir bakıma kültürel entegrasyona zemin hazırlayan basamaklardan biridir (Özmen, 2012: 67). Sonuç olarak kültürleşme, her çeşit adaptasyon ve entegrasyon, yaşamdan alınan haz, yeni ülke ve kültürün göç edeni tanıma ve kabulüne bağlı bir süreçtir. Yani kültürün bireylerince benimsenme, iş bulabilme ve tatmin edici sosyal ilişkiler kurabilmesi yeni yaşam için temel gereksinimlerdir. Tüm bunlar göz önüne alındığında göç edenin yeni ülkesinde kendini evinde hissetmesinin gerçekleşmesi uzun, bazen bir kuşak sonrasında gerçekleşebilecek bir duygu olabilmektedir. Yine de bu durum zamana yayılarak toplumların bu süreci atlatması ve üstesinden gelinmesi karşılıklılık çerçevesinde ve devletin izleyeceği politikalarla üstesinden gelinebilecektir (Kümbetoğlu, 1996: 274). Son olarak, bu farklılıklardan dolayı çatışmalara yol açabilecek sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal bölünmelerin gelişmesini engellemek için özel ve seçici önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu noktada 1970'lerde bu yana azınlıklara kültürel ve politik haklar tanınan Avustralya, İsveç ve Kanada'da gibi ülkelerde geliştirilen

çokkültürlülük¹ programları örnektir. Bunların ortak tutumu, kültürel çeşitliliğin ve göçmenlerin yol açtığı sosyal değişimlerin kabul edilmesidir. Göçmenler egemen kültüre veya dilsel modele uymaya zorlamak yerine, tercih etmeleri durumunda anadillerini ve kültürel yaşamlarını koruyabilirler (Castles ve Miller, 2008: 410; Toksöz, 2006: 37).

¹Çokkültürlülük (Multiculturalizm): Bir toplumda farklı kültürlerin bir arada yaşamasını onaylayan bir “tanıma” politikasıdır. Kapsamlı olan bu kavramın iki ögesi vardır: a. Bireyin kendi kültürel mirasını anlaması ve değerli bulması, b. Kendi grubundan başka gruplara ait kültürel mirasa saygı ve ilgi göstermesidir (Unat, 2006: 356-357).

5. ARAP BAHARI

Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinin bir kısmında 2011 yılı, halkların sokaklara inmesiyle birlikte toplumsal birliktelik, demokratik bir ortam sağlayan siyaset ve adalet sınırları içerisinde sosyal düzene dair siyasi, kültürel ve ekonomik taleplerin dile getirildiği uzun dönemler boyunca da bölge diktatörlük sistemiyle yönetilen toplumların siyasetini yeniden belirleme mücadelesi içerisinde olduğu bir yıl olmuştur (Şen, 2012: 97). 2011 yılının bu denli hareketli olmasının sebebi ise üniversite mezunu Tunus’lu seyyar satıcı Muhammed Buazizi’nin, Tunus’un Sidi Bouzid kentinde kendini yakmasıdır. 17 Aralık 2010’da belediye zabıtalарının tezgâhını alması ve zabıta görevlileri tarafından tartaklanması sonucu bu durumu protesto etme amacıyla kendini yakmasıyla “Arap Baharı” olarak adlandırılan süreç başlamıştır (Yüksel, 24.10.2013, www.politikakademi.org). Sürece Arap Baharı denilmesindeki neden, halk protestolarının yerel olarak kalmaması ve olayların bölge ülkelerine de sıçramasıdır. Başta Tunus’ta “Yasemin Devrimi” olarak adlandırılan süreç, olayların kısa sürede internet üzerinden yayılması ve durumun Tunus sınırlarını aşp diğer bölge ülkelerine de yayılmasıyla birlikte “Arap Baharı” olarak yeniden adlandırılmıştır (Tekek, 08.10.2013, www.tuicakademi.com).

Arap Baharı, domino taşı etkisi göstererek Tunus’un siyasal yönetimine benzeyen ve benzer sorunlar yaşayan diğer Arap ülkelerinde de farklı ölçeklerde görülmüştür. Gösteriler, protestolar ve halk ayaklanmaları Tunus, Cezayir, Mısır, Libya, Bahreyn, Ürdün, Yemen ve Suriye’de büyük halk kitleleriyle gerçekleşirken; Moritanya, Suudi Arabistan, Umman, Irak, Lübnan ve Fas gibi ülkelerde de yerel protestolar şeklinde gerçekleşmiştir. Ülkelerdeki karışıklıklardan başarılı sonuç alabilen ülkeler; Tunus, Mısır, Libya ve Yemen’dir. Ayaklanmalar sonucunda Tunus’ta Zeynel Abidin Bin Ali’nin 23 yıllık yönetimi, Mısır’da Hüsnü Mübarek’in 30 yıllık iktidarı, Libya’da Muammer Kaddafi’nin askeri yönetimle 42 yıl boyunca ülke liderliği ve Yemen’de de Ali Abdullah Salih’in 33 yıllık yönetimi son bulmuştur. Diktatörleri ülkelerinden bir şekilde gönderen ülkelerin yanı sıra, Suriye gibi halen mevcut iktidarı gönderemeyen ülkeler de vardır. Arap Baharı etkisiyle Suriye’de de başlayan savaş hali ve olaylar, 2011 yılından bu güne halen devam etmektedir (Sadıklı ve Salihli, 2011: 11).

5.1. Arap Baharı ve Nedenleri

Yapılan haksızlıklara karşı bir insanın kendini yakması, Arap Baharı’nın görünürdeki tetikleyici nedeni gibi görünse de, aslında bu sürecin altında daha derin ve köklü nedenler bulunmaktadır. Hem mevcut ekonomik durumdan hareketle, hem de isyanda kullanılan söylemlerden hareketle; bölge halkının yoksulluğunun, fakirliğinin, politik yapılarıdaki ekonomik ve politik kayırmacılığın ve yolsuzluğun en önemli nedenler olduğu söylenebilir. Yaşananların nedenleri daha çok ekonomik, tarihi, sosyal, siyasal ve teknolojik unsurlarda aranmalıdır. İçsel ve dışsal etkenlerin de bu halk hareketlerinde mevcut olduğu da kesindir. Ülkeden ülkeye değişen geçmişten gelen tecrübelerin, kişilerin ve grupların tutumlarının da önemli ve etkili olduğu bir süreç söz konusudur. Bu nedenlerden ötürü sürecin meydana geliş şekli her ülkede aynı yönde olmamıştır (Akbaş, 2012: 53).

Orta Doğu ve Kuzey Afrika jeo-stratejik önemi, petrol ve doğalgaz rezervleri nedeniyle tüm dünyanın ilgi odağı haline gelen bölgelerden birisi ve belki de birincisidir (Yüksel, 24.10.2013, www.politikakademi.org). Arap ülkeleri ekonomilerinin asıl kaynağı bu belirtilen doğal kaynaklardan oluşmasının yanı sıra, ülkelerde tarıma dayalı alt yapıların da olduğu görülmektedir. Buna rağmen ülkelerin öz kaynaklarının ülke ekonomisini kalkındıracak düzeyde değil de bunun ülke yönetimlerinin liderlerine ve aile efradına yönelmesi, ülke ekonomilerinin çok iyi olmaması, Arap ülkelerinin dışa kapalı ekonomi izlemeleri, sanayileşmenin yetersizliği, bireyciliğin çok fazla olması, yoksulluğun her geçen gün artması, gelir dağılımında adaletsizliğin artması gibi öncelikli nedenlerden dolayı Arap Baharı süreci hızlı bir şekilde bu coğrafyada yayılmıştır (Öztoprak, 2012: 9; Paksoy vd, 2012: 50). Bunlarla beraber, ülke ekonomilerindeki başarısızlıklar, ülkeler genelinde yüksek fiyat, işsizlik, enflasyon,

yolsuzluk, genç nüfusun oluşturduğu demografik baskı, hayat pahalılığı, ücretlerin çok düşük olması, sosyal adaletsizlik, rüşvet, bürokrasinin sahip olduğu ekonomik güç ve konut sorunları gibi nedenlerden dolayı yaşam koşullarının daha da kötüye gitmesi olayların başlama nedenlerindendir (Çağtay, 2012: 99).

Toplu halk hareketlerinin başlıca sebeplerinden biri olan işsizlik ve ekonomik hayatın kötü gidişatı, ülkelerde ayaklanmaların gerçekleşmesine sebep olan başlıca faktörlerden biridir. Özellikle eğitilmiş insanların istihdam edilememesi konusu bu hareketlenmeleri çabucak tetiklemektedir. Birçok Arap ülkesinde bu durum görülmekte, üniversite mezunu olan insanlara yanlış politikalar izlenmesi ve Tunus'ta gerçekleşen protesto gösterisinin de bir üniversite mezunu işsiz tarafından gerçekleştirilmesi bu duruma en güzel örnektir. Uzun yıllar boyunca baskı yönetimlerinin altında yaşayan insanlar eğitim düzeylerinin yükselmesiyle birlikte olayları daha da iyi analiz edebilmekte ve refah düzeylerini diğer gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltme konusunda isteklerde bulunmaktadır (Turhan, 2012: 73; Akbaş, 2012: 54).

Demokrasinin gelişmesinin önünde duran ve ülkeler içerisinde varlığını bulamamasına neden olan en büyük sorun baskı rejimleridir. Hane halkı tarafından yönetilen devlet yapılarında bu sorun daima görülmektedir. Bu durum Arap ülkeleri ve Orta Doğu'da bu olgunun geç kalma sebebinin başlıca nedenlerinden biridir. Bölgenin ayrıca Osmanlı Devleti döneminin ardından uzun dönem sömürü yönetimleri altında olması da diğer bir faktördür. Arap toplumlarının devlet yapısında aile, klan ve mezhep bağları güçlü olması otoriter yönetimlerin varlığının oluşmasında ve uzun dönemler boyunca görevlerini sürdürmelerinde etkindir. Ayrıca, batılı ülkelerin politikalarına ters düşmeyecek siyasetin yürütülmesi, sanayide gelişme politikalarının göz ardı edilmesi, vatandaşların ekonomik özgürlük derecelerinin gelişmemesi ve dinsel değerlere var olan yönetimlerini dayandırmaları bu demokratik ortamların gelişmesini engellemektedir (Akbaş, 2012: 55; Orhan, 2011: 22-23).

Devlet yönetimlerinde yönetimin babadan oğula geçen sistem döngüsü ve halktan kopuk yönetimler toplumsal tetiklenmeyi etkileyen diğer nedenlerdir. Otoriter liderler, halk ile diyalog kurma ve kendilerine iletilen sorunlar karşısında yapılan sözde reform hareketleriyle kendi mevcudiyetlerini sağlamlaştırma politikaları izlemiş, devlet yapılanmaları içerisinde adaleti sağlayacak siyasal kurum ve birimlere ihtiyaç duymamışlardır. Bunun yerine Arap milliyetçiliği, aşiret sistemi, akrabalık bağları, adam kayırma, yolsuzluk, rüşvet gibi etkenlerle yönetimlerini ayakta tutabilmişler ve insanların yönetimlere karşı ayaklanmalarına siyasal olarak zemin hazırlamışlardır (Ayaz, 2013: 63).

İnternet kullanımı ve sosyal medya dünya genelinde son on yılda çok hızlı bir gelişme göstermiş, insan hayatının olmazsa olmazları arasında yerini almıştır. Castells'e göre, teknolojik paradigma gelişim ve ilerleyiş alanı ekonomiden siyasete, kültürden sosyal ilişkilere zaman, uzam ve ilişkiler bağlamında yeni kalıplar yaratılmıştır. İçerisinde bulunduğumuz bilişim çağı bu saydığımız tüm düşünme ve eylem biçimlerimizin belirleyici algı etkenidir. Castells teknolojik paradigmanın ortaya çıkardığı siyasal, ekonomik ve sosyal çok yönlü dönüşümü bilişim çağının insanlar ve kurumlar üzerinde yarattığı etki olarak tanımlamış ve bu yeni toplum tipine "ağ toplumu" adını vermiştir. Buradan hareketle Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerde, ağ toplum tipine hemen hemen on yıl öncesinde başlayan internet ve ağ bilişim sistemleriyle birlikte dijitalleşme eklenmeye başlamış, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde beliren halk hareketlerinin hızla yayılmasına neden olmuştur (Castells 2008'e atfen, Kök ve Tekerek, 2012: 62). İnsanların internet üzerinden, blog sayfalarından, forum birleşmelerinden birbirleriyle yazışarak ağ üzerinden organize bir şekilde örgütlenmesi ve geniş kitleleri bir araya getirerek gösteriler yapması facebook, twitter ve youtube gibi küresel ve popüler sosyal medya araçları sayesinde. Bu sosyal paylaşım ağlarının Arap Baharı ilerleyişinde isyancıları derleyici, toparlayıcı ve organize edici bir etkisi olduğu konusunda şüphe yoktur.

5.2. Arap Baharı ve Suriye

Suriye yönetim rejimi otoriter bir yapıya sahiptir. Resmi olarak bir cumhuriyet ve demokrasi üzerine temellendirilmiş bir devlet olsa da sistem bu şekilde yürümektedir. Cumhurbaşkanı ve meclis üyelerinin seçiminde, halk oy kullanma hakkına sahiptir. Fakat halkın iradesi dâhilinde hükümetin değişmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Beşar Esed'in babası Hafız Esed, 1963'te gerçekleştirmiş olduğu darbeden 2000 yılına kadar, üst üste 5 kez hiçbir rakibin yer almadığı referandumlarla Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçilme yaşı 2000 yılına kadar 40 iken, Hafız Esed'in ölümünden sonra yerine geçen oğlu Beşar Esad'ın seçilmesi için 34'e çekilmiştir. Beşar Esed'in Cumhurbaşkanlığı da Temmuz 2000 ve Mayıs 2007'de yapılan rakipsiz referandumlarla onaylanmıştır. Suriye'de Cumhurbaşkanlığı, ordu ve güvenlik servislerinden üst düzey yardımcılar ile birlikte siyasi ve ekonomik alanda en temel kararları alan bir hiyerarşiden oluşmaktadır (Dinçer ve Coşkun, 2014).

Suriye toplumu heterojen bir yapıya sahiptir. Suriye'deki olaylardan önce ülke nüfusunun yaklaşık % 90'ı Araplardan, %10'luk kesimi de Kürtler, Ermeniler, Çerkezler ve Türkmenlerden oluşmaktadır. Ülkede Sünni Müslümanlar % 74'lük bir orana sahipken bu oranın % 8'ini Kürtler oluşturmaktadır. Sünni olmayan Müslümanlar içinde en geniş kategoriye Aleviler-Nusayriler % 12-13'lük oranlarıyla oluşturmaktadırlar. Farklı mezheplerdeki Hristiyanlar ise nüfusun % 10'unu teşkil etmektedir. Yahudi sayısı ise yok denecek kadar azdır (Dinçer ve Coşkun, 2014).

Suriye yönetimini 2010 yılının sonlarında Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde başlayan halk ayaklanmaları tedirgin etmiş, fakat yönetim iç ve dış desteklerden dolayı bu değişim hareketlerini çok önemsememiş ve Suriye'nin diğer ülkelere farklı olduğunu savunmuştur. Beşar Esed, uluslararası alanda takındığı muhalif duruşun halkı tarafından desteklendiğini, gerçekleşen bu olayların ve medya üzerinden yayılan hızlı bilgi akışının Suriye halkını ayaklanmaya sevk edecek düzeyde olmadığını, devlet yönetiminin ve halkın arasında bu meselelere dair görüş farklılığı olmadığını savunmuştur (Yağmur, 2013: 59). Fakat durum düşünülen aksine ilerlemiş ve 2011 yılının Mart ayında Arap Baharı kapsamında meydana gelen gösteriler Beşar Esed yönetimindeki Suriye'de başlamıştır.

Suriye'de ilk isyan ülkenin güney batısında bulunan Dera şehrinde 15 Mart'ta gerçekleşmiştir. Şehirdeki öğrencilerin okul duvarlarına "halk rejimin değişmesini istiyor" yazılarını yazması sebebiyle öğrenciler tutuklanmışlardır. Ailelerin tutuklanma olaylarına karşı çıkmaları ve bu direniş sonrası ailelere güvenlik güçleri tarafından şiddetle karşılık verilmesi üzerine kitlesel gösteriler başlamıştır. Güvenlik güçlerinin ilk müdahalesinde dört sivil hayatını kaybetmiştir. "Öfke günü" adını verdikleri 17 Mart'ta ilk kitlesel gösteriler, muhaliflerinde örgütlenmesiyle ülke geneline protestolar yayılmıştır (Enderun Cemiyeti, 2013: 9; Turhan, 2012: 103).

2011 yılında başlayan ve günümüzde de devam eden iç savaş, insanların zorunlu olarak Suriye'den ülke dışına göç etmelerine neden olmaktadır. Suriyeli mültecilerin sayısı 2013 yılı sonu itibarıyla 2.47 milyon rakamına ulaşarak daha iki yıl öncesine kadar otuz altıncı sıradan dünyanın ikinci en büyük grubunu oluşturmuştur. Çatışmalardan dolayı 2.2 milyon insan 2013 yılında ülkesinden göç etmiştir. Bu rakam 1994 yılında Ruanda'daki soykırımda 2.3 milyon kişinin kaçmasından sonraki bir yıl içerisinde görülen en büyük mülteci grubudur (UNHCR Global Trends, 2013: 15).

Suriye'de yaşanan savaş hali, küresel bir sorun haline gelmiştir ve yakın bir gelecekte de çözümü zor görülmektedir. Suriye, Arap Baharı sürecinin en son ülkesidir. Olayların Suriye'ye sıçramasıyla ülkede başlayan iç savaş sonucunda binlerce insan hayatını kaybetmiş, sakat kalmış, ülke içerisinden yerlerinden edilmişlerdir. Suriye'den kaçan insanlar başta komşu ülkeler olmak üzere bölgedeki birçok ülkeye göç etmiş ve gittikleri ülkelerde mülteci sorununu oluşturmuşlardır. BMMYK'nin kayıtlarına göre 2015 yılı Mart ayı itibarıyla yaklaşık olarak 7.6 milyon Suriyeli ülke içinde yerlerinden edilmiş, 3.8 milyon Suriyeli mülteci komşu ülkelere sığınmıştır. Yine bu kayıtlara göre 220 bini aşan ölü, 840 bin yaralı tespit edilmiştir. Ayrıca 12.2 milyon Suriyeli insani yardıma muhtaç olmakla birlikte bu rakamın 5.6 milyonu da çocuklardan oluşmaktadır (Worldbank, 04.06.2015, www.worldbank.org).

6. TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER

6.1. Türkiye'deki Nüfus ve Dağılımları

Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin sayısı 2 milyona yaklaşmıştır. AFAD'ın verilerine göre, 229 bini çadır kent ve barınma merkezlerinde olmak üzere Türkiye'de 1 milyon 858 bin Suriyelinin yaşadığı resmi olarak kayıt altına alınmıştır (DHA, 30.03.2015, www.dha.com.tr). 2015 ve 2016 yıllarında Suriyeli sığınmacıların sayısı 2 milyon ile 2,5 milyon seviyelerinde olması beklenmektedir (3RP, 2014: 8).

Başbakan yardımcısı Prof. Dr. Numan Kurtulmuş, Kasım 2014'te konuyla ilgili yaptığı açıklamada Suriyelilerin sayısının 1.6 milyonu aştığını belirtmiştir. AFAD tarafından kamplarda ve İçişleri Bakanlığı tarafından kamplar dışında yaşayanlar ile ilgili verilen sayıların toplamı da 1.604,430'u bulmaktadır. Ancak kayıtlamanın sağlıklı yapılamaması ve özellikle de Suriye'ye yoğun giriş ve çıkışların yaşanmasından dolayı bu sayının gerçek sayıdan az olduğu da iddia edilebilir (HUGO, 2014: 11; Haber Türk, 25.12.2014, www.haberturk.com).

Suriyelilerin Türkiye'de bölgesel dağılımına bakıldığında (Şekil 6.1) ilk sırada Suriye'ye komşu olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesinin Adana Bölümü gelmektedir. Bu bölgelerin ardından sırasıyla Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgeleri gelmektedir. Suriyeli sığınmacıların bölgesel bazda dağılımlarında en az paya sahip bölgelerin ise Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgeleri olduğu görülmektedir.

Şekil 6.1. Kamp Alanları Dahil Suriyelilerin Bölgesel Dağılımı

Suriyeli olup da kamp dışında yaşayan sığınmacı sayılarının en yüksek olduğu alanlar Türkiye sınırına en yakın olan şehirlerdir (Şekil 6.2). Özellikle sınır geçiş noktası olan Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Mardin gibi şehirler barındırdıkları sığınmacı sayılarıyla Türkiye geneline göre yüksek bir paya sahiptir. Şehirlerde yaşayan sığınmacı nüfusun yanı sıra bu şehirlerde barınma merkezlerinin de bulunması sığınmacı sayılarını arttıran bir başka etkidir. Yine sınır şehirlerinin komşu şehirleri de sığınmacı sayıları bakımından bir hayli kalabalıktır. Sınra yakın şehirler hariç tutulduğunda, en kalabalık şehrin İstanbul olduğu; Bursa, İzmir, Ankara, Konya, Antalya ve Kayseri gibi büyükşehirlerin bu sırayı izlediği görülmektedir. Sığınmacı kaydı bulunmayan şehirler ise Kastamonu, Sinop, Giresun, Gümüşhane, Bayburt, Erzincan, Tunceli, Ardahan ve Iğdır şehirleridir.

Şekil 6.2. Kamp Alanları Dahil Suriyelilerin İl Bazında Dağılımı

6.2. İkamet ve Kayıt Durumları

Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin ikamet durumları, kayıt işlemleri ve kimlik belgeleriyle ilgili işlemler, Ekim 2014 tarihinde yayınlanan Geçici Koruma Yönetmeliği'nin usul ve esaslarında açıkça belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre "28.04.2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyeti'nden kitlesel veya bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler, uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınırlar. Geçici korumanın uygulandığı süre içinde, bireysel uluslararası koruma işleme konulmaz"(Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov). Bu maddeyle birlikte Suriyelilerin Türkiye'deki yasal durumları açık bir şekilde belirtilmiş ve 2011 yılından günümüze kadar olan tanımlanma belirsizliği giderilmiştir. Ayrıca, Türkiye hükümeti geçici koruma yönetmeliği çerçevesinden faydalanmak istemeyenlere ikamet izni hakkını da pasaport olması koşuluyla tanımış, bir yıla kadar ikamet izni hakkı vermiştir. Bu başvurular yalnızca "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" altında yabancıların ikametine yönelik genel gerekliliklerin karşılanması halinde değerlendirilmektedir (UNHCR,03.04.2015, www.unhcr.org.tr). Türkiye, Suriye'den gelenleri geçici koruma statüsüyle resmi bir tanım kazandırdığı için hiç kimseye mülteci hakkı tanımamaktadır. Tüm bunlara ek olarak Türkiye, şartlı mülteci kapsamında ülkede barınmalarına izin vermekte ve istekleri dışında Suriye'ye geri göndermemektedir.

Yine aynı yönetmelikte bundan sonrası için kitlesel göç hareketleri veya benzer durumlarla karşılaşılmasayla ilgili izlenecek yöntem açık bir şekilde anlatılmaktadır. "Geçici koruma kapsamında Türkiye sınırlarında veya karasularında acil koruma ve geçici koruma bulmak isteyen yabancılar, İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek olan sınır kapıları ile sınır geçiş yerlerinden ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri de alınarak giriş yapabilirler. Gelen insanlar hakkında tutulan tutanakla birlikte en yakın sevk merkezine gönderilirler. Kimlik tespiti ve kayıt işlemleri İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından yapılır"(Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

Suriyeli sığınmacıların sayılarının çok olması nedeniyle kayıtları Türkiye çapında 81 ilde gerçekleştirilmektedir. Kaydın gerçekleştirilebileceği fiili mekân şehirden şehire değişmektedir. Suriye pasaportu olanlar, açık olan resmi sınır geçiş noktaları üzerinden vize almadan yasal olarak Türkiye'ye erişebilmektedir ve girişte kısıtlama

yoktur. Pasaportu olmayan Suriyelilerin resmi sınır geçiş noktalarından kabulü Türk pasaport kontrol polisi tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca, sınırdaki kısıtlamalar nedeniyle pasaportu olmayan pek çok Suriyeli, bazen kaçakçıların yardımıyla Türkiye'ye yasa dışı yollardan giriş yapmaya çalışmaktadır. Yine de Türkiye'ye girdikten sonra kimlik için başvurabilirler ve bu durumdan dolayı kendilerine herhangi bir ceza uygulanmaz (UNHCR, 03.04.2015, www.unhcr.org.tr). Kimlik belgesi yanında olmayan sığınmacılar aksi ispat edilinceye kadar beyanı esas alınmaktadır. Yani kayıt esnasında vermiş olduğu kimlik bilgileri geçerlidir. Kayıt ile ilgili tüm işlemler elektronik ortamda toplandığı için doğum, ölüm, boşanma, gönüllü geri dönüş gibi durumlarda bilgiler güncellenir (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

Kayıt işlemleri tamamlanan ve ikamet yerlerine yerleştirilen insanlara, valilikler tarafından geçici koruma kimlik belgesi düzenlenir. Bu belge Türkiye'de kalış hakkı sağlar fakat kanunda düzenlenen ikamet izni veya ikamet izni yerine geçen belgelerle eş değerli değildir ve uzun dönem ikamet iznine de geçiş hakkı tanımaz. Ayrıca, Türk vatandaşlığı başvuru hakkı da sağlamaz. Kimlik belgelerinde yabancı kimlik numaraları da mevcuttur (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov). Kayıt işlemlerini yaptırmayan yabancılar, sağlık, eğitim ve sosyal yardımlar gibi hizmetlerden yararlanamazlar. Buradan anlaşılan her sığınmacı kayıt sisteminden rahatlıkla takip edilebilmekte ve istendiğinde kendisine ulaşılabilir. Kamp müdürleri Suriyeli sığınmacılara düzenli aralıklarla gündüz saatlerinde geçici olarak kamptan ayrılma izni vermektedir. Kamplar dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların başka bir ile gitmek için özel izne şu anda ihtiyacı yoktur fakat devamlılığını sağlamak amacıyla başka bir ile taşınan kişilerin il valiliklerine bildirimde bulunması gerekmektedir (UNHCR, 03.04.2015, www.unhcr.org.tr).

6.3. Sağlık, Eğitim ve Çalışma İzni Durumları

6.3.1. Sağlık

Türkiye'de bulunan tüm devlet hastanelerinde Suriyeli sığınmacılara sağlık hizmetleri verilmektedir. Ayrıca barınma ve kamp merkezlerinin içerisindeki hastanelerden, vakıf ve derneklerin kurduğu geçici sağlık merkezlerine kadar birçok tesisi yerleşim yerinin bağlı bulunduğu valiliğinin teklifi, AFAD'ın uygun görüşü ve Sağlık Bakanlığı'nın onayı ile geçici sağlık merkezleri açılmıştır. Bu sağlık merkezleri gelecekte sağlık kuruluşu olamazlar (Sağlık Bakanlığı, 31.03.2015, www.saglik.gov.tr). 2011-2015 yılları arası toplam 8 milyon sağlık muayenesi yapılmış (AFAD, 31.03.2015 www.afad.gov.tr), kamplardan hastanelere 500.000'in üzerinde hasta sevk edilmiştir. Türkiye'de ameliyat edilen hasta sığınmacı sayısı 200.000'i aşmıştır. Sağlık Bakanlığı verilerine göre, 35.000 Suriyeli kadın doğumunu Türkiye'deki sağlık kuruluşunda gerçekleştirmiştir (ORSAM ve TESEV, 2015:7). Burada şunu da belirtmek gerekir ki, Türkiye'de doğan Suriyeli çocuklara, doğum belgesi olsa dahi Türk vatandaşlığı hakkı verilmemektedir (UNHCR, 03.04.2015, www.unhcr.org.tr). Geçici koruma kapsamında olan Suriyelilerden temel ve acil sağlık hizmetleri ile bu kapsamdaki tedavi ve ilaçlardan hasta katılım payı alınmamaktadır. Sığınmacılara sağlık hizmetleri de ücretsiz verilmektedir. Sığınmacılar acil ve zorunlu haller dışında özel sağlık kuruluşlarına başvuramaz, ancak ücretlerini kendileri karşılamaları koşuluyla başvurabilirler. Kamp alanlarında kurulan sağlık kurumları Sağlık Bakanlığı'na bağlıdır. Sağlık hizmetlerine ilişkin yapılan yardımlar yine sağlık bakanlığı koordinasyonunda yürütülür (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

6.3.2. Eğitim

2014 yılında BM tarafından yayınlanan verilere göre savaş hali sebebiyle Suriye'de yaklaşık 2.3 milyon çocuk eğitim alamamış ve bu durum iltica etmiş oldukları komşu ülkeler başta olmak üzere yine diğer bölge ülkelerinde de görülmüştür. Mısır'da bulunan mülteci çocukların % 90'ı okul eğitimi alamamaktadır. Bu durumun benzeri Türkiye'de de görülmekte, kamp dışında yaşayan çocukların % 70 civarı okul eğitimi

alamamaktadır. Lübnan'da ülke genelinde verilen eğitim imkânlarının kısıtlı olması ayrı bir sorun olmakla birlikte Suriyeli çocukların okul eğitimi alma oranı % 25 seviyelerindedir. Bu durum Ürdün'de % 55 seviyeleri civarındadır. Eğitimi engellenmiş ve eğitim alamayan bir Suriyeli jenerasyonu ortaya çıkmaktadır (UN, 2014: 24).

Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacıların eğitim faaliyetleri Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında yayınlanan genelgeyle, geçici barınma merkezlerinin içinde ve dışında Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) kontrolünde ve sorumluluğundadır. Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağlarındaki eğitim ve öğretim faaliyetleri MEB ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülmektedir (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov). Yayınlanan geçici koruma genelgesinde, Türkiye'deki okullara kabul edilmek isteyen yabancı öğrencilerin öncelikle yaşadıkları ildeki İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvurması gerekmektedir. MEB bünyesinde oluşturulan eğitim komisyonları, çocukları okullara yerleştirmekten ve kabul edilecekleri sınıfı belirlemekten sorumludur. Sınıf belirlemesi menşe ülkede ulaşılan eğitim seviyesini gösteren belgeye dayanarak yapılır. Bu belgenin mevcut olmadığı durumlarda belirleme mülakat veya kısa bir yazılı değerlendirmeye dayandırılır (UNHCR, 03.04.2015, www.unhcr.org.tr). Devlet okullarında Türk öğrencilerle birlikte sadece pasaport ile ülkeye giriş yapanlar veya ikamet izni olanlar eğitim alabilmektedir. Ayrıca Türkiye'den sivil toplum kuruluşları ve Suriyelilerin girişimleri ile sınırlı da olsa eğitim imkânı sunulmaktadır. Türkiye'de şehirlerde yaşayan eğitim çağındaki Suriyelilerin yaklaşık % 10'u kadarı okullarda eğitim almaktadır (ORSAM ve TESEV, 2015: 20).

Kamp alanlarında ikamet eden Suriyeli sığınmacılar için okullar bulunmaktadır. Bu merkezler kamplarda ve bazı kentsel alanlarda mevcuttur ve değiştirilmiş Suriye müfredatı kullanarak Arapça eğitim verilmektedir. Okul döneminin sonunda çocuklara okula katılımlarını ve okulu başarılı bir şekilde tamamladıklarını notları ile gösteren bir belge verilir. Kamplarda ikamet eden aileler çocuklarını kaydettirmek için doğrudan kamp okullarına başvururlar (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

Üniversite eğitimi konusunda ise dil ve akademik gereklilikleri karşılamak şartıyla Suriyeli sığınmacılar Türkiye'deki üniversitelere başvurabilirler. Devlet üniversitelerindeki öğrenim harçlarından muaf tutulmuşlardır. Ayrıca öğrenciler burs başvurularında da bulunabilirler. Türkiye'de okumak isteyen öğrencilerin her üniversite tarafından düzenlenen Yabancı Öğrenci Sınavı'nı (YÖS) geçtiğini belgelemesi gerekmektedir (UNHCR, 03.04.2015, www.unhcr.org.tr). Orta öğrenimden mezun olan veya bu seviyede Türkiye'ye giriş yapmış olan Suriyeliler ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleri ile ilgili usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca (YÖK) yürütülür. Eğer sığınmacılar kendi ülkelerinde almış oldukları eğitimi belgelendirme suretiyle ispat edebilerse, YÖK'ün ilgili birimleri tarafından bu belgeler değerlendirilir ve uygun bulunan seviyelere denklikleri yapılır (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov).

6.3.3. Çalışma İzni

Geçici korunanların çalışmalarına ilişkin usul ve esaslarda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın teklifi üzerine geçici korunanların izin durumları değerlendirmeye alınabilir. Geçici koruma kimlik belgesine sahip olanlar, bakanlar kurulunun belirleyeceği sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda (il, ilçe veya köylerde) çalışma izni alabilmek için başvuruda bulunabilirler (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov). Bu durum ülkemizde bulunan Suriyelilerin çalışma izni konusunda bir hakka sahip olduklarını göstermez. Suriyelilerin hala çalışma izni yoktur ve şuan mevcut çalışanlar bulunduğu halde kaçak olarak çalışmaktadırlar.

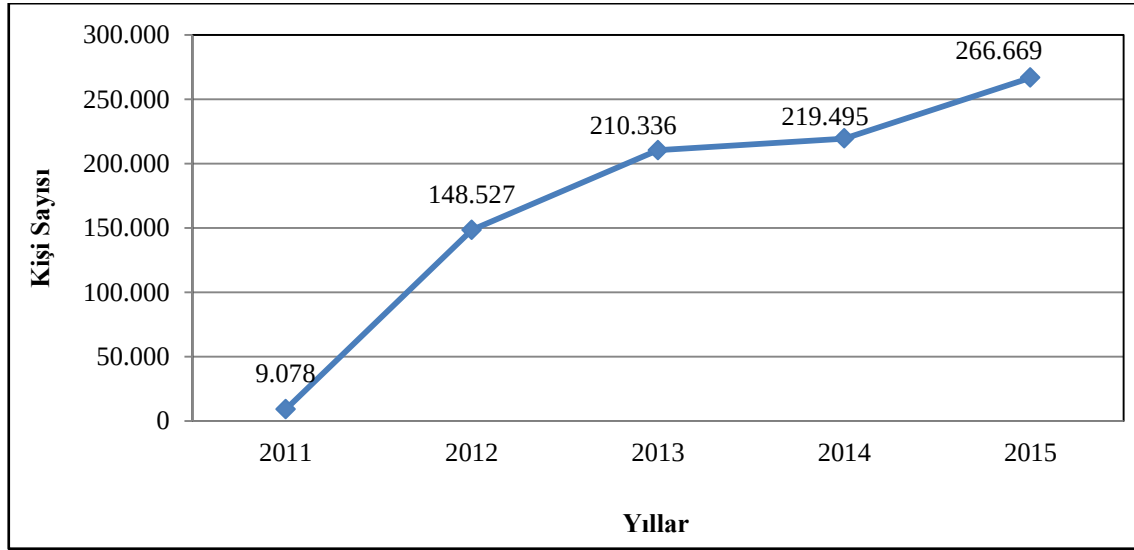
Türkiye'de çalışma izni sadece pasaportu ile ülkeye giriş yapmış olan Suriyelilere verilmektedir. Suriyeliler Türkiye'de çalışabilmek için oturma izni almak zorundadırlar. Oturma izni konusunda Suriyelilere bir yıla kadar izin alınması konusunda kolaylık sağlanmıştır. Pasaportları ile birlikte bulundukları il emniyet yabancılar şubesine giden Suriyeliler başvuru yapabilirler. Ancak pasaportları bulunmayan Suriyelilere ikamet izni verilmemekte, dolayısıyla Suriyeliler çalışma izni de alamamaktadır. Çalışma izni alabilmenin ilk şartı ikamet izninin olmasıdır. İkamet

tezkeresi mevcut olan Suriyeliler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvuru yaparak çalışma izni alabilirler (Çalışma İzni, 10.05.2015 www.yabancicalismaiznlerim.com).

6.4. Geçici Barınma Merkezleri ve Yaşam

Suriye'de başlayan olaylar neticesinde, ülkede gerçekleşen insani krizin büyümesi sonucunda Türkiye sınırına doğru hareketlilik meydana getirmiştir. 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'da bulunan Cilvegözü sınır kapısına 300-400 kadar Suriye vatandaşının varması ile Suriye'den Türkiye'ye yönelik ilk toplu nüfus hareketi gerçekleşmiştir. Bu nüfus hareketi sonucunda 252 Suriye vatandaşı sınırdan geçerek Hatay'da bir spor salonunda geçici olarak yerleştirilmiştir. İlk çadır kent alanı olarak Yayladağı merkezindeki eski bir tekel binası belirlenerek bu yerleşkede çadırlar kurulmuş ve seyyar mutfak, banyo gibi hizmetler verilmiştir. Sonrasında devam eden göç nedeniyle yeni çadır kentler ve geçici barınma merkezleri farklı illerde de kurularak süreç devam etmiştir (GİGM,30.03.2015, www.goc.gov.tr).

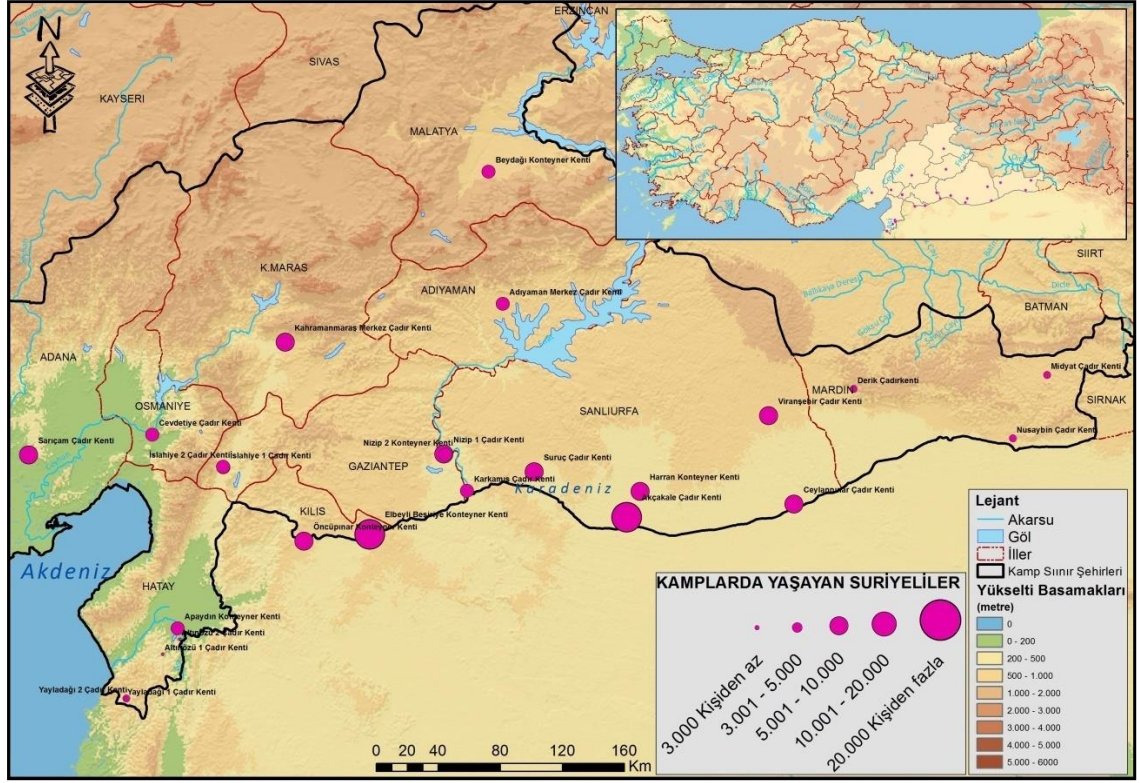
Geçici barınma merkezlerindeki sığınmacıların sayıları her yıl düzenli olarak artmıştır. Barınma merkezlerinde bulunanların sayısı, ilk geldikleri yıl olan 2011 yılına göre 2012 yılında % 1536 artmış, 2013 yılı sonunda ise % 41 ile artışına devam etmiştir. Son olarak 2014 yılında % 4'lük bir artış gerçekleşmiş ve kamp alanları sınırlarını zorlayarak insanlara yaşama yeri imkânı sunmaya çalışmıştır. 2015 yılının ilk dönemlerinde de artışların devam ettiği görülmektedir (Şekil 6.3).

Şekil 6.3. Barınma Merkezlerinde Yaşayan Suriyeliler 2011-2015

Kaynak: (KDK-AFAD, 02.04.2015)

Türkiye'deki sığınmacı kamplarını idare etmekten sorumlu kuruluş Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'dır (AFAD). Geçici koruma yönetmeliğine göre AFAD, bakanlık ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini alarak valiliklerle koordineli bir şekilde geçici barınma merkezlerinin kurulması ve kullanımına son verilmesi ya da kapatılmasına karar verir. Geçici barınma merkezleri valilikler tarafından işletilir veya işletilir. Bu kamp alanlarında bulunanlara beslenme, barınma, sağlık, sosyal yardım, eğitim ve benzeri hizmetler sağlanır ve aileler ve özel ihtiyaç sahipleri için yer tahsis edilir (Resmi Gazete, 02.02.2015, www.resmigazete.gov). Kampların taşeronluğunu AFAD yaparken işletmeciliğini de il valilikleri yürütmekte, gerekli olan finansal ve yetki boyutunu idare etmektedir. AFAD barınma merkezlerinde eğitim, sağlık, market, ısınma, güvenlik, ibadet, altyapı, haberleşme, itfaiye, tercümanlık ve bankacılık hizmetleri de vermekte olup, sığınmacıların çamaşırhane, bulaşıkhan ve duş ihtiyaçları da karşılanmaktadır (AFAD, 30.03.2015, www.afad.com.tr). Eğitim

Şekil 6.5. Kamp Alanlarında Yaşayan Sığınmacı Nüfusun Dağılımı

7. ÇALIŞMANIN AMACI

Son dört yılı aşkın süredir Suriye'deki iç çatışmalar, can güvenliği tehdidi ve düşünce özgürlüğünün olmaması gibi nedenler Türkiye'ye yönelik göç hareketlerine zemin hazırlayan başlıca faktörlerdir. Uluslararası göç kapsamında insanların bu durumu ele aldığı anda komşu ülkelere olan sığınma eylemi, zorunlu göç kapsamında çalışılması gereken önemli bir konudur.

Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların sayısı resmi makamların yaptığı açıklamalar itibarıyla 2 milyona yaklaşmıştır. Sığınmacıların, Suriye'deki iç savaşın bitmesi durumunda ülkelerine geri dönseler dâhi en az 1 milyon Suriyelinin Türkiye'de yaşamak isteyeceği düşünülmektedir. 2011 Nisan ayından günümüze kadar geçen süreçte ortaya çıkan bu yeni nüfus kitlesi üzerinde daha fazla araştırma yapılması gereken yeni bir sosyal olgu ve sorundur.

Bu çalışmanın amacı, mikro ölçekte Kahramanmaraş Çadır Kent'te yaşayan Suriyelilerin sosyo-ekonomik durumlarını, sosyo-kültürel açıdan uyum düzeylerini, sorunlarını ve beklentilerini ortaya koymak, aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların Türkiye ile ilgili düşünceleri, kamp hayatı ve memnuniyet durumları hakkında fikir edinmek ve son olarak da cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre Suriyelilerin uyum durumlarında anlamlı farklılıkların olup olmadığını ortaya koymaktır.

7.1. Çalışmanın Önemi

Türkiye'ye zorunlu olarak göç eden Suriyeli sığınmacılar Kahramanmaraş Çadır Kent'i ile sınırlandırarak geline durum ve sorunlar mikro ölçekte yansıtılmaya çalışılmış ve böylece sonuçlar daha ayrıntılı olarak değerlendirilebilmiştir. Yapılan çalışmayla birlikte göç, demografi, sosyo-ekonomik durum gibi beşeri ve ekonomik coğrafyanın temel konularına güncel bir örnek sunulmuştur. Kampta yaşayan sığınmacılara uygulanan anketlerle birinci elden veri üretimi sağlanarak, sığınmacıların uyum durumları ortaya konulmuş, uyum düzeyleri arasında cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre belirli kategorilerde analizler yaparak anlamlı farkın olup olmadığını görsel ve sözel olarak ifade edilmiştir. Elde edilen sonuçlar haritalandırılarak daha anlamlı ve anlaşılır halde sunulmuştur. Sonuç olarak coğrafyanın tüm temel ilkelerini içeren (dağılışı, nedensellik, ilke ve bağılılık), aktüel bir özellik taşıyan, niteliksel ve niceliksel ölçütlerle sorgulanmaya açık, daha sonra yapılacak olan ulusal ve bölgesel çalışmalara bilimsel bir altlık sağlayacak ve kaynaklık edecek olan çalışma, devlet politikalarına yön verebilecek ve bu alanda yapılan özgün bir çalışma olması bakımından da önem arz etmektedir.

7.2. Araştırma Problemi

Çağımızın en önemli olgularından birisi olan göç, tüm toplumlarda sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel dinamikleri etkileyen bir olgudur. Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların göç olgusundan doğrudan etkilenmelerini ve Türkiye'deki dağılışılarını nedenleri ile ortaya koyabilmek, zorunlu göçe tabi tutulan insanların yaşam koşulları ve uyum sürecini nasıl yaşadıklarını ortaya çıkarabilmek ve aynı zamanda bu durumun neden olacağı olası sosyal etki durumunun gözlemlenebilmesi çalışmamızın ana problemini oluşturmaktadır.

8. MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmanın temel veri setini 2014 yılı Eylül, Ekim ve Kasım aylarında Kahramanmaraş Çadır Kent’inde gerçekleştirilen saha araştırmasının sonuçları oluşturmaktadır.

Gerek sahayla ve gerekse konuyla ilgili yerli ve yabancı literatür taraması yapılmış, süreli yayınlar ve sivil toplum kuruluşlarının alan çalışmalarından faydalanılarak çalışma sağlam bir temel üzerine oturtulmuştur. Çadır kentte yapılan saha çalışması ile birincil ve güvenilir veriler elde edilmiştir. ArcGIS10.2 programı kullanılarak sığınmacıların geldikleri şehirlere göre ve Türkiye’de dağılımları ile ilgili fikir edinmek adına dağılış haritaları üretilmiştir.

Araştırmada niteliksel ve niceliksel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Öncelikle sahada gözlemler yapılmış, insanlarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ardından 64 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. 5 adet açık uçlu, 22 adet kapalı uçlu ve 18 adet çadır kentte yaşam ile alakalı, 19 adette uyum durumlarını ölçme amaçlı toplam 37 adet likert ölçeğinde oluşan sorular Arapçaya çevrilmiş ve anketler (Ek 1) katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Anket bölümleri; katılımcıların demografik ve ekonomik niteliklerini, ülkeleri ve geride kalanlar hakkında bilgileri, göç etmede rol oynayan faktörleri, kamp alanında yaşam ve memnuniyet durumlarını ve son olarak da Türkiye’ye uyum ve aidiyet durumlarını içeren sorulardan oluşmaktadır. Hazırlanan sorular konu ile ilgili daha önce yapılmış olan saha ve alan araştırmalarından elde edilen soru örneklerine de faydalanarak çalışma için uygun hale getirilmiştir.

Hazırlanmış olan anket formu denekler üzerinde test edilme amaçlı bir hafta boyunca yaklaşık 30 kişiye uygulanmıştır. İlk anket formu Türkçe olup, iyi seviyede Arapça konuşabilen tercümanlardan yardım alınarak, alanda yüz yüze görüşmeler şeklinde yapılarak anketler doldurulmuştur. Gerekli yerlere eklemeler ve çıkarmalar yapıldıktan sonra anket son halini almış ve tercümanlık şirketi tarafından Arapçaya çevrilmiştir (Ek 2). Arapçaya çevrilmiş olan anketler 298 katılımcı tarafından özenle doldurulmuştur. Anlaşılmayan soru olduğunda tercümanlardan da yardım alınarak kendilerine açıklamalar yapılmış ve veri toplama süreci başarı ile tamamlanmıştır.

8.1. Veri Analizi

Anketlerde toplanan bilgilerin veri analizi SPSS 21.0 for Windows programı ile çözümlenmiştir. Veri girişi sonrasında öncelikle demografik veriler tablo haline getirilmiş ve denekleri tanımaya yönelik sorulan diğer sorular şekil ve grafik haline getirilerek daha kolay yorumlanabilmesi sağlanmıştır. Sonrasında çadır kent ile alakalı sorular yöneltilmiş, elde edilen veriler görsel halde sunularak yorumlanmıştır.

Uyum düzeyleri ile alakalı likert ölçeğinde 1’den (kesinlikle katılmıyorum) 5’e (kesinlikle katılıyorum) kadar katılım derecesini ifade eden 19 soru yöneltilmiştir. Soruların geçerliliğinin testi için güvenilirlik testi uygulanmış ve alfa değeri 0,828 bulunarak yüksek güvenilirlikte bulunarak analiz için uygun görülmüştür (Tablo 8.1).

Tablo 8.1.Güvenilirlik Testi Tablosu

	Öğenin Silinmesi Durumunda Ortalama	Öğenin Silinmesi Durumunda Varyans Ortalaması	Korelasyon	Öğenin Silinmesi Durumunda Alfa Ortalaması
Türkiye'de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum	52,20	143,803	,485	,817
Türkiye’de yaşamaktan mutluyum	51,44	136,928	,633	,809
Kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum	52,00	141,743	,499	,816
Türkiye'nin Suriyelilere vatandaşlık hakkı vereceğini düşünüyorum	51,14	145,966	,337	,824
Türkiye deki seçimlerde oy kullanmak isterim	50,90	143,878	,353	,824
İlk geldiğim güne göre artık kendimi daha rahat hissediyorum	51,02	146,130	,323	,825
Türk halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür	50,68	145,131	,413	,820
Kahramanmaraş halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür	50,62	144,917	,438	,819
Kahramanmaraş bundan sonraki yaşamım için uygun bir şehirdir	50,72	142,715	,532	,815
Alışverişimi yapmamda bir ayırım yapmam, Türk esnaftan da yaparım	50,42	146,302	,324	,825
Cenazemizi Türkiye'ye defnedebiliriz	51,35	147,344	,255	,829
Türk kültürüyle kendi kültürümüzü birbirine yakın görmekteyim	50,73	141,575	,456	,818
Suriye halkının zamanla kültürel bir değişim yaşayacağını düşünüyorum	50,58	149,749	,240	,829
Günlük hayat konusunda Türk kültürüne alışabildim	51,19	141,788	,444	,819
Giyim konusunda Türk kültürüne alışabildim	51,47	142,115	,411	,821
Sorunumu çözebilecek düzeyde Türkçe anlıyorum	51,62	143,897	,394	,821
Türk vatandaşlarıyla diyalog halinde olup onlarla anlaşabilirim	51,15	140,685	,488	,816
Türkçe öğrenmem burada bana ve aileme yaşama imkânı sağlar	50,33	144,620	,382	,822
Artık kendi dilimizi konuşmak çokta önemli değil önemli olan Türkçe konuşabilmek	50,50	142,212	,421	,820
Alfa Değeri	,828		N	19

Çalışmada veri analizinde sıkça başvurulanan bir teknik; χ^2 (ki-kare) testidir. Değişken ya da değişkenlere ilişkin gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar (teorik dağılım) arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmayacağını test etmek için (Ural ve Kılıç, 2011: 259) ve çoğu araştırmada karşılaşılan nitel değişkenler ile karşılaştırılması sonucu sayısal olarak ölçülemeyen fakat değişkeni sınıflara ayırarak her bir sınıf içine düşen frekansları hesaplayıp tablolar halinde yorumlanmasına imkân

sağlayan ki-kare testi, nitel tesadüfi değişkenlerin olduğu çalışmalarda parametrik olmayan hipotez testlerine başvurulmasından dolayı tercih edilmiştir (Akın, 2002).

Sorular çapraz tablolarda *cinsiyet*, *bulunma süresi* ve *geldiği şehir* şeklinde gruplara ayrılarak aralarında (T) üzerinden ve kendi içerisinde (S) olmak üzere iki ayrı şekilde değerlendirilmiştir. % 90 güven düzeyinde yapılan χ^2 (ki-kare) testi sonucu tabloları yer kaplayacağından dolayı sadece (P) verilmiştir. $P_{\text{sonuç}} < 0.10$ olduğunda gruplar arasında önemli farklılıklar olduğu hipotezi (H_1), $P_{\text{sonuç}} > 0.10$ olduğunda ise gruplar arasında önemli farklılıklar olmadığı hipotezi (H_0) kabul edilmiştir.

8.2. Kapsam ve Sınırlılıklar

Kamp alanında 17 binin üzerinde sığınmacı ikamet etmektedir. Araştırmamızın evrenini ve örneklemini Kahramanmaraş Merkez Çadır Kent'te yaşayan Suriyeliler oluşturmaktadır. Örnekleme, “erişilebilir (kolaycı) örnekleme” ve anket yapılan kişilerin yardımıyla ulaştığımız çok sayıda katılımcıda bulunması dolayısıyla “kartopu örnekleme” özelliği taşımaktadır.

Çalışmada yaşanan önemli sorunlardan biri resmi makamlardan izin alma konusundadır. Özellikle durum kamp ile ilgili olduğunda içeriye girip insanlar ile görüşme yapmak mümkün olmamıştır. Bunun sonucunda denekler ile kamp dışında görüşülerek kendileriyle alakalı veriler toplanabilmiş ve anketler (Arapça) kendilerine verilerek doldurmaları istenmiştir. Çalışmada karşılaştığımız bir diğer sorun dil konusunda yaşanmış ve anketler son halini almadan konu ile ilgili Arap tercümanlar ile birlikte insanlarla görüşülmüş ve sorunları dinlenmiştir. Bunun sonucunda da ankete eklemeler ve çıkarmalar yapılarak tekrardan düzenlemeler yapılmıştır.

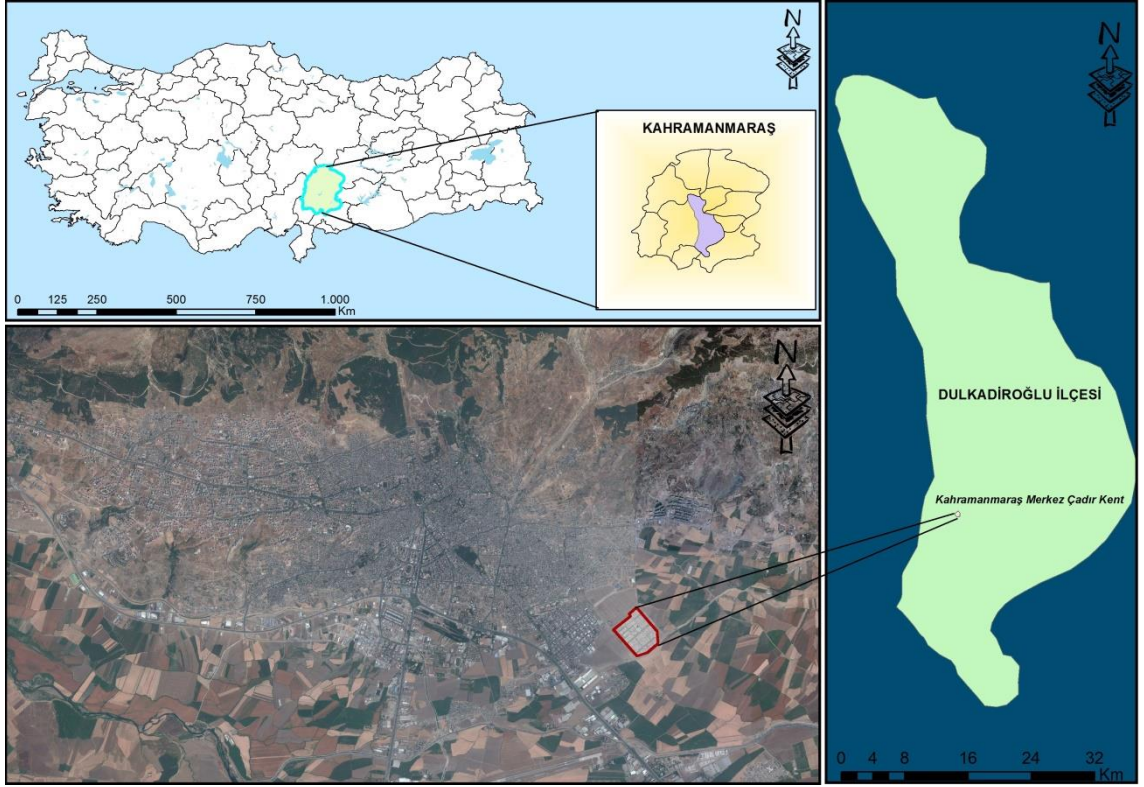
Yapılan görüşmelerde başlangıçta sorular sözlü olarak sorulduğu için önce cevap vermekten kaçınmışlardır. Sorunlar dinledikten sonra herkesin bireysel olarak doldurması için Arapça olarak dağıtılan anket formunda ise soruları cevaplandırmada bir hayli istekli oldukları görülmüş ve konuyla alakalı eklemeler ve çıkarmalar konusunda yardımcı olmuşlardır.

8.3. Çalışma Alanı

Çalışma alanı olarak Kahramanmaraş ilinin Dulkadiroğlu ilçesinde bulunan Kahramanmaraş Çadır Kent barınma merkezi seçilmiştir. Kamp alanı Dulkadiroğlu ilçesinin güney batı kısmında yer almakla olup, küçük sanayi bölgesinin kuzeyinde yer almaktadır (Şekil 8.1). Kahramanmaraş ili Türkiye genelinde Suriyeli sığınmacı barındıran sekizinci en büyük ildir.

Kahramanmaraş'ta 17.266'i (AFAD, 02.04.2015, www.afad.gov.tr) kampta ve 40.000'i Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçeleri başta olmak üzere yaklaşık 57.000 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır. Ancak gerçek sayının 75.000 civarında olduğu düşünülmektedir. Aradaki farkın nedeni Kahramanmaraş kırsalında yaşayan ve kayıt olmayan Suriyelilerden kaynaklanmaktadır (ORSAM ve TESEV, 2015: 30).

Yaklaşık 5000 m² alana kurulmuş olan Kahramanmaraş Çadır Kent'in açılış tarihi 01 Eylül 2012'dir. İçerisinde 1 sahra hastanesi, 3 doktor, 10 sağlık personeli ve 2 ambulans ile sağlık hizmeti yürütmektedir. Kamp içerisindeki 46 derslikte 154'ü okul öncesi olmak üzere toplam 4.521 Suriyeli öğrenciye eğitim hizmeti verilmektedir. Güvenlik hizmetleri 38 polis, 90 özel güvenlik personeli ile sağlanmaktadır. Yine kamp içerisinde 24 mescit, 3 Kur'an kursu, 3 adet market ve oyun park alanları ile sığınmacılara hizmet vermektedir (AFAD, 28.04.2015, www.afad.gov.tr)

Şekil 8.1. Çalışma Alanı

9. BULGULAR

9.1. Demografik Özellikler

Ankete katılanların demografik özellikleri tablo 9.1’de verilmiştir. Örneklem geneline (298 katılımcı) bakıldığında erkek ve kadın frekans dağılımları hemen hemen birbirlerine eşittir. Erkek katılımcıların payı % 47,3 iken kadın katılımcıların payı % 52,7’dir. Anketlerin geneline bakıldığında katılımcıların daha çok 30 yaş ve altında olan kişilerden oluştuğu görülmektedir. Yaş ortalaması 27,7 olan katılımcıların arasındaki en büyük oran % 31,9 ile 20 yaş ve altı grubunda olan insanlara aittir. Ardından sırayla, % 30,2 ile 21-30 yaş grubu ikinci, % 21,5 ile 31-40 yaş grubu üçüncü ve en son sırada ise % 12,1 ile 41 yaş ve üzeri grubundan oluşmaktadır. Tüm bu sıralamalar dışında % 4,4 oranında katılımcı da yaş aralığı kısmını cevaplamayı tercih etmemiştir.

Çadır kentte yaşayan insanların çoğunluğu ailedir. Örneklemin yarısından fazlası (% 52) evlidir. Evli olan katılımcıların çocuk sahibi olma oranları şu şekildedir: Evli olup da çocuğu olmayanların oranı % 48, 1-3 arası çocuğa sahip olan aile oranı % 24,2, 4-8 arası çocuğa sahip aile oranı % 26, 9 ve üzeri çocuk sahibi olan aile oranı ise %1’dir. Bekâr katılımcıların payı ise % 44’dür. Bu grupta bulunanlar da yine aileleriyle birlikte ikamet etmektedirler. Geriye kalan dilimi ise % 2,7 ile boşanmışlar ve % 1 ile eşi hayatta olmayanlar oluştururken % 0,3’ü yanıt vermekten kaçınmıştır.

Katılımcılar eğitim seviyelerine göre incelendiğinde ise bu oranın genel olarak yüksek olduğu (% 96) görülmektedir. Öyle ki lise ve dengi okullardan mezun olan insanların oranı %34,9’dur. Bu orana yakın olan lisans kurumlarından mezun olma oranları ise % 30,9’dur. Ortaokuldan mezun olanların oranı %18,5, ilkokul mezunu olan katılımcıların oranı da % 9,7’dir. Eğitim durumunda en düşük paya sahip olan grup ise lisansüstüdür (% 2). Cevap vermeyenlerin oranı % 0,3’tür.

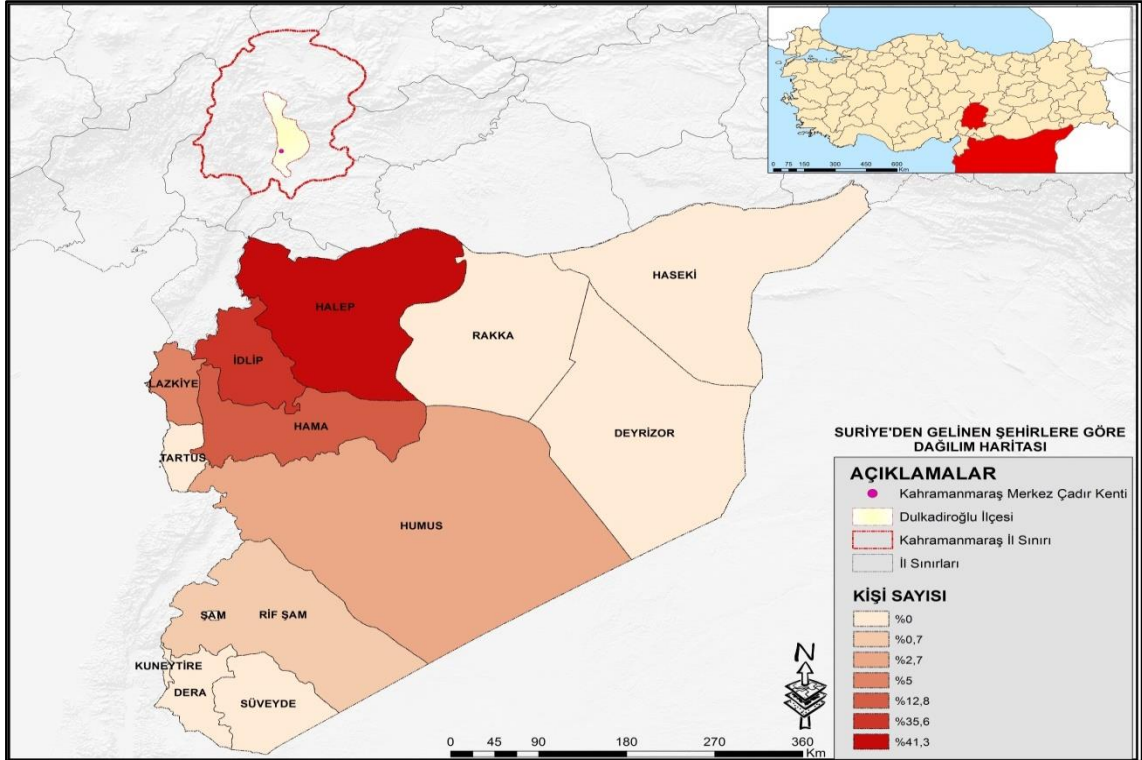
Saha çalışmasında görüştüğümüz sığınmacıların % 97,3’ü Arap’tır. Bu oranı % 1,3 oranında Türkmenler, % 0,7 oranıyla da Kürtler takip etmektedir. Ana dil oranları da milliyetlerle doğru orantılı olup, herhangi bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 9.1. Sığınmacıların Demografik Bilgileri

		Frekans	Oran %	Kümülatif Toplam %
Cinsiyet	Erkek	141	47,3	47,6
	Kadın	157	52,7	100,0
Yaş	20 ve altı	95	31,9	31,9
	21 - 30	90	30,2	62,1
	31 - 40	64	21,5	83,6
	41 ve üzeri	36	12,1	95,7
	Yanıtızsız	13	4,4	100,0
Medeni Durum	Evli	155	52,0	52,0
	Bekâr	131	44,0	96,0
	Eşi ölmüş	3	1,0	97,0
	Boşanmış	8	2,7	99,7
	Yanıtızsız	1	0,3	100,0
Eğitim	Okuryazar değil	11	3,7	3,7
	İlkokul	29	9,7	13,4
	Ortaokul	55	18,5	31,9
	Lise	104	34,9	66,8
	Lisans	92	30,9	97,7
	Lisansüstü	6	2,0	99,7
	Yanıtızsız	1	0,3	100,0
İrk	Arap	290	97,3	97,3
	Türkmen	4	1,3	98,6
	Kürt	2	0,7	99,3
	Yanıtızsız	2	0,7	100,0
Anadil	Arapça	293	98,3	98,3
	Türkçe	2	0,7	99,0
	Kürtçe	2	0,7	99,7
	Yanıtızsız	1	0,3	100,0
Genel Toplam		298	100,0	

9.2. Suriye’den Geldikleri Şehirlere Göre Dağılım

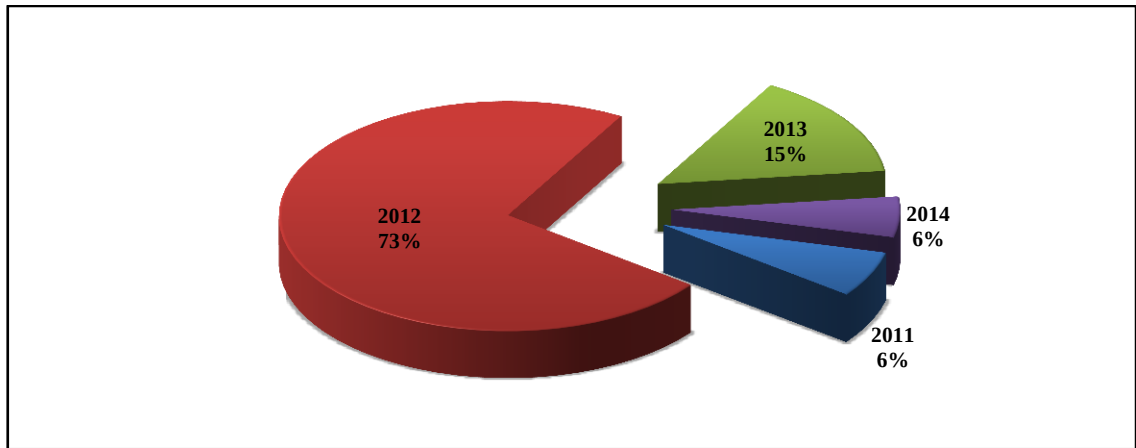
Katılımcıların Suriye’den geldikleri şehirlere göre dağılımları incelendiğinde göze çarpan ilk sonuç Türkiye ile sınır komşusu olan Suriye şehirlerinden gelenlerin çoğunluğudur (Şekil 9.1). İç savaşın başlamasının ardından başlayan göç hareketleri sonucu Türkiye’ye yakın olan şehirler mesafe faktörü dolayısıyla, alınan göç miktarına göre üstünlük kazanmıştır. Çalışma sahamızda görüşülen insanların çoğunluğu Halep, İdlip ve Lazkiye gibi Türkiye sınırına komşu şehirlerden gelen sığınmacılardır. Bu şehirleri Hama, Humus ve Şam şehirlerinden gelen sığınmacılar takip etmektedir. Halep’ten gelenler % 41,3’lük oran ile katılımcı grubumuzun en büyük payına sahiptir. Sonrasında İdlip’ten gelenler % 35,6’lık oran ile ikinci sırada gelmektedir. Üçüncü sırada sınır şehirlerinin haricinde Suriye’nin daha iç kesimlerinden olan Hama’nın, % 12,8’lik orana sahip olduğu görülmektedir. Hama’nın ardından yine bir sınır şehri olan Lazkiye % 5’lik orana sahiptir. Geriye kalan diğer şehirlerin dağılımı ise şu şekildedir: Humus % 8, Şam % 0,7 ve diğerler şehirler % 2’dir.

Şekil 9.1. Geldikleri Şehirlere Göre Dağılım Haritası

9.3. Türkiye'ye Giriş Yılları

Katılımcıların büyük çoğunluğu 2012 yılında Türkiye'ye giriş yapmışlardır. Bunun nedeni, 2011 yılında başlayan olaylar sonucu ilerleyen süreçte iç savaşın daha da şiddetlenmesi ve öngörülerinin ötesinde bir boyut almasıdır. Sığınmacıların Türkiye'ye giriş yaptıkları yıllar arasındaki en büyük paya 2012 yılı % 73'lük oranla sahiptir. Bu yıl dışındaki yıllar arasında çok büyük farklılıklar olmamakla birlikte yüzdelik oranları da birbirlerine çok yakındır. 2012 yılından sonraki en büyük paya sahip olan yıl % 15 ile 2013 yılıdır. Bunu % 6'lık oranlar ile 2011 ve 2014 yılları izlemektedir (şekil 9.2).

Şekil 9.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Giriş Yılları

9.4. Kahramanmaraş'ta Bulunma Süreleri

"Kahramanmaraş'tan önce Türkiye'de başka bir şehirde ikamet ettiniz mi?" sorusuna katılımcıların % 26,'i evet yanıtını verirken; %72,1'i ise hayır yanıtını vermiştir. Katılımcıların %1'lik kısmı soruyu yanıtsız bırakmıştır. Katılımcıların vermiş

oldukları hayır cevabı göz önüne alındığında Kahramanmaraş Çadır Kent'te yaşayan Suriyeli sığınmacıların büyük çoğunluğu için Kahramanmaraş, Türkiye'ye göçten sonraki ilk şehirdir.

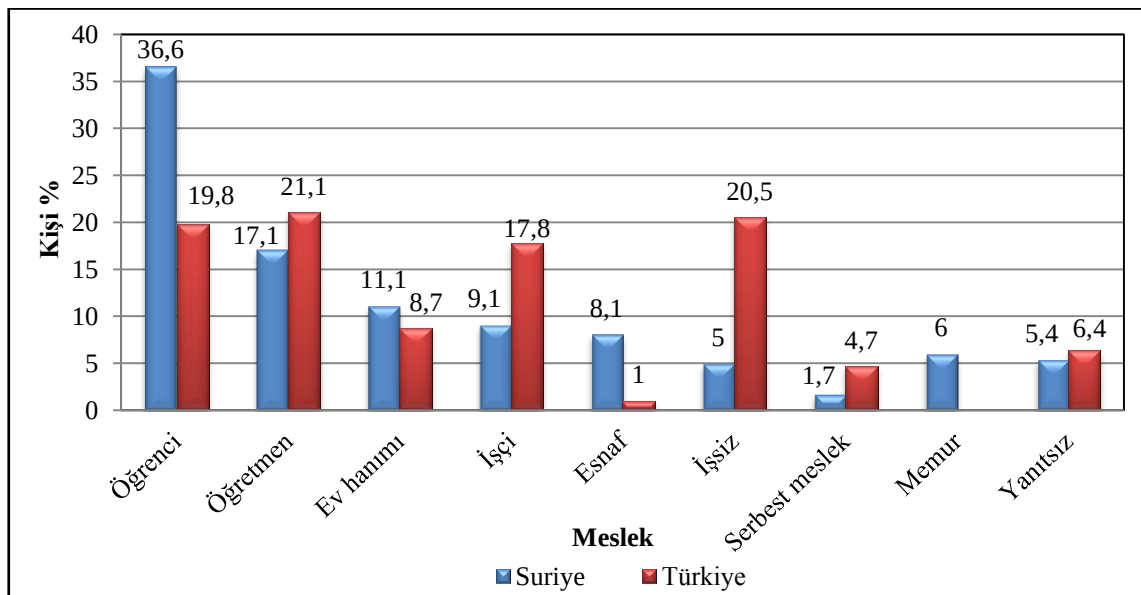
Sığınmacıların Kahramanmaraş'ta bulunma sürelerine bakıldığında yaklaşık olarak yarısının (% 48,3) 2-3 yıl arasında bulunan sığınmacılardan oluştuğu görülmektedir. Çadır kentin açılış tarihi de göz önüne alındığında katılımcıların büyük çoğunluğunu kampın açılmasıyla buraya yerleşen ve buradan ayrılmayan insanların oluşturduğu anlaşılmaktadır. 1-2 yıl arasında bulunan sığınmacılar % 28,9'luk oranla grup içerisinde ikinci sırada gelmektedir. Bu oran yine grup içerisinde üçte birlik bir paya sahip olması dolayısıyla azımsanamayacak bir düzeydir. 1 yıl ve daha aşağı süredir yaşayanlar %10,7 iken 3 yıl ve üzeri süredir Türkiye'de yaşayanların oranı % 12,1'dir (Tablo 9.2).

Tablo 9.2. Sığınmacıların Kahramanmaraş'ta Bulunma Sürelerine Göre Gruplaması

		Frekans	Oran %	Kümülatif Toplam %
<i>Bulunma Süresi</i>	1 yıl ve altı	32	10,7	10,7
	1 - 2 yıl	86	28,9	39,6
	2 - 3 yıl	144	48,3	87,9
	3 yıl ve üzeri	36	12,1	100,0
	Genel Toplam	298	100,0	

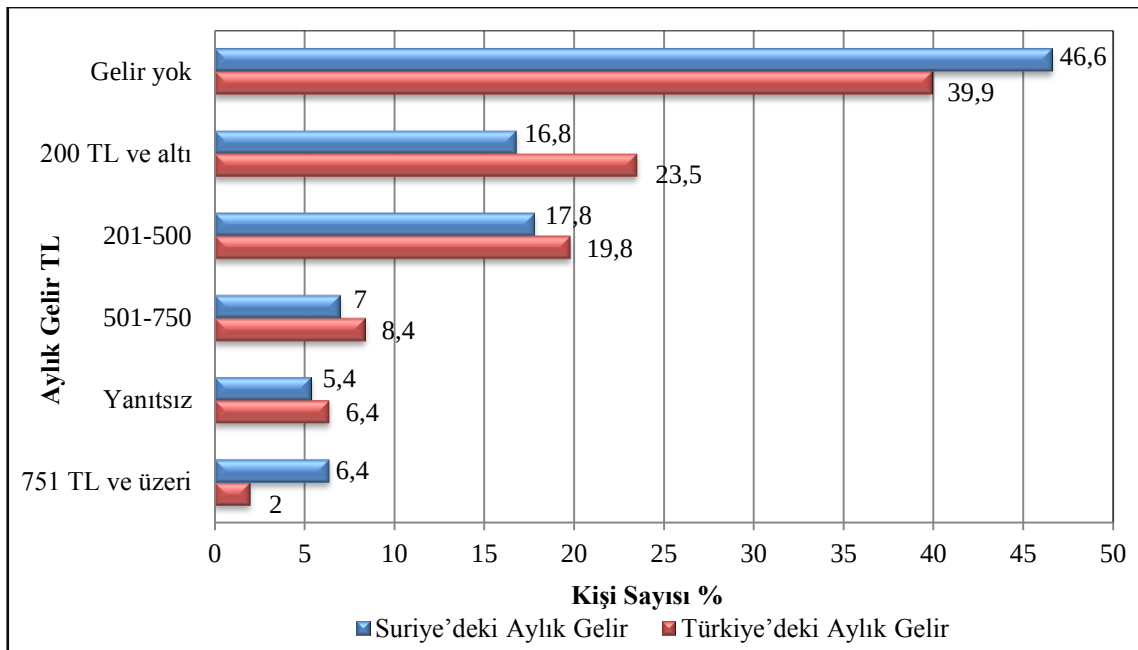
9.5. Ekonomik Özellikleri

Şekil 9.3'e bakıldığında meslek gruplarına göre katılımcıların büyük çoğunluğunu öğrenciler oluşturmaktadır. Katılım grubunda bu denli çok öğrenci olması, kendileriyle daha kolay diyalog kurabildiğimizden ve Türkçeyi daha kolay anlayabilmelerinden kaynaklıdır. Katılımcı oranı Suriye'de öğrenci olarak % 36,6 iken Türkiye'de bu oranın % 19,8'e düştüğü görülmektedir. Buda Türkiye'ye sığınan Suriyeli öğrencilerin yarısından fazlasının okumak dışında başka işlerle meşgul oldukları göstermektedir. Meslek gruplarına öğretmen yanıtını veren katılımcılar branş olarak sosyal bilimler, fen bilimleri, güzel sanatlar ve ilahiyat dallarında görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Suriye'de okul öğretmenliği yapmalarına rağmen Türkiye'de daha çok Kur'an ve din eğitimi vermektedirler. Yine bu eğitimler vakıfların, derneklerin ve özel Kur'an kurslarının bünyesinde yapılmaktadır. Suriye'de işçi olan kesimin oranı Türkiye'de iki katına çıkmıştır. Suriye'de işsiz olan kesimin oranı % 5 iken bu oran Türkiye'de % 20,5'e yükselmiştir.

Şekil 9.3. Suriye ve Türkiye Karşılaştırmalı Meslek Grupları

Katılımcılara yöneltilen sorulara cevap aranırken Türk lirası ile Suriye para birimi (Suriye lirası) baz alınarak yine Türk lirası cinsinden Suriye’deki gelirlerini belirtmeleri istenmiş ve oranlar buna göre oluşturulmuştur. Şekil 9.4’te görüldüğü gibi aylık gelirleri hem Suriye’de hem de Türkiye’de olmayan katılımcılar toplam katılımcılar içerisindeki oranın yarıya yakınına oluşturmaktadır. Bu durum sığınmacıların maddi olarak nedenli büyük sıkıntı içerisinde olduklarını açıkça göstermektedir. Yine kampta yaşayanların çoğunun Suriye’nin alt gelir grubuna sahip kesimlerinden gelenlerden oluştuğunu, daha yüksek gelir grubuna sahip insanların şehir merkezindeki evlerde ya da kamp alanı dışında yaşadığını göstermektedir. Yine başka bir durum ise Türkiye’de ve Suriye’de elde edilen gelir oranları birbirine yakın sayılır. Geliri yok seçeneği haricindeki tüm seçeneklerde Türkiye daha fazla orana sahiptir. Yani Türkiye’de Suriye’ye göre daha fazla kazanan bir oran bulunmaktadır.

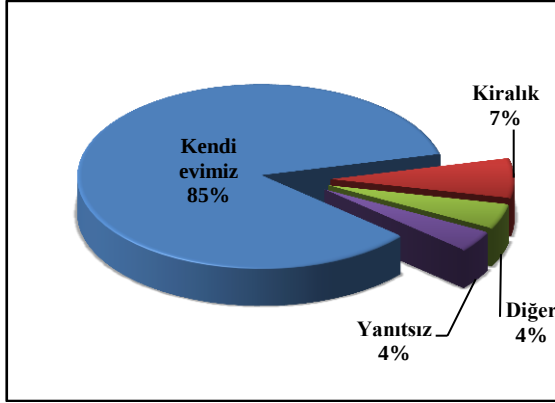

Şekil 9.4. Suriye ve Türkiye Karşılaştırmalı Aylık Gelirleri

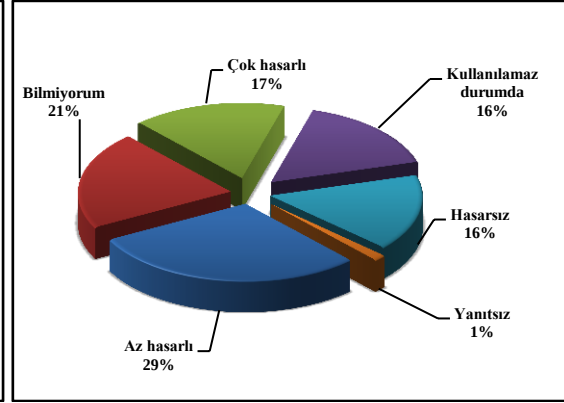
9.6. Suriye’deki İkamet ve Yakınlarının Durumları

Sığınmacıların Suriye’de ikamet ettikleri konutlara ilişkin sahiyet durumları sorulmuştur. Katılımcıların % 85’i Suriye’de yaşadıkları konutun kendine ait olduğunu, % 7’si kiralık evde yaşadığını belirtirken, % 4’ü diğer seçeneğini işaretlemiştir. Buradan hareketle kamp alanındaki sığınmacıların neredeyse tamamına yakınının Suriye’de kendi konutlarında ikamet ettikleri anlaşılmaktadır (Şekil 9.5).

Suriye’deki evlerinin hasar durumu ile ilgili olarak yöneltilen soruda katılımcıların % 29’u evlerinin az hasarlı ama kullanılabilir durumda olduğunu söylemişlerdir. Soruya evleri hakkında bir fikri olmadığı yönünde cevap verenlerin oranı ise % 21’dir. Çok hasarlı şeklinde cevap verenlerin oranı % 17 iken, kullanılamaz durumda ve hasarsız cevabını verenlerin oranı da % 16’dır. Evlerinin akıbetinin ne durumda olduğunu bilmedikleri yönünde elde ettiğimiz sonuçla beraber (% 1), büyük çoğunluğun haneleri zarar görmüştür ve Suriye’ye geri döndükleri zaman evlerini eskisi gibi bulamayacakları ortadadır (Şekil 9.6).

Şekil 9.5. Suriye'deki İkamet Durumu

Şekil 9.6. Suriye'deki Hane Hasar Durumu

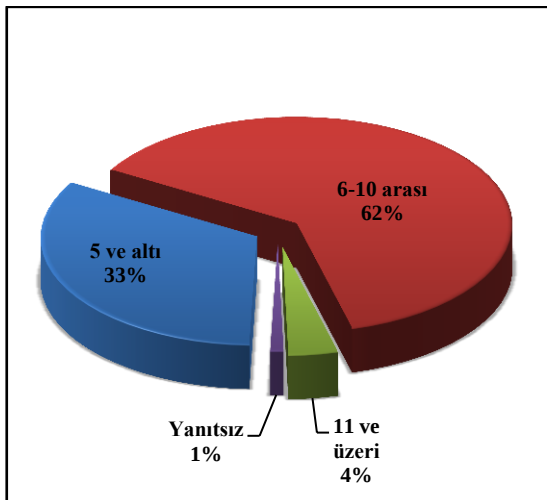
“Suriye’de kalan akrabalarınız var mı?” sorusuna katılımcıların hemen hemen tamamı evet cevabını vermiştir (% 93.6). Soruya hayır yanıtı verenlerin oranı % 3.7 iken yanıtızsız kalanların oranı % 2.7’dir. Yine katılımcılara Suriye’de kalan akrabalarının sayısını sorulduğunda alınan yanıtlar şu şekilde olmuştur: 20 ve daha aşağısı % 37.2, 21-40 kişi % 7, 41-60 kişi % 5, 61 ve daha üzeri kişi sayısı % 5.7, soruya cevap vermeyenlerin oranı da % 45’tir.

“Savaşta hayatını kaybeden yakınlarım oldu” seçeneğini, katılımcıların % 29,5’i evet, % 66,8’i de hayır olarak işaretlemişlerdir. Soruyu cevapsız bırakanların oranları % 3,7 civarındadır. “Evet” cevabını veren katılımcılara kaç kişinin hayatını kaybettiği sorusu yöneltilmiştir. 1-2 kişi % 19.10, 3-4 kişi % 2, 5 ve daha fazla % 4 şeklinde oran almıştır.

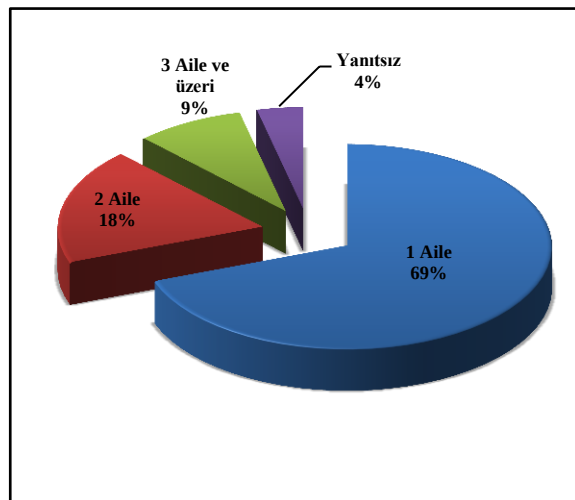
9.7. Çadır Kent İkamet Durumları

Katılımcılara kamp alanında yaşadıkları çadırlarda kaç kişi ile birlikte yaşadıkları sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre bir çadıra düşen fert sayısının yüksek olduğu görülmüştür. 5 ve daha aşağısı % 33 iken, 6-10 arası yaşayan kişi sayısı % 62’dir. % 4’ü 11 ve üzeri kişinin aynı çadırda yaşadığını belirtirken % 1’i soruyu yanıtızsız bırakmıştır (Şekil 9.7).

Bir çadırda kalan aile sayısını sorduğumuzda ise katılımcıların % 69’luk oranı çadırda sadece kendi ailesinin yaşadığını, % 18’i aynı çadırda iki farklı ailenin yaşadığını, % 9’u ise üç farklı ailenin yaşadığını belirtmişlerdir. Soruyu cevapsız bırakanların oranı % 4’tür (Şekil 9.8).

Şekil 9.7. Çadırda İkamet Eden Kişi Sayısı

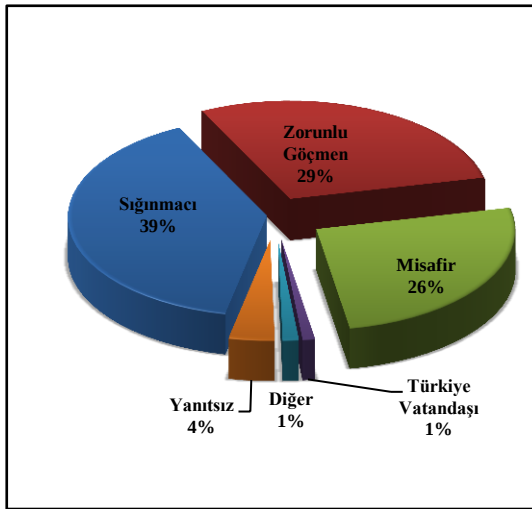

Şekil 9.8. Çadırda İkamet Eden Aile Sayısı

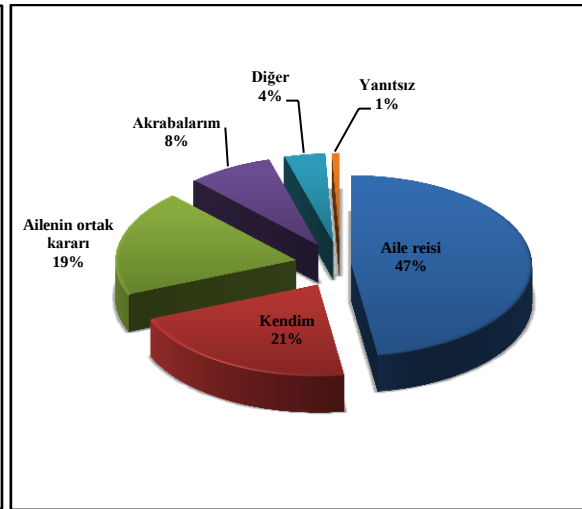
9.8. Göçe Karar Veren Kişi ve Kendilerini Tanımlamaları

“Türkiye’de yaşayan bir Suriyeli olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız?” sorusuna en yüksek değerde verilen cevap % 39’luk bir oran ile “sığınmacı” seçeneğidir. Yapılan mülakatlarda, katılımcıların mülteci ve sığınmacı kavramlarını ortak olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle mülteci ve sığınmacı seçeneği birleştirilerek tek bir seçenek altında verilmiştir. Katılımcıların % 29’u kendini “zorunlu göçmen” % 26’sı “misafir” olarak görmektedir. Yalnızca % 1’i ise kendini Türk vatandaşı olarak görmektedir (Şekil 9.9).

Suriye’den Türkiye’ye göç etme konusundaki kararı kimin aldığı sorusuna, katılımcıların büyük çoğunluğu (% 47) aile reisinin olduğunu belirtmişlerdir. Göç kararını kendisinin verdiğini belirten sığınmacıların sayısı ise % 21’dir ve bu oranın aile reisi seçeneğiyle birleştirilmesi de yanlış olmaz. Aile içerisinde alınan ortak karar şeklinde cevap verenlerin oranı % 19’dur (Şekil 9.10). Bunun haricinde Türkiye’den başka bir ülkeye gitme konularındaki fikirlerini sordüğümüzda ise katılımcıların % 20 evet cevabını verirken, % 77’si de hayır cevabını vererek, Türkiye’den başka üçüncü bir ülkeye gitmeme konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Şekil 9.9. Kendilerini Tanımlamaları

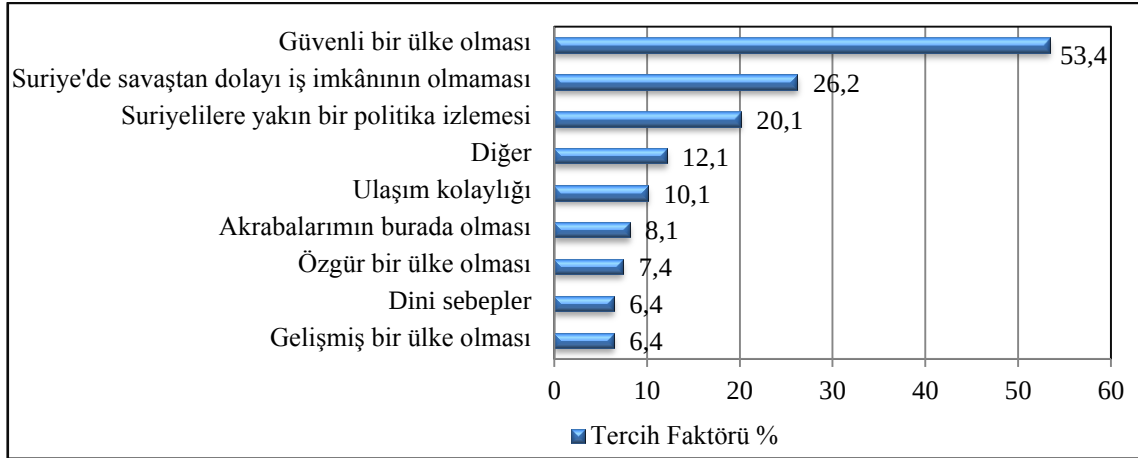

Şekil 9.10. Göç Etme Kararını Veren Kişi

9.9. Göç Etmede Etkili Olan Faktörler

9.9.1. Türkiye

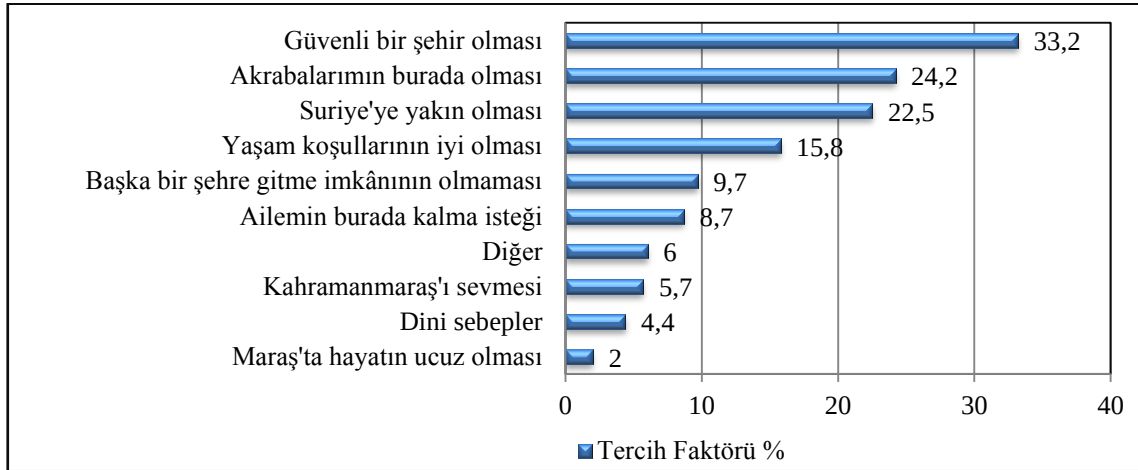
Katılımcıların göç hareketi sonucundaki varış yerlerine gelmelerinde itici ve çekici faktörler birlikte rol oynamaktadır. Türkiye’nin güvenli bir ülke olması (% 53) Türkiye’ye göç etmedeki en fazla tercih sebebidir (Şekil 9.11). Bunu Suriye’deki savaş dolayısıyla iş imkânı olmaması takip etmektedir (% 26,2). Bu durum bize Türkiye’ye göçte ekonomik nedenlerin de göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Türkiye’nin göçte tercih edilmesinde en fazla orana sahip üçüncü faktör, Suriyelilere karşı yürütülen politikaların olduğu görülmektedir (20,1). Coğrafi yakınlığı dolayısıyla ulaşım kolaylığı insanların tercihlerinde daha düşük seviyelerde olduğu görülmektedir (% 10,1). Yine akraba faktörünün (% 8,1) Türkiye’ye gelmede kademeli olarak insanların göç etmelerinde rol oynadığı da söylenebilir.

Şekil 9.11. Türkiye'ye Göç Etmede Etkili Olan Faktörler

9.9.2. Kahramanmaraş

Sığınmacıların ikamet ettikleri il olarak Kahramanmaraş'ı seçmelerinde etkili olan faktörlerin başında ise Türkiye'yi seçmede olduğu gibi Kahramanmaraş ilini de seçmelerinde etkili olan en önemli faktörün güvenli bir şehir olmasıdır (% 33,2). İkinci en önemli faktör olarak akrabalarının Kahramanmaraş'a göç etmede etkili olduğunu % 24,2'lik oran ile belirtmişlerdir. Kahramanmaraş'ın lokasyon açısından Suriye'ye yakınlığı, Türkiye'nin aksine Kahramanmaraş'ı tercih etme konusunda etkili kılmaktadır (% 22,5). Yapılan görüşmelerde Suriye'ye yakın olma isteklerinin altında ülkelerine sürekli seyahat halinde olmaları ve ülkeye legal ve illegal yollardan giriş-çıkış yapmaları ve bu nedenle Kahramanmaraş'ı yaşam alanı olarak tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Şekil 9.12).

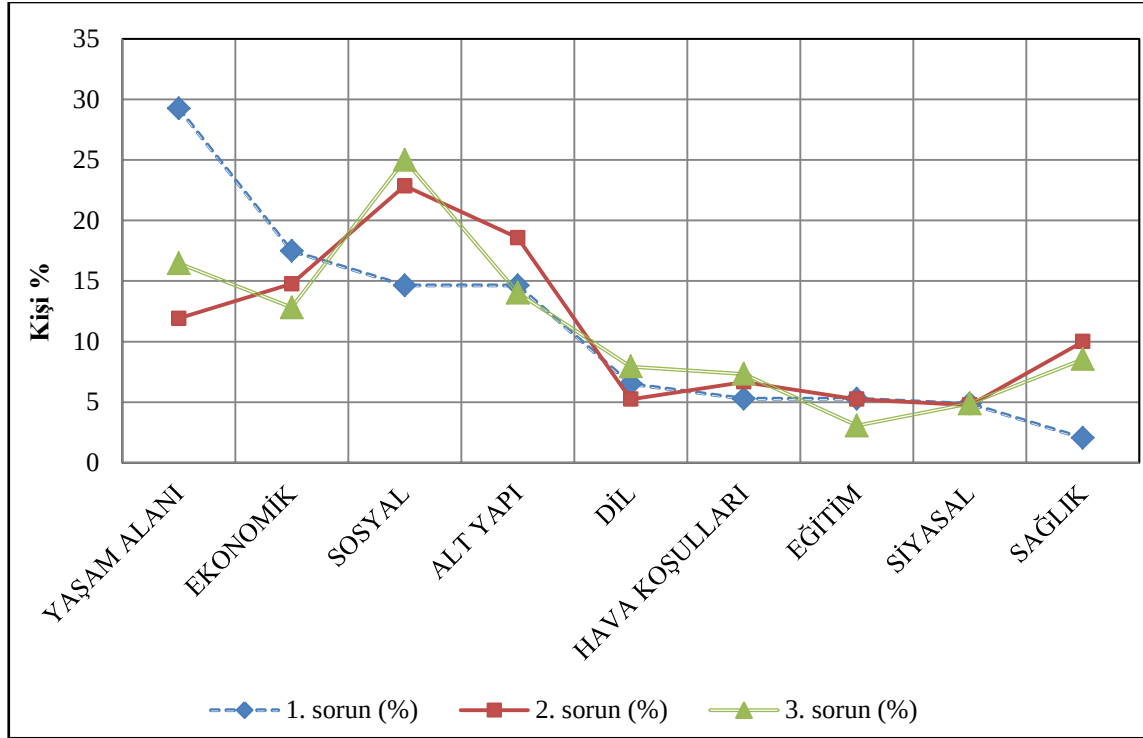

Şekil 9.12. Kahramanmaraş'a Göç Etmede Etkili Olan Faktörler

9.10. Karşılaşılan En Önemli İlk Üç Sorun

Katılımcılara çadır kentte karşılaştıkları en önemli ilk üç sorununun ne olduğu açık uçlu olarak sorulmuştur. Bu sorunlar arasında ilk sırayı yaşam alanından kaynaklı sorunlar (çadır hayatından memnuniyetsizlik, çadırın fiziksel olarak yetersizliği, çadırda yangın durumu gibi) % 30 civarında bir orana sahiptir. Bu oranı % 17 ile ekonomik sorunlar (işsizlik, hayat pahalılığı gibi), % 15 ile sosyal sorunlar (savaş psikolojisi, gurbet, kötü muamele gibi) ve yine % 15 ile alt yapı sorunları takip etmektedir. Katılımcıların ikinci en önemli sorun olarak gördükleri durum ise % 23 oranında olan sosyal sorunlardır. Devamında % 19 oranında alt yapı sorunları, % 15 oranında ekonomik sorunlar ve % 12 oranında da yaşam alanı sorunları gelmektedir. Sıralamada

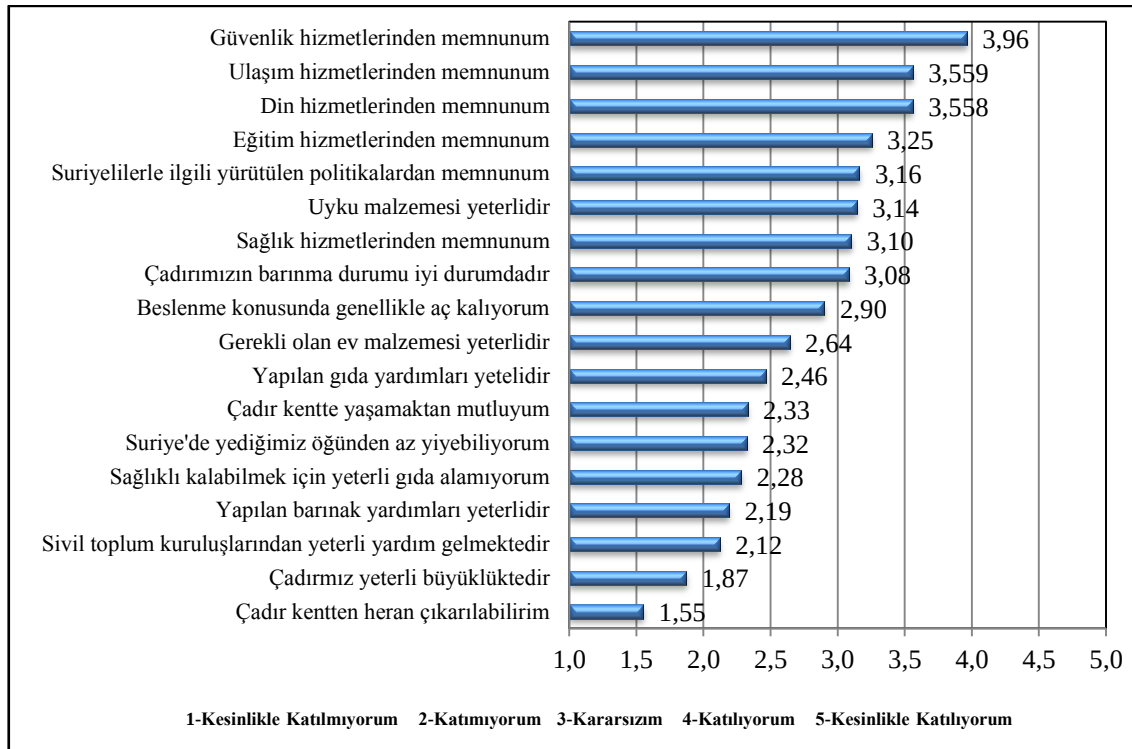
üçüncü en önemli sorun olarak yine ikinci sorun ile yüksek oranda benzerlikler göstermektedir. Son olarak sığınmacılar dil sorununu, hava koşullarını, eğitim sorunlarını, siyasal sorunları ve sağlık sorunlarını da ankette belirtmiş, oranları ise % 10'un altında seyretmiştir (Şekil 9.13). Katılımcıların öncelikli sorun bandında görülen en önemli dertleri çadır hayatı ve sosyal problemler olan memleketlerinden uzaklık, ülkelerinin savaş halinde olmasıdır. Ekonomik sıkıntıların bu iki meselenin ardında geldiği insanların önceliklerinin ekonomik sorunlardan çok diğer sorunlar üzerinde durduğu tespit edilmiştir.

Şekil 9.13. Karşılaşılan En Önemli İlk Üç Sorun

9.11. Çadır Kent Hizmetlerinden Memnuniyet

Suriyeli sığınmacılara Kahramanmaraş Merkez Çadır Kent'te aldıkları hizmetler ile ilgili yönelttiğimiz sorularda, hizmetlerden ve yapılan yardımlardan memnuniyet durumları ölçülmüştür. Likert ölçeğinde verilen 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen puanlarla örneklem genelindeki ortalamaların alınmasıyla sonuçlar şekil 9.14'te gösterilmiştir. Genel olarak bakıldığında göze ilk çarpan durum, kampta yaşayan insanların güvenlik hizmetlerinden memnun olma (3,9) durumlarıdır. Bu sonuçtan kampta yaşayan insanların kendilerini güvende hissettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte şekil 9.14'te çadır kentten çıkarılma durumu ile alakalı sorduğumuz soruya *katılmıyorum* ile *kesinlikle katılmıyorum* cevabının 1,5 seviyesinde olması insanların burada kendilerini güvende hissetmelerinin bir başka göstergesidir. Yine din hizmetleri ve ulaşım hizmetleri ile alakalı memnun olma sorularımızda 3,5 puan seviyesinin üzerinde olması memnuniyetlerinin bir diğer göstergesidir. Katılımcıların vermiş oldukları cevapların geriye kalan kısımlarına baktığımızda ise *karasızım* ile *katılmıyorum* seviyesinde puanların dağıldığı görülmektedir. Özellikle beslenme konusu, günlük gıda ve çadırda yaşam ile ilgili insanların sıkıntıları yaşadıkları görülmektedir. Son olarak katılımcıların *kesinlikle katılmıyorum* şeklinde vermiş oldukları cevaplardan birinin de çadırın yeterli büyüklükte olmadığı seçeneğidir (1,8).

Şekil 9.14. Çadır Kent Hizmetlerinden Memnun Olma

9.12. Kahramanmaraş Merkez Çadır Kent'te Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Uyum Durumları

Suriyeli sığınmacıların uyum durumlarını değerlendirme konusunda katılımcılara 19 adet soru sorulmuştur. Elde edilen bilgiler öncelikle genel dağılım olarak tablo haline getirilmiştir. Uyum durumu puan aralıkları tablo 9.4'te gösterilmiştir. Sonrasında *cinsiyet*, *bulunma süresi* ve *Suriye'den geldikleri şehirlere* göre kategorize edilen gruplar arasında, sorulara verilen cevaplar karşılaştırılarak anlamlı farklılıkların olup olmadığı analiz edilmiş, elde edilen sonuçlar tablolarla daha da anlaşılır hale getirilmiştir. Değişkenlerin genel dağılımına bakıldığında 1'den 5'e kadar olan puanların maksimum değeri 3.40-4.19 puan aralığında (yüksek) ve minimum değeri 1.00-1.79 puan aralığında (çok düşük) dağıldığı görülmektedir. Bunun dışında 4.20-5.00 puan aralığında (çok yüksek) herhangi bir katılım derecesi görülmemektedir (Tablo 9.3).

Sığınmacılar 2 adet değişkene yüksek katılım derecesinde cevap verirken, geriye kalan değişkenler orta ve düşük katılım derecesinde dağılım göstermektedir. 5 adet düşük derecede değişken varken sadece 1 adet çok düşük derecede değişken vardır. Geriye kalan tüm değişkenler ise orta derecede dağılım göstermektedir. Yüksek derecede katılım gösteren değişkenler, "*Türkçe öğrenmem burada bana ve aileme yaşama imkânı sağlar*" (3,46) ve "*alışverişimi yapmamda bir ayırım yapmam, Türk esnaftan da yaparım*" (3,44) şeklindedir. Düşük derecede katılım değişkenleri ise "*cenazemizi Türkiye'ye defnedebiliriz*" (2,55), "*Türkiye'de yaşamaktan mutluyum*" (2,51), "*giyim konusunda Türk kültürüne alışabildim*" (2,41), "*sorunumu çözebilecek düzeyde Türkçe anlıyorum*" (2,24) ve "*kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum*" (2,24) şeklinde dağılım gösterirken sadece "*Türkiye'de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum*" çok düşük derecede (1,63) dağılım göstermektedir. Geriye kalan 11 değişkende orta derecede katılım derecesi aralığında dağılmaktadır (Tablo 9.3).

Tablo 9.3. Genel Olarak Sığınmacıların Uyum Durumları

	SIĞINMACILARIN UYUM DURUMLARI	Frekans	S.S.	$\bar{X}$	Katılım Derecesi
1	Türkçe öğrenmem burada bana ve aileme yaşama imkânı sağlar	298	1,354	3,46	Yüksek
2	Alışverişimi yapmamda bir ayrım yapmam, Türk esnaftan da yaparım	298	1,371	3,44	Yüksek
3	Kahramanmaraş halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür	298	1,191	3,34	Orta
4	Artık kendi dilimizi konuşmak çokta önemli değil önemli olan Türkçe konuşabilmek	298	1,441	3,31	Orta
5	Suriye halkının zamanla kültürel bir değişim yaşayacağını düşünüyorum	298	1,268	3,27	Orta
6	Türk halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür	298	1,192	3,25	Orta
7	Türk kültürüyle kendi kültürümüzü birbirine yakın görmekteyim	298	1,384	3,15	Orta
8	Kahramanmaraş bundan sonraki yaşamım için uygun bir şehirdir	298	1,204	3,11	Orta
9	Türkiye'deki seçimlerde oy kullanmak isterim	298	1,509	2,99	Orta
10	İlk geldiğim güne göre artık kendimi daha rahat hissediyorum	298	1,394	2,92	Orta
11	Günlük hayat konusunda Türk kültürüne alışabildim	298	1,411	2,71	Orta
12	Türkiye'nin Suriyelilere vatandaşlık hakkı vereceğini düşünüyorum	298	1,354	2,68	Orta
13	Türk vatandaşlarıyla diyalog halinde olup onlarla anlaşabilirim	298	1,392	2,67	Orta
14	Cenazemizi Türkiye'ye defnedebiliriz	298	1,467	2,55	Düşük
15	Türkiye'de yaşamaktan mutluyum	298	1,353	2,51	Düşük
16	Giyim konusunda Türk kültürüne alışabildim	298	1,469	2,41	Düşük
17	Sorunumu çözebilecek düzeyde Türkçe anlıyorum	298	1,351	2,24	Düşük
18	Kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum	298	1,269	1,86	Düşük
19	Türkiye'de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum	298	1,126	1,63	Çok Düşük

Tablo 9.4. Uyum Durumları Sorularının Puan Aralıkları

	Puan	Ortalama Aralığı	Katılım Derecesi
Kesinlikle Katılıyorum	5	4.20- 5.00	Çok Yüksek
Katılıyorum	4	3.40-4.19	Yüksek
Kararsızım	3	2.60-3.39	Orta
Katılmıyorum	2	1.80-2.59	Düşük
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00-1.79	Çok Düşük

9.12.1. Cinsiyet, Bulunma Süresi ve Geldikleri Şehirlere Göre Suriyeli Sığınmacıların Uyum Durumları

“Türkiye’de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.5’te verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet örnekleme açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>0,10$), bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre sığınmacılar açısından anlamlı farklılıklar vardır ($p<0,10$). Cinsiyete göre erkeklerin % 32,8’lik kısmı (% 68,1), kadınların % 38,7’lik kısmı (% 74,3), bulunma sürelerine göre 1-2 yıl arası % 21,5’lik kısmı (% 75), 2-3 yıl arası % 35,5’lik kısmı (% 73,8) ve son olarak Halep’ten gelenlerin % 29,4’lük kısmı (% 70,5) ile İdlip’ten gelenlerin % 27,0’lik kısmı (% 76,7) Türkiye’de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum yargısına kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9.5. Türkiye’de Kalıcı Olarak Yaşama Konusuna Katılım Derecesi (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	32,8	68,1	3,4	7,1	6,8	14,2	2,4	5,0	2,7	5,7	48,1
	Kadın	38,7	74,3	3,4	6,6	5,8	11,2	3,1	5,9	1,0	2,0	51,9
	Toplam	71,3		6,8		12,6		5,5		3,8		100,0
Bulunma Süresi P<0,10	1 yıl ve altı	7,2	65,6	1,4	12,5	1,4	12,5	1,0	9,4			10,9
	1-2 yıl	21,5	75,0	3,4	11,9	2,0	7,1	0,7	2,4	1,0	3,6	28,7
	2-3 yıl	35,5	73,8	2,0	4,3	6,5	13,5	2,4	5,0	1,7	3,5	48,1
	3 yıl ve üzeri	7,2	58,3			2,7	22,2	1,4	11,1	1,0	8,3	12,3
	Toplam	71,3		6,8		12,6		5,5		3,8		100,0
Geldiği Şehir P<0,10	Halep	29,4	70,5	4,1	9,8	4,1	9,8	1,7	4,1	2,4	5,7	41,6
	İdlip	27,0	76,7	1,7	4,9	3,1	8,7	2,0	5,8	1,4	3,9	35,2
	Lazkiye	2,4	50,0	0,3	7,1	1,4	28,6	0,7	14,3			4,8
	Diğer	12,6	68,5	0,7	3,7	4,1	22,2	1,0	5,6			18,4
	Toplam	71,3		6,8		12,6		5,5		3,8		100,0

“Türkiye’de yaşamaktan mutluyum” cinsiyete göre kadınların % 21’i (% 40,1) Türkiye’de yaşamaktan mutluyum yargısına kesinlikle katılmıyorum yanıtını verirken, erkeklerin % 14,8’i (% 30,9) katılıyorum cevabını vermiştir. Erkeklerin kadınlara oranla daha mutlu olduğu görülmektedir. Bulunma süresine göre örnekleme 2-3 yıl arası bulunan sığınmacıların % 16,5’i (% 34,0) ve 1-2 yıl arası bulunan sığınmacıların % 11,3’ü (% 39,3) kesinlikle katılmıyorum yanıtını vermiştir. 1 yıl ve altı süredir bulunan sığınmacıların % 4,1’lik kısmı (% 37,5) katılıyorum cevabı verirken, 3 yıl ve üzeri süredir bulunan sığınmacılar % 4,1 ile (% 35,3) kararsızım cevabını vermişlerdir. Burada 1 yıl ve altı olan grubun Türkiye’ye de bulunma sürecinin yeni başlaması, katılımdaki en büyük etkidir. 1-2 ve 2-3 yıl grubunda olanların Türkiye’de bulunmaktan artık bıkkınlık yaşadıkları anlaşılmaktadır. 3 yıl ve üzeri olan grup ise, kararsızlık derecesinde ağırlıklı

olması da bize insanların artık çaresizlik içerisinde var olan mevcut duruma adapte olma durumlarını göstermektedir. Son olarak, geldikleri şehirlere göre Türkiye’de yaşamdan mutlu olma konusundaki görüşlerde İdlip’ten gelenlerin % 15,5’i (% 43,7) ve Halep’ten gelenlerin % 11,0’i (% 26,4) kesinlikle katılmıyorum cevabını verirken, Lazkiye’den gelenlerin % 2,1’i (% 40) katılıyorum cevabını vermiştir. Lazkiye’den gelenlerin diğerlerine oranla daha mutlu olduğu görülmektedir.

Tablo 9.6. Türkiye’ye Yaşamaktan Mutlu Olma Durumları (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	13,4	28,1	8,2	17,3	7,6	15,8	14,8	30,9	3,8	7,9	47,8
	Kadın	21,0	40,1	9,6	18,4	10,3	19,7	7,9	15,1	3,4	6,6	52,2
	Toplam	34,4		17,9		17,9		22,7		7,2		100
Bulunma Süresi P<0,10	1 yıl ve altı	3,8	34,4	0,7	6,3	2,4	21,9	4,1	37,5			11,0
	1-2 yıl	11,3	39,3	6,5	22,6	4,1	14,3	5,5	19,0	1,4	4,8	28,9
	2-3 yıl	16,5	34,0	9,3	19,1	7,2	14,9	11,3	23,4	4,1	8,5	48,5
	3 yıl ve üzeri	2,7	23,5	1,4	11,8	4,1	35,3	1,7	14,7	1,7	14,7	11,7
	Toplam	34,4		17,9		17,9		22,7		7,2		100
Geldiği Şehir P<0,10	Halep	11,0	26,4	9,3	22,3	9,3	22,3	8,9	21,5	3,1	7,4	41,6
	İdlip	15,5	43,7	4,1	11,7	6,2	17,5	7,2	20,4	2,4	6,8	35,4
	Lazkiye	1,4	26,7	0,7	13,3	1,0	20,0	2,1	40,0			5,2
	Diğer	6,5	36,5	3,8	21,2	1,4	7,7	4,5	25,0	1,7	9,6	17,9
	Toplam	34,4		17,9		17,9		22,7		7,2		100

“Kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.7’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Grupların cevaplara vermiş oldukları sonuç homojen bir dağılım göstermektedir. Genel olarak kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum yargısına verilen cevap yüzdeleri: % 61,8 kesinlikle katılmıyorum, % 13 katılıyorum, % 11,9 katılmıyorum, % 8,9 kararsızım ve % 4,4 kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

Tablo 9.7. Kendilerini Türk Vatandaşı Olarak Görme Durumları (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	27,0	56,4	7,5	15,7	4,4	9,3	6,8	14,3	2,0	4,3	47,8
	Kadın	34,8	66,7	4,4	8,5	4,4	8,5	6,1	11,8	2,4	4,6	52,2
	Toplam	61,8		11,9		8,9		13,0		4,4		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	5,5	50,0	1,4	12,5	1,0	9,4	2,4	21,9	0,7	6,3	10,9
	1-2 yıl	20,8	72,6	2,4	8,3	2,4	8,3	2,4	8,3	0,7	2,4	28,7
	2-3 yıl	30,4	63,1	5,8	12,1	3,1	6,4	6,8	14,2	2,0	4,3	48,1
	3 yıl ve üzeri	5,1	41,7	2,4	19,4	2,4	19,4	1,4	11,1	1,0	8,3	12,3
	Toplam	61,8		11,9		8,9		13,0		4,4		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	24,9	60,8	6,5	15,8	2,7	6,7	5,1	12,5	1,7	4,2	41,0
	İdlip	21,2	59,0	2,7	7,6	3,8	10,5	6,5	18,1	1,7	4,8	35,8
	Lazkiye	3,8	73,3			0,7	13,3	0,7	13,3			5,1
	Diğer	11,9	66,0	2,7	15,1	1,7	9,4	0,7	3,8	1,0	5,7	18,1
	Toplam	61,8		11,9		8,9		13,0		4,4		100,0

“Türkiye'nin Suriyelilere vatandaşlık hakkı vereceğini düşünüyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.8’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Genel olarak verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların % 29,5’i kesinlikle katılmıyorum, % 24’ü kararsızım, % 22,9’u katılıyorum, % 14,2’si katılmıyorum ve % 9,4’ü kesinlikle katılıyorum şeklinde seçimlerini yapmışlardır.

Tablo 9.8. Türkiye’nin Suriyelilere Vatandaşlık Hakkı Vereceği Yönündeki Düşünceler

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	13,5	28,3	7,3	15,2	10,8	22,5	11,5	23,9	4,9	10,1	47,9
	Kadın	16,0	30,7	6,9	13,3	13,2	25,3	11,5	22,0	4,5	8,7	52,1
	Toplam	29,5		14,2		24,0		22,9		9,4		100,0
Maraş’ta Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	2,8	25,8	0,7	6,5	3,5	32,3	3,8	35,5			10,8
	1-2 yıl	8,7	30,1	3,8	13,3	7,6	26,5	5,6	19,3	3,1	10,8	28,8
	2-3 yıl	14,2	29,5	8,3	17,3	9,0	18,7	11,8	24,5	4,9	10,1	48,3
	3 yıl ve üzeri	3,8	31,4	1,4	11,4	3,8	31,4	1,7	14,3	1,4	11,4	12,2
	Toplam	29,5		14,2		24,0		22,9		9,4		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	10,4	25,6	6,9	17,1	9,4	23,1	10,1	24,8	3,8	9,4	40,6
	İdlip	13,5	37,1	5,2	14,3	7,6	21,0	6,6	18,1	3,5	9,5	36,5
	Lazkiye	1,0	23,1	0,3	7,7	1,4	30,8	1,7	38,5			4,5
	Diğer	4,5	24,5	1,7	9,4	5,6	30,2	4,5	24,5	2,1	11,3	18,4
	Toplam	29,5		14,2		24,0		22,9		9,4		100,0

“Türkiye’deki seçimlerde oy kullanmak isterim” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.9’da verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Genel olarak grupların katılım oranları ise şu şekildedir: % 26,4’ü katılıyorum, % 24,3’ü kesinlikle katılmıyorum, % 20,7’si kesinlikle katılıyorum % 20,4’i katılmıyorum, % 8,2’ü kararsızım.

Tablo 9.9. Türkiye’deki Seçimlerde Oy Kullanma İsteği (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	11,1	23,5	10,4	22,0	4,3	9,1	10,7	22,7	10,7	22,7	47,1
	Kadın	13,2	25,0	10,0	18,9	3,9	7,4	15,7	29,7	10,0	18,9	52,9
	Toplam	24,3		20,4		8,2		26,4		20,7		100,0
Maraş’ta Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	2,5	25,0	2,1	21,4			2,9	28,6	2,5	25,0	10,0
	1-2 yıl	8,9	30,9	6,4	22,2	3,2	11,1	6,1	21,0	4,3	14,8	28,9
	2-3 yıl	10,4	21,3	8,2	16,9	3,2	6,6	15,4	31,6	11,4	23,5	48,6
	3 yıl ve üzeri	2,5	20,0	3,6	28,6	1,8	14,3	2,1	17,1	2,5	20,0	12,5
	Toplam	24,3		20,4		8,2		26,4		20,7		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	11,1	27,0	8,6	20,9	2,9	7,0	11,8	28,7	6,8	16,5	41,1
	İdlip	9,3	26,3	7,5	21,2	3,6	10,1	8,9	25,3	6,1	17,2	35,4
	Lazkiye	1,1	21,4			0,7	14,3	1,8	35,7	1,5	28,6	5,0
	Diğer	2,9	15,4	4,3	23,1	1,1	5,8	3,9	21,2	6,4	34,6	18,6
	Toplam	24,3		20,4		8,2		26,4		20,7		100,0

“İlk geldiğim güne göre artık kendimi daha rahat hissediyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.10’da verilmiştir. İstatistik analiz sonuçlarına göre cinsiyet ve bulunma

sürelerine göre anlamlı farklılıklar yokken ($p>0,10$) geldikleri şehirlere göre grup içerisinde anlamlı farklılıklar vardır ($p<0,10$). Lazkiye’den gelenlerin % 3,8’lik kısmı (% 73,3) bu yargıya katıldıklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak ise anketi cevaplayanların % 39,4’ü katılım, % 26,6’sı kesinlikle katılmama, % 12,5’i katılmama, % 12,5’i kararsızlık ve % 9’u kesinlikle katılım şeklinde cevaplandırmışlardır.

Tablo 9.10. İlk Geldikleri Güne Göre Kendilerini Daha Rahat Hissetme Durumları (%)

Cinsiyet $P>0,10$		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
	Erkek	12,8	27,4	5,2	11,1	6,9	14,8	18,0	38,5	3,8	8,1	46,7
	Kadın	13,8	26,0	7,3	13,6	5,5	10,4	21,5	40,3	5,2	9,7	53,3
	Toplam	26,6		12,5		12,5		39,4		9,0		100,0
Bulunma Süresi $P>0,10$	1 yıl ve altı	2,8	25,0	1,4	12,5	1,4	12,5	4,2	37,5	1,4	12,5	11,1
	1-2 yıl	9,3	32,5	5,2	18,1	2,4	8,4	10,0	34,9	1,7	6,0	28,7
	2-3 yıl	11,4	23,9	4,8	10,1	6,9	14,5	20,4	42,8	4,2	8,7	47,8
	3 yıl ve üzeri	3,1	25,0	1,0	8,3	1,7	13,9	4,8	38,9	1,7	13,9	12,5
	Toplam	26,6		12,5		12,5		39,4		9,0		100,0
Geldiği Şehir $P<0,10$	Halep	9,0	22,4	3,1	7,8	6,6	16,4	15,9	39,7	5,5	13,8	40,1
	İdlib	11,4	31,4	5,9	16,2	4,2	11,4	12,5	34,3	2,4	6,7	36,3
	Lazkiye	0,7	13,3	0,3	6,7	0,3	6,7	3,8	73,3			5,2
	Diğer	5,5	30,2	3,1	17,0	1,4	7,5	7,3	39,6	1,0	5,7	18,3
	Toplam	26,6		12,5		12,5		39,4		9,0		100,0

“Türk halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.11’de verilmiştir. İstatistik analiz sonuçlarına göre cinsiyet örnekleminde anlamlı farklılık varken ($p<0,10$), bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Erkeklerin % 24’lük kısmı (% 50) sığınmacılara karşı Türk halkının hoş görülüyor olduklarını beyan etmişlerdir. Anket katılımcılarının bu yargıya vermiş oldukları genel cevap yüzdeleri ise şu şekildedir: % 41,1 katılıyorum, % 19,2 katılmıyorum, % 17,8 kararsızım, % 11,8 kesinlikle katılıyorum ve % 10,1 kesinlikle katılmıyorum.

Tablo 9.11. Türk Halkının Suriyelilere Karşı Hoşgörüsü (%)

Cinsiyet $P<0,10$		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
	Erkek	4,9	10,1	5,6	11,6	7,3	15,2	24,0	50,0	6,3	13,0	48,1
	Kadın	5,2	10,1	13,6	26,2	10,5	20,1	17,1	32,9	5,6	10,7	51,9
	Toplam	10,1		19,2		17,8		41,1		11,8		100,0
Bulunma Süresi $P>0,10$	1 yıl ve altı	0,3	3,2	2,1	19,4	2,8	25,8	3,5	32,3	2,1	19,4	10,8
	1-2 yıl	3,1	10,7	7,3	25,0	4,9	16,7	11,1	38,1	2,8	9,5	29,3
	2-3 yıl	5,2	10,9	7,3	15,3	8,0	16,8	21,6	45,3	5,6	11,7	47,7
	3 yıl ve üzeri	1,4	11,4	2,4	20,0	2,1	17,1	4,9	40,0	1,4	11,4	12,2
	Toplam	10,1		19,2		17,8		41,1		11,8		100,0
Geldiği Şehir $P>0,10$	Halep	3,8	9,2	7,3	17,6	6,3	15,1	19,9	47,9	4,2	10,1	41,5
	İdlib	3,5	9,9	9,4	26,7	5,2	14,9	11,5	32,7	5,6	15,8	35,2
	Lazkiye	0,3	6,7	0,7	13,3	1,7	33,3	1,7	33,3	0,7	13,3	5,2
	Diğer	2,4	13,5	1,7	9,6	4,5	25,0	8,0	44,2	1,4	7,7	18,1
	Toplam	10,1		19,2		17,8		41,1		11,8		100,0

“Kahramanmaraş halkı Suriyelilere karşı hoşgörülüdür” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar

tablo 9.12’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Her üç grupta da Kahramanmaraş halkının kendilerine karşı hoş görülme durumlarının % 48,4 oranında katılıyorum derecesi gibi yüksek bir seviyede olduğunu belirtmişler ve kendilerine karşı herhangi bir hoşnutsuzluğun olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 9.12. Kahramanmaraş Halkının Suriyelilere Karşı Hoşgörüsü (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	4,2	8,8	5,7	11,7	6,7	13,9	25,4	52,6	6,4	13,1	48,4
	Kadın	6,4	12,3	10,6	20,5	6,7	13,0	23,0	44,5	4,9	9,6	51,6
	Toplam	10,6		16,3		13,4		48,4		11,3		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	0,4	3,2	1,4	12,9	2,1	19,4	5,7	51,6	1,4	12,9	11,0
	1-2 yıl	3,2	10,8	5,7	19,3	4,6	15,7	12,7	43,4	3,2	10,8	29,3
	2-3 yıl	5,3	11,2	7,8	16,4	5,3	11,2	24,7	52,2	4,2	9,0	47,3
	3 yıl ve üzeri	1,8	14,3	1,4	11,4	1,4	11,4	5,3	42,9	2,5	20,0	12,4
	Toplam	10,6		16,3		13,4		48,4		11,3		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	3,2	7,7	6,4	15,4	5,7	13,7	22,3	53,8	3,9	9,4	41,3
	İdlip	3,9	11,0	7,4	21,0	4,6	13,0	14,5	41,0	4,9	14,0	35,3
	Lazkiye	0,4	7,1	0,4	7,1	1,1	21,4	2,5	50,0	0,7	14,3	4,9
	Diğer	3,2	17,3	2,1	11,5	2,1	11,5	9,2	50,0	1,8	9,6	18,4
	Toplam	10,6		16,3		13,4		48,4		11,3		100,0

“Kahramanmaraş bundan sonraki yaşamım için uygun bir şehirdir” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.13’de verilmiştir. İstatistik analiz sonuçlarına göre cinsiyet örneklemesinde anlamlı farklılık varken ($p<0,10$), bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Cinsiyete göre kadınların % 24,6’lık kısmı (% 47) Kahramanmaraş’ı yaşamlarını devam ettirme konusunda görüşlerini katılıyorum şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 9.13. Kahramanmaraş Bundan Sonraki Yaşamım İçin Uygun Bir Şehirdir Yargısına Katılım Derecesi

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	8,3	17,4	7,3	15,2	10,0	21,0	17,0	35,5	5,2	10,9	47,8
	Kadın	6,6	12,6	8,3	15,9	10,7	20,5	24,6	47,0	2,1	4,0	52,2
	Toplam	14,9		15,6		20,8		41,5		7,3		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	0,7	6,7	1,0	10,0	2,1	20,0	6,6	63,3			10,4
	1-2 yıl	4,5	15,3	5,2	17,6	5,9	20,0	11,1	37,6	2,8	9,4	29,4
	2-3 yıl	9,0	18,7	6,6	13,7	9,7	20,1	19,0	39,6	3,8	7,9	48,1
	3 yıl ve üzeri	0,7	5,7	2,8	22,9	3,1	25,7	4,8	40,0	0,7	5,7	12,1
	Toplam	14,9		15,6		20,8		41,5		7,3		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	4,5	10,8	6,6	15,8	9,3	22,5	17,0	40,8	4,2	10,0	41,5
	İdlip	7,6	21,6	5,9	16,7	5,9	16,7	13,8	39,2	2,1	5,9	35,3
	Lazkiye			0,3	7,1	1,4	28,6	2,8	57,1	0,3	7,1	4,8
	Diğer	2,8	15,1	2,8	15,1	4,2	22,6	8,0	43,4	0,7	3,8	18,3
	Toplam	14,9		15,6		20,8		41,5		7,3		100,0

“Alışverişimi yapmamda bir ayrım yapmam, Türk esnaflardan da yaparım” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.14’te verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Genel olarak katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ise % 41,7 oranında katılıyorum, % 22,6 oranında kesinlikle katılıyorum, % 15,9 oranında kesinlikle katılmıyorum, % 11,0 oranında katılmıyorum ve % 8,8 oranında kararsızım şeklinde olmuştur.

Tablo 9.14. Alışverişlerini Yapmalarında Ayrım Yapma Durumuna Katılım Derecesi (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	7,4	15,7	4,9	10,4	4,9	10,4	17,7	37,3	12,4	26,1	47,3
	Kadın	8,5	16,1	6,0	11,4	3,9	7,4	24,0	45,6	10,2	19,5	52,7
	Toplam	15,9		11,0		8,8		41,7		22,6		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	1,4	12,9	1,8	16,1	1,4	12,9	4,9	45,2	1,4	12,9	11,0
	1-2 yıl	2,8	9,9	3,9	13,6	1,8	6,2	12,7	44,4	7,4	25,9	28,6
	2-3 yıl	10,2	21,2	3,5	7,3	3,9	8,0	20,1	41,6	10,6	21,9	48,4
	3 yıl ve üzeri	1,4	11,8	1,8	14,7	1,8	14,7	3,9	32,4	3,2	26,5	12,0
	Toplam	15,9		11,0		8,8		41,7		22,6		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	7,4	17,6	4,2	10,1	3,9	9,2	17,3	41,2	9,2	21,8	42,0
	İdlip	4,6	13,3	5,7	16,3	2,8	8,2	13,4	38,8	8,1	23,5	34,6
	Lazkiye	0,7	13,3	0,4	6,7	1,1	20,0	1,8	33,3	1,4	26,7	5,4
	Diğer	3,2	17,6	0,7	3,9	1,1	5,9	9,2	51,0	3,9	21,6	18,0
	Toplam	15,9		11,0		8,8		41,7		22,6		100,0

“Cenazemizi Türkiye’ye defnedebiliriz” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.15’te verilmiştir. İstatistik analiz sonuçlarına göre cinsiyet ve bulunma örneklemelerinde anlamlı farklılık varken ($p<0,10$), geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Sığınmacıların cinsiyete göre vermiş oldukları cevaplara göre kadınların % 23’ü (% 43,9) cenazelerini Türkiye’ye defnetme konusunda kesin katılım göstermemektedir. Bulunma sürelerine göre 2-3 yıl arası grubu içerisinde olan insanların % 16,3’ü (% 33,8) cenazelerini Türkiye’ye defnetme konusunda katılım göstermektedir. Genel olarak yargıya verilen cevap yüzdeleri ise şu şekildedir: % 39,8 kesinlikle katılmıyorum, % 26,5 katılıyorum, % 12,9 kararsızım, % 11,2 katılmıyorum ve % 9,5 kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

Tablo 9.15. Cenazelerini Türkiye'ye Defnetme Hakkında Görüşleri (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	16,7	35,3	6,8	14,4	7,1	15,1	10,5	22,3	6,1	12,9	47,3
	Kadın	23,1	43,9	4,4	8,4	5,8	11,0	16,0	30,3	3,4	6,5	52,7
	Toplam	39,8		11,2		12,9		26,5		9,5		100,0
Bulunma Süresi P<0,10	1 yıl ve altı	2,7	25,8	2,0	19,4	2,0	19,4	2,4	22,6	1,4	12,9	10,5
	1-2 yıl	11,6	40,0	4,4	15,3	4,8	16,5	5,4	18,8	2,7	9,4	28,9
	2-3 yıl	19,7	40,8	3,7	7,7	4,8	9,9	16,3	33,8	3,7	7,7	48,3
	3 yıl ve üzeri	5,8	47,2	1,0	8,3	1,4	11,1	2,4	19,4	1,7	13,9	12,2
	Toplam	39,8		11,2		12,9		26,5		9,5		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	16,7	40,8	4,1	10,0	5,8	14,2	9,9	24,2	4,4	10,8	40,8
	İdlib	15,6	43,8	4,1	11,4	4,1	11,4	8,2	22,9	3,7	10,5	35,7
	Lazkiye	1,7	33,3			1,7	33,3	1,7	33,3			5,2
	Diğer	5,8	31,5	3,1	16,7	1,4	7,4	6,8	37,0	1,4	7,4	18,4
	Toplam	39,8		11,2		12,9		26,5		9,5		100,0

“Türk kültürüyle kendi kültürümüzü birbirine yakın görmekteyim” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.16’da verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Genel olarak katılımcıların Türk kültürünü kendilerine yakın görme konusuna katılım oranları ise; % 46,4 katılıyorum, % 23,5 kesinlikle katılmıyorum, % 11,5 kesinlikle katılıyorum, % 10,4 kararsızım ve % 8,6 katılmıyorum şeklindedir.

Tablo 9.16. Türk Kültürüyle Kendi Kültürlerini Birbirine Yakın Görme Derecesi (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	10,8	22,1	4,3	8,8	4,7	9,6	21,6	44,1	7,6	15,4	48,9
	Kadın	12,2	23,9	4,3	8,5	5,8	11,3	24,8	48,6	4,0	7,7	51,1
	Toplam	23,0		8,6		10,4		46,4		11,5		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	2,9	25,8	0,4	3,2	1,1	9,7	6,1	54,8	0,7	0,7	11,2
	1-2 yıl	7,2	24,4	3,6	12,2	3,6	12,2	11,9	40,2	3,2	11,0	29,5
	2-3 yıl	8,6	18,3	3,6	7,6	5,0	10,7	23,7	50,4	6,1	13,0	47,1
	3 yıl ve üzeri	4,3	35,3	1,1	8,8	0,7	5,9	4,7	38,2	1,4	11,8	12,2
	Toplam	23,0		8,6		10,4		46,4		11,5		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	6,8	16,5	4,7	11,3	4,7	11,3	20,5	49,6	4,7	11,3	41,4
	İdlib	11,2	31,6	2,5	7,1	3,2	9,2	14,4	40,8	4,0	11,2	35,3
	Lazkiye	1,1	20,0	0,4	6,7	0,7	13,3	2,9	53,3	0,4	6,7	5,4
	Diğer	4,0	22,0	1,1	6,0	1,8	10,0	8,6	48,0	2,5	14,0	18,0
	Toplam	23,0		8,6		10,4		46,4		11,5		100,0

“Suriye halkının zamanla kültürel bir değişim yaşayacağını düşünüyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.17’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet ve bulunma sürelerine göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yokken ($p>0,10$), geldikleri şehirlere göre anlamlı farklılıklar vardır ($p<0,10$). Lazkiye’den gelenlerin % 3,2’si (% 64,3) yargıya katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Lazkiye’den gelenlerde kesin katılmama ve katılmama oranı hiç görülmemektedir. Katılımcılar tarafından verilen

cevapların yüzdelik dağılımları % 48,4 katılma, % 16,8 kesin katılmama, % 15,1 kararsızlık, % 10,8 kesin katılım ve % 9 katılmama şeklindedir.

Tablo 9.17. Suriye Halkının Zamanla Bir Kültürel Değişim Yaşayacağı Düşüncesi (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	9,3	19,1	4,3	8,8	6,5	13,2	22,2	45,6	6,5	13,2	48,7
	Kadın	7,5	14,7	4,7	9,1	8,6	16,8	26,2	51,0	4,3	8,4	51,3
	Toplam	16,8		9,0		15,1		48,4		10,8		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	1,1	9,7	0,7	6,5	2,9	25,8	5,0	45,2	1,4	12,9	11,1
	1-2 yıl	4,3	14,8	3,2	11,1	3,9	13,6	14,7	50,6	2,9	9,9	29,0
	2-3 yıl	10,4	21,6	3,2	6,7	5,0	10,4	24,4	50,7	5,0	10,4	48,0
	3 yıl ve üzeri	1,1	9,1	1,8	15,2	3,2	27,3	4,3	36,4	1,4	12,1	11,8
	Toplam	16,8		9,0		15,1		48,4		10,8		100,0
Geldiği Şehir P<0,10	Halep	7,5	18,3	3,6	8,7	4,3	10,4	21,1	51,3	4,7	11,3	41,2
	İdlib	6,5	18,0	4,3	12,0	7,5	21,0	13,6	38,0	3,9	11,0	35,8
	Lazkiye					1,4	28,6	3,2	64,3	0,4	7,1	5,0
	Diğer	2,9	16,0	1,1	6,0	1,8	10,0	10,4	58,0	1,8	10,0	17,9
	Toplam	16,8		9,0		15,1		48,4		10,8		100,0

“Günlük hayat konusunda Türk kültürüne alışabildim” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.18’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur (p>0,10). Günlük hayat konusunda Türk kültürüne alışabilme genel yüzdelik dağılım da şu şekildedir: % 31,7 kesinlikle katılmıyorum, % 29,1 katılıyorum, % 16,8 kararsızım, % 13,1 katılmıyorum ve % 9,3 kesinlikle katılıyorum.

Tablo 9.18. Günlük Hayat Konusunda Türk Kültürüne Alışabilme Durumları (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	14,6	29,5	5,6	11,4	7,8	15,9	15,7	31,8	5,6	11,4	49,3
	Kadın	17,2	33,8	7,5	14,7	9,0	17,6	13,4	26,5	3,7	7,4	50,7
	Toplam	31,7		13,1		16,8		29,1		9,3		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	3,7	32,3	1,5	12,9	1,9	16,1	3,4	29,0	1,1	9,7	11,6
	1-2 yıl	11,2	37,5	3,4	11,3	4,5	15,0	8,6	28,8	2,2	7,5	29,9
	2-3 yıl	12,3	26,2	6,7	14,3	9,3	19,8	13,1	27,8	5,6	11,9	47,0
	3 yıl ve üzeri	4,5	38,7	1,5	12,9	1,1	9,7	4,1	35,5	0,4	3,2	11,6
	Toplam	31,7		13,1		16,8		29,1		9,3		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	10,8	25,9	6,7	16,1	9,0	21,4	12,3	29,5	3,0	7,1	41,8
	İdlib	11,6	33,7	3,0	8,7	5,2	15,2	10,1	29,3	4,5	13,0	34,3
	Lazkiye	2,2	46,2	0,7	15,4	0,4	7,7	1,5	30,8			4,9
	Diğer	7,1	37,3	2,6	13,7	2,2	11,8	5,2	27,5	1,9	9,8	19,0
	Toplam	31,7		13,1		16,8		29,1		9,3		100,0

“Giyim konusunda Türk kültürüne alışabildim” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.19’da verilmiştir. İstatistik analiz sonuçlarına göre cinsiyet örneklemesinde anlamlı farklılık varken (p<0,10), bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yoktur (p>0,10). Cinsiyete göre yargıya kesin katılmama durumu kadınlarda % 26,4 (% 51,4) şeklinde görülmektedir. Katılımcıların genel yüzdelik

dağılımlarına bakıldığında, % 44,3 kesin katılmama, % 22,1 katılım, % 12,5 kararsızlık, % 11,4 katılmama ve % 9,6 kesin katılım şeklinde sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 9.19. Giyim Konusunda Türk Kültürüne Alışabilme (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	17,9	36,8	5,7	11,8	7,5	15,4	10,7	22,1	6,8	14,0	48,6
	Kadın	26,4	51,4	5,7	11,1	5,0	9,7	11,4	22,2	2,9	5,6	51,4
	Toplam	44,3		11,4		12,5		22,1		9,6		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	5,0	45,2	1,8	16,1	1,1	9,7	2,5	22,6	0,7	6,5	11,1
	1-2 yıl	12,9	44,4	4,6	16,0	3,2	11,1	5,7	19,8	2,5	8,6	28,9
	2-3 yıl	18,9	39,6	4,3	9,0	6,4	13,4	12,5	26,1	5,7	11,9	47,9
	3 yıl ve üzeri	7,5	61,8	0,7	5,9	1,8	14,7	1,4	11,8	0,7	5,9	12,1
	Toplam	44,3		11,4		12,5		22,1		9,6		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	17,9	43,1	4,6	11,2	4,6	11,2	11,1	26,7	3,2	7,8	41,4
	İdlip	16,4	46,5	3,9	11,1	5,4	15,2	6,4	18,2	3,2	9,1	35,4
	Lazkiye	1,4	28,6	0,7	14,3			2,1	42,9	0,7	14,3	5,0
	Diğer	8,6	47,1	2,1	11,8	2,5	13,7	2,5	13,7	2,5	13,7	18,2
	Toplam	44,3		11,4		12,5		22,1		9,6		100,0

“Sorunumu çözebilecek düzeyde Türkçe anlıyorum” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.20’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet ve bulunma sürelerine göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar varken ($p<0,10$) geldikleri şehirlere göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Bu durum kadınların % 29,2’sinde (% 56,5) ve bulunma sürelerine göre de 2-3 yıl süre zarfında yaşayan insanların % 24,6’sında (% 51,5), kesinlikle katılmama şeklinde görülmektedir. Katılımcıların geneline bakıldığı zaman yaklaşık yarısı sorunlarını çözebilecek düzeyde Türkçe anlayamadıklarını söylemektedir. Genel dağılım; % 48,2 kesinlikle katılmıyorum, % 21,8 katılıyorum, % 16,9 kararsızım, % 9,2 katılmıyorum ve % 3,9 kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

Tablo 9.20. Sorun Çözebilecek Düzeyde Türkçe Anlama (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	19,0	39,4	4,9	10,2	9,9	20,4	12,0	24,8	2,5	5,1	48,2
	Kadın	29,2	56,5	4,2	8,2	7,0	13,6	9,9	19,0	1,4	2,7	51,8
	Toplam	48,2		9,2		16,9		21,8		3,9		100,0
Bulunma Süresi P<0,10	1 yıl ve altı	4,6	43,3	0,4	3,3	0,7	6,7	4,6	43,3	0,4	3,3	10,6
	1-2 yıl	14,1	48,2	2,5	8,4	6,0	20,5	6,3	21,7	0,4	1,2	29,2
	2-3 yıl	24,6	51,5	5,3	11,0	7,0	14,7	9,2	19,1	1,8	3,7	47,9
	3 yıl ve üzeri	4,9	40,0	1,1	8,6	3,2	25,7	1,8	14,3	1,4	11,4	12,3
	Toplam	48,2		9,2		16,9		21,8		3,9		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	18,3	44,1	4,2	10,2	6,7	16,1	9,9	23,7	2,5	5,9	41,5
	İdlip	19,4	54,5	3,5	9,9	6,0	16,8	6,0	16,8	0,7	2,0	35,6
	Lazkiye	2,1	40,0	0,4	6,7	0,7	13,3	1,8	33,3	0,4	6,7	5,3
	Diğer	8,5	48,0	1,1	6,0	3,5	20,0	4,2	24,0	0,4	2,0	17,6
	Toplam	48,2		9,2		16,9		21,8		3,9		100,0

“Türk vatandaşlarıyla diyalog halinde olup onlarla anlaşabilirim” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen

sonuçlar tablo 9.21’de verilmiştir. İstatistik analizi sonuçlarına göre cinsiyet örnekleminde anlamlı farklılık varken ($p<0,10$), bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Kadınların % 21,9’u (% 42,5) kesinlikle katılmıyorum yanıtını verirken erkeklerin % 21,6’sı (% 44,5) katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların genel dağılımı ise şu şekildedir; % 35,7 katılıyorum, % 33,9 kesinlikle katılmıyorum, % 14,1 kararsızım, % 11 katılmıyorum ve % 5,3 kesinlikle katılıyorum.

Tablo 9.21. Türk Vatandaşlarıyla Diyalog ve Anlaşılabilirlik Durumları (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P<0,10	Erkek	12,0	24,8	5,3	10,9	5,7	11,7	21,6	44,5	3,9	8,0	48,4
	Kadın	21,9	42,5	5,7	11,0	8,5	16,4	14,1	27,4	1,4	2,7	51,6
	Toplam	33,9		11,0		14,1		35,7		5,3		100,0
Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	3,2	30,0	1,4	13,3	2,5	23,3	3,5	33,3			10,6
	1-2 yıl	10,2	34,9	2,1	7,2	5,3	18,1	10,6	36,1	1,1	3,6	29,3
	2-3 yıl	16,3	33,8	6,0	12,5	4,6	9,6	18,7	39,0	2,5	5,1	48,1
	3 yıl ve üzeri	4,2	35,3	1,4	11,8	1,8	14,7	2,8	23,5	1,8	14,7	12,0
	Toplam	33,9		11,0		14,1		35,7		5,3		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	13,4	32,2	4,6	11,0	7,1	16,9	14,5	34,7	2,1	5,1	41,7
	İdlip	13,1	37,0	5,7	16,0	4,6	13,0	9,5	27,0	2,5	7,0	35,3
	Lazkiye	1,4	26,7			0,7	13,3	2,8	53,3	0,4	6,7	5,3
	Diğer	6,0	34,0	0,7	4,0	1,8	10,0	8,8	50,0	0,4	2,0	17,7
	Toplam	33,9		11,0		14,1		35,7		5,3		100,0

“Türkçe öğrenmem burada bana ve aileme yaşama imkânı sağlar” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.22’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, bulunma süreleri ve geldikleri şehirlere göre örneklemler arasında anlamlı farklılıklar yoktur ($p>0,10$). Genel olarak yargıya katılım ise % 46,8 katılıyorum, % 20,1 kesinlikle katılıyorum, % 17,6 kesinlikle katılmıyorum, % 9,5 kararsızım ve % 6 katılmıyorum şeklinde dağılımı göstermektedir.

Tablo 9.22. Türkçe Öğrenme ve Yaşama İmkânı Bulma (%)

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	7,4	15,3	3,5	7,3	4,6	9,5	21,8	45,3	10,9	22,6	48,2
	Kadın	10,2	19,7	2,5	4,8	4,9	9,5	25,0	48,3	9,2	17,7	51,8
	Toplam	17,6		6,0		9,5		46,8		20,1		100,0
Maraş’ta Bulunma Süresi P>0,10	1 yıl ve altı	2,5	22,6	1,1	9,7	1,1	9,7	3,5	32,3	2,8	25,8	10,9
	1-2 yıl	6,0	20,5	1,4	4,8	1,8	6,0	14,8	50,6	5,3	18,1	29,2
	2-3 yıl	6,7	14,1	2,5	5,2	4,9	10,4	23,9	50,4	9,5	20,0	47,5
	3 yıl ve üzeri	2,5	20,0	1,1	8,6	1,8	14,3	4,6	37,1	2,5	20,0	12,3
	Toplam	17,6		6,0		9,5		46,8		20,1		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	5,6	13,6	3,9	9,3	3,2	7,6	20,4	49,2	8,5	20,3	41,5
	İdlip	8,5	24,0	1,1	3,0	3,5	10,0	15,1	43,0	7,0	20,0	35,2
	Lazkiye	0,4	6,7			0,7	13,3	3,2	60,0	1,1	20,0	5,3
	Diğer	3,2	17,6	1,1	5,9	2,1	11,8	8,1	45,1	3,5	19,6	18,0
	Toplam	17,6		6,0		9,5		46,8		20,1		100,0

“Artık kendi dilimizi konuşmak çokta önemli değil önemli olan Türkçe konuşabilmek” yargısına katılım derecesi % 90 güven aralığında yapılan χ^2 testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 9.23’de verilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet, geldikleri şehirlere göre örneklemeler arasında anlamlı farklılıklar yokken ($p>0,10$), bulunma sürelerine göre anlamlı farklılıklar fardır ($p<0,10$). Bulunma sürelerine göre 1-2 yıl süredir yaşayanların % 12,4’lük kısmı (% 41,7),yargıya katılmaktadır. Genel anket cevap yüzdeleri, % 39,6 katılıyorum, % 20,8 kesinlikle katılıyorum, % 20,8 kesinlikle katılmıyorum, % 9,5 katılmıyorum ve % 9,2 kararsızım şeklindedir.

Tablo 9.23. Türkçe konuşabilmenin kendi dillerinden daha önemli olduğu düşüncesine

Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
		T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	
P>0,10	Erkek	9,9	20,7	5,3	11,1	5,3	11,1	17,7	37,0	9,5	20,0	47,7
	Kadın	11,0	20,9	4,2	8,1	3,9	7,4	21,9	41,9	11,3	21,6	52,3
	Toplam	20,8		9,5		9,2		39,6		20,8		100,0
Bulunma Süresi P<0,10	1 yıl ve altı	1,8	16,7	1,1	10,0			4,9	46,7	2,8	26,7	10,6
	1-2 yıl	6,7	22,6	3,2	10,7	3,2	10,7	12,4	41,7	4,2	14,3	29,7
	2-3 yıl	10,2	21,5	3,2	6,7	5,7	11,9	18,4	38,5	10,2	21,5	47,7
	3 yıl ve üzeri	2,1	17,6	2,1	17,6	0,4	2,9	3,9	32,4	3,5	29,4	12,0
	Toplam	20,8		9,5		9,2		39,6		20,8		100,0
Geldiği Şehir P>0,10	Halep	8,1	19,8	5,3	12,9	4,2	10,3	14,5	35,3	8,8	21,6	41,0
	İdlip	8,1	22,5	3,9	10,8	2,1	5,9	14,5	40,2	7,4	20,6	36,0
	Lazkiye	0,4	6,7			0,4	6,7	2,8	53,3	1,8	33,3	5,3
	Diğer	4,2	24,0	0,4	2,0	2,5	14,0	7,8	44,0	2,8	16,0	17,7
	Toplam	20,8		9,5		9,2		39,6		20,8		100,0

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Uluslararası göç, 21. yüzyılda da etki alanını geliştirerek daha da karmaşık bir hal almaya devam etmektedir. Özellikle ülkelerde meydana gelen iç karışıklıklar ve çatışma durumları insanların yaşam alanlarından göç etmelerine neden olmaktadır. Bu duruma bir örnekte Suriye Arap Cumhuriyeti'dir. 2010 yılında başlayan ve etkisini neredeyse tüm Arap ülkelerine de gösteren "Arap Baharı" Suriye'yi de etkilemiştir.

2011 yılından günümüze yaklaşık 2 milyon Suriyeli Türkiye'de sığınma imkânı bulmuştur. Sığınmacılar Türkiye'nin hemen hemen her yerinde ikamet etmekle birlikte, Türkiye Cumhuriyeti tarafından özellikle Suriye sınırına yakın şehirlere barınma ve kamp alanları kurularak insanlara yaşayabilecekleri alanlar inşa edilmiştir. Barınma merkezlerinde kalan insanların sayıları her geçen yıl artmaktadır. Bunun sonucunda yeni kamp alanları kurularak süreç devam etmekte ve mevcut kamp alanlarının kapasiteleri arttırılmak zorunda kalınmaktadır.

Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin yaşam koşulları ve uyum durumlarını ortaya koymayı amaçladığımız bu çalışma Kahramanmaraş Çadır Kent'inde yaşayan Suriyeli sığınmacıların sosyo-ekonomik durumları, sosyo-kültürel açıdan uyum düzeylerini ve beklentilerini, düşüncelerini, kamp hayatı ve memnun olma durumları hakkında bilgi edinmek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır.

Türkiye'ye göçte *itici* ve *çekici* faktörler birlikte rol oynamıştır. Türkiye'nin güvenli bir ülke olması ve Suriyeli sığınmacılara yönelik yürütmekte olduğu politikalar neticesiyle Türkiye yüksek oranda *çekici* bir varış ülkesi olurken, Suriye'nin savaş halinde olması ve dolayısıyla insanların çalışma imkânı bulamaması da Suriye'den göçte öncelikli *itici* faktörleri oluşturmuştur. Buna ek olarak Suriyeliler ekonomik açıdan da Türkiye'yi bir varış yeri olarak görmektedirler. Bu durumu sığınmacıların Kahramanmaraş'ı tercih etmelerine indirdiğimizde ise Kahramanmaraş'ın da aynı Türkiye tercihi olduğu gibi güvenli bir şehir olmasından ötürü göçte öncelikli tercih alanı olduğu ve bu durumu yüksek oranlarda insanların akrabalarının Kahramanmaraş'ta olması ve Suriye'ye lokasyon olarak yakın olması gibi faktörlerinde takip ettiği görülmüştür.

Suriye'den göç hareketleri ağırlıklı olarak yine Suriye'nin komşu ülkelerine doğru gerçekleşmektedir. Türkiye'ye komşu sınır şehirleri olan Halep, İdlip ve Hama şehirleri çadır kentte en fazla sığınmacı gönderen şehirlerdir. Yani Suriye'nin sınıra yakın ve komşu şehirleri Kahramanmaraş Çadır Kent'e başlıca sığınmacı gönderen merkezlerdir. Yine çadır kentte sınıra komşu ve ağırlıklı nüfusu Türkmenlerden oluşan Lazkiye şehrinden gelen sığınmacılar da mevcuttur. Fakat Lazkiye'den gelen kişi sayısının az olması ve Türkmenler tarafından çadır kentin daha az tercih edilmesi dolayısıyla sayıları diğer sınır şehirlerine göre daha azdır. Edinilen bilgilerle kamp içerisinde 11 mahalleden oluşan kamp alanının 1'den 10'a kadar olan mahallelerinde Araplar ikamet ederken, 11 nolu mahallede yalnızca Türkmenler ikamet etmektedir. Türkmenler kendi içerisinde birlikte yaşamak istemekte ve Araplardan ayrı bir mahallede yaşamayı tercih etmişlerdir.

Kamp alanına giriş yapan sığınmacıların 4/3'ü Türkiye'ye 2012 yılında giriş yapmıştır. 2012 yılında kurulan Kahramanmaraş Çadır Kent'te bulunma sürelerine göre kamp alanında yaşayan sığınmacıların 2-3 yıl arası yaşayanların ağırlıklı olduğu ve yine 1-2 yıl arasında yaşayan insanların çoğunluğunun da halen çadır kentte ikamet ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum çadır kent açılış tarihi ile doğru orantılıdır. Yani kampın kuruluşundan itibaren buraya yerleşen sığınmacıların büyük çoğunluğu burada ikamet etmekte ve buradan ayrılmamaktadır. Bu durum kampın mevcut kapasitesinin üzerinde insan barındırdığını da ispatlamaktadır.

Sığınmacıların ekonomik durumlarıyla ilgili elde edilen en önemli tespit Türkiye'de neredeyse yarıya yakınının aylık gelirinin olmamasıdır. Bu durumun Suriye'de de aynı şekilde olduğu sığınmacılarca belirtilmiştir. Buradan hareketle çadır kentte yaşayan sığınmacıların yoksulluk sınırının altında yaşayan ve yardıma muhtaç olan insanlar olduğu söylenebilir. Bu durumu kanıtlayıcı diğer bir durumda geliri yok tercihinin haricinde gelir dağılımlarına bakıldığında Türkiye'deki aylık kazançları ile Suriye'deki aylık kazanç oranları birbirlerine yakındır. Yine ekonomik olarak meslek

gruplarına göre katılımcılar Suriye'deki mesleklerini Türkiye'de devam ettirememektedir. Meslek dağılımının neredeyse tamamı hizmet sektöründe görülürken, işsiz insanların oranı bir hayli fazladır.

Suriye'deki ikamet durumları ile ilgili olarak sığınmacılar % 80 oranında oturdukları evlerin kendilerine ait olduğunu ve savaş dolayısıyla hanelerinin fiziksel olarak hasar durumunun yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Buda insanların geri dönseler bile evlerini yeniden inşa etmeleri gerektiğini bize açık bir şekilde göstermekle birlikte uzun vadede bu insanların Kahramanmaraş Çadır Kent'te ikamet edeceklerini ve dolayısıyla Türkiye'de yaşayacaklarına dair fikir vermektedir. Ayrıca, katılımcıların yüksek oranda başka bir ülkeye gitmemeye yönelik verdikleri cevaplarda bu durumun yine sağlamasını yapmaktadır. İnsanların Suriye'de halen yaşamakta olan akrabalarının çok fazla olması dolayısıyla Suriye'yle olan ilişkilerin devam edeceği ve giriş-çıkışların yasal ve yasal olmayan yollardan süreceği de aşikârdır. Bu durumu yapılan görüşmelerde de desteklemiştir.

Sığınmacıların kamp içerisinde aldıkları hizmetlerden (ulaşım, din, eğitim, sağlık vb.) yüksek oranda memnun oldukları görülmektedir. Fakat insanların genel olarak yaşam alanı olan çadır kentte yaşamaktan yüksek oranda şikâyetçi oldukları görülmüştür. Bu durumu kamp hayatını sevmemeleri, çadırın yaşam için fiziksel olarak yetersizliği ve yaşam alanı olarak çadırın yeteri kadar büyük olmaması takip etmektedir. İnsanların yaşadıkları çadır içerisinde geniş aileler halinde yaşamaları, bu durumun zaman zaman çadır kentte olan talep dolayısıyla bir çadırda iki aile yaşaması durumu da sorunların daha da büyümesine sebep olmaktadır. Bunlara ilaveten yapılan yardımların azaldığı, yeterli ve sağlıklı düzeyde gıda alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu ekonomik (işsizlik, hayat pahalılığı vb.) ve sosyal (ülkelerinde savaş olması, mutsuzluk, gurbet vb.) sorunlar daha da arttırmaktadır.

Çadır kentte yaşayan sığınmacıların yaş ortalaması göz önüne alındığında aktif nüfusun kamp genelindeki genel çoğunluğa sahip olduğu ve çadır kentte yaşayan insanların sanılanın aksine eğitim seviyesinin yüksek (lise ve lisans) düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Suriyeli sığınmacıların neredeyse tamamı Türkiye'de kalıcı olarak kalma konusunda Türk halkında var olan algının tam tersine kesinlikle kalmamayı düşünmekte ve ayrıca Türkiye'nin de kendilerine vatandaşlık hakkı vermeyeceğini düşünmektedirler. İnsanlar savaşın bitmesini ve ülkelerine geri dönmeyi arzu etmektedirler. Bu durumu destekleyici diğer bir durumda Türkiye'de mutlu olma durumlarının düşük derecede olmasıdır. İnsanların yarısından fazlası Türkiye'de yaşamaktan mutsuzdur.

Sığınmacıların ilk geldikleri zamanlara kıyasla kendilerini daha rahat hissettikleri, uyum sürecinde çok yüksek seviyelerde değil hala alışma sürecinde oldukları anlaşılmıştır. Bu durumu Türk halkının ve Kahramanmaraş halkının kendilerine karşı hoşgörülü olduğunu düşünmeleri de desteklemektedir. Suriyeliler kendilerine karşı Türk halkının kötü bir tutum içerisinde olduklarını düşünmemekte ve bu durum ileriye yönelik yapılabilecek karşılıklı programların başarılı olabileceğini göstermektedir.

Sığınmacılar tarafından Kahramanmaraş yaşanabilecek bir şehir olarak görülmektedir. Şayet insanların zaman içerisinde kamptan çıkmaları durumu gerçekleşse dahi başka bir şehre gitmeden ilk tercih yerlerinin yine Kahramanmaraş olacağını belirtmektedirler. Yine bu durumu sığınmacıların esnaf ayrımı yapmaksızın Türk esnaflardan da alışveriş yapmaları ve alışverişini ille de Suriyeli bir esnaftan yapma konusunda bir ayrım gözetmemeleriyle de desteklenebilir.

Suriyeli sığınmacılar Türk kültürünü kendi kültürlerine yakın görmeleri yüksek katılımlıdır. Yani toplum olarak Suriyeliler kendilerini Türk toplumuna yakın görmektedirler. Ayrıca kültürel olarak kendilerinin ileriye yönelik bir değişime uğrayacaklarını da düşünmektedirler. Bu ise Türk kültürü ile kendi kültürlerinin etkileşimi sonucu (bazı değer yargılarının değişmesi, hayat tarzı, yaşam biçimi vb.) artık kendi öz değerlerinin yanı sıra Türk kültüründen alınabilecek başka değerlerin de olabileceği sonucu çıkarılabilir.

Türkiye’de kendilerinin ve ailelerinin yaşamının kolaylaşabilmesi açısından, Türkçe öğrenme konusunda istekli ve bilinçli oldukları görülmüştür. Yani Türkçeyi ne kadar iyi konuşup anlaya bilirlerse o kadar buradaki hayata uyum sağlayabilecekleri düşüncesindedirler. Bu durumu, Arapça konuşmalarının bundan sonrası için çokta önemli olmadığı, uyum konusunda Türkçe konuşabilmenin daha önemli olduğu şeklinde verilen cevaplar da desteklemektedir.

Kahramanmaraş Çadır Kent’te yaşayan sığınmacıların mutsuz oldukları görülmektedir. Suriyelilerin artık Türkiye’nin bir gerçeği oldukları göz önünde tutularak onlara daha motive edici programlar uygulanmalı ve bire bir görüşmeler yapıp sorunlarını giderme yönünde danışmanlık programları arttırılmalıdır. Ayrıca sağlık merkezleri ile koordineli bir şekilde iletişim kurularak bu süreç takip edilmelidir.

Suriyeliler, Türkiye’de kendilerine bir gelecek görememektedirler. Türkiye’de daimi olarak kalma konusunda, vatandaşlık konusunda, sığınmacı olarak bekleme konusunda insanlarda artık bıkkınlık ve tükenmişlik görülmektedir. Bu konuda da biran önce daha yapıcı adımlar atılmalıdır.

Suriyelilerin ilerleyen zamanlarda çadır kentten ayrılma konusu gündeme gelmesi durumunda ve Kahramanmaraş’ın sığınmacıların yaşamları için uygun bir şehir olması dolayısıyla da Kahramanmaraş’a alternatif planlamalar şimdiden şehir idarecileri tarafından hazırlanmalıdır. Burada olaya tek taraflı bakmamak gerekir. Yani, Kahramanmaraş halkının da Suriyelilerle birlikte nasıl yaşanacaklarına dair insanları bilinçlendirme toplantıları düzenlenmelidir.

İnsanlar hala Türkçe konuşma, anlama ve diyalog konularında sorunlar yaşamaktadır. Bu sorun yine Türkçe eğitim programlarının arttırılmasıyla aşılacak ve aynı zamanda insanların uyum düzeyleri de artacaktır. Türkçe eğitim ve öğretim programları ve kurslarla iletişim sorunu ileriye yönelik hızlı bir şekilde aşılabılır. Yine bu sorun internet üzerinden online eğitim programları ve farkındalık programlarıyla da iyileştirilebilir.

İnsanların kendilerini Türk vatandaşı olarak görmemesi ve kendilerini buraya ait hissetmeme durumu yüksek katılımlıdır. Bu durum entegrasyon ve çok kültürlülük politikaları izlenerek aşılabılır. Bu sürecin olumlu ilerlemesi durumda uzun vadede her iki toplum arasında daha fazla ekonomik ve siyasal işbirliği, Suriye’de savaşın bitmesi ve ülkede normalleşme sürecinin başlamasıyla gerçekleşebilir. Aksi takdirde insanlar kendilerini Türk halkında ne kadar uzak görürlerse sorunlarda bir o kadar büyüyecektir. Onların sorun yaşaması demek Türk halkının sorun yaşaması demektir.

11. KAYNAKÇA

- AFAD (Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), 2014. Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları, Ankara, 64s.
- AFAD (Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), 2014a. Suriye’den Türkiye’ye Nüfus Hareketleri Kardeş Topraklarındaki Misafirlik, Ankara, 152s.
- AFAD (Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), 2014b. Türkiye’deki Suriyeli Kadınlar, Ankara, 84s.
- AFAD, 2015. “70 Bin Suriyeli Çocuk Barınma Merkezlerimizde Eğitimine Devam Ediyor”, <https://www.afad.gov.tr/TR/HaberDetay.aspx?IcerikID=3438&ID=5> (31.03.2015).
- AFAD, 2015. “Afet Raporu-Suriye”, <https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747> (30.03.2015).
- AFAD, 2015. “Barınma Merkezlerinde Son Durum”, <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848> (02.04.2015).
- AFAD, 2015. “Kahramanmaraş Çadır kenti”, <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?IcerikID=757&ID=16> (02.04.2015).
- AFAD, 2015. “Kahramanmaraş Çadır kenti”, <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?IcerikID=757&ID=16> (28.04.2015).
- AKBAŞ, Z., 2012. “Ortadoğu’da Değişim Süreci ve Türk Dış Politikası”, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 3 (1), ss. 51-73.
- AKIN, F., 2002. Sosyal Bilimlerde İstatistik, Motif Matbaası, Bursa.
- AKKAYAN, Y., 1979. Göç ve Değişme, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- AKSOY, Z., 2012. “Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (20), ss. 292-304.
- AYAZ, E., 2013. “Arap Baharı Sonrası Dönemde Avrupa Birliği’nin Orta Doğu ve Akdeniz Politikalarının Geleceği ve Türkiye’nin Rolü”, Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (1), ss. 60-87.
- Brooking Enstitüsü ve USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu), 2013. Suriyeli Mülteciler Krizi Ve Türkiye Sonu Gelmeyen Misafirlik, Ankara, 46s.
- CASTLES, S., 2002. “International Migration At The Beginning Of The Twenty-First Century: Global Trends And Issues”, Blackwell Publishers, 55 (165), ss. 269-280.
- CASTLES, S., ve MILLER, M. J., 2008. Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri, Çev.: B. U. Bal ve İ. Akbulut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 482s.
- ÇALIŞMA İZNİ, 2015. “Suriyeli Yabancılar İçin Oturma İzni Ve Çalışma İzinleri”, <http://www.yabancicalismaizinlerim.com/suriyeli.html> (10.05.2015).

- ÇİÇEKLİ, B., 2009. Uluslararası Hukukta Mülteciler ve Sığınmacılar, Seçkin Yayıncılık.
- DENİZ, A., 2012. “Rusya’dan Antalya’ya Ulusaşırı Göç ve Bu Göçün Sosyo-Mekânsal Sonuçları”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DENİZ, Ş. S., 2012. “Uluslararası Göç Yazınında Bütünleyici Bir Kurama Doğru”, Ed.: S. Gülfer İhlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner, İstanbul, ss. 29-47.
- DHA, 2015. “Türkiye’deki Suriyeli sayısı 2 milyona dayandı”, <http://www.dha.com.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi-2-milyona-dayandi-884818.html> (30.03.2015).
- DİNÇER, O. B., ve COŞKUN, G. 2014. “Aslanın Tehlikeye Giren Krallığı: Suriye”, USAKANALİST, 1-5, <http://www.usakanalist.com/detail.php?id=430> (21.10.2014).
- DOĞAN, A., 2013. “Büyük Türkçe Sözlük”, Akçay Yayınları, Ankara.
- DOYTCEVA, M., 2013. Çokkültürlülük, Çev.:T. A. Onmuş, İletişim Yayınları, İstanbul, 144s.
- DURUGÖNÜL, E., 1996. “Sosyal Değişme, Göç ve Sosyal Hareketler”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiriler Kitabı, 20-22 Kasım, Mersin.
- ENDERUN CEMİYETİ, 2013. Arap Baharı, Ankara, 1-21s.
- FAIST, T., 2003. Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar, Bağlam Yayınları, İstanbul 486s.
- FITCHER, J. H., 2012. Sosyoloji Nedir, Çev.: N. ÇELEBİ, Anı Yayıncılık, Ankara, 246s.
- GIDDENS, A., 2013. Sosyoloji, Çev.: C. Güzel, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 1084s.
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü), 2015. Türkiye ve Göç, Ankara, 48s.
- GİGM, 2015. “Türkiye’de Geçici Koruma”, <http://www.goc.gov.tr/mobilicerik/turkiye%E2%80%99de-gecici-koruma-558-1097> (22.03.2015).
- GİGM., 2015. “Geçici Koruma”, <http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma-409-546-552> (03.04.2015).
- GİGM., 2015. “Kitlesel Akımlar”, Ankara, 284s. <http://www.goc.gov.tr/icerik6/kitlesel-akinlar-409-558-559-icerik> (25.04.2015).
- GÜRBÜZ, M., KARABULUT, M., ve SANDAL, E. K., 2003. “Türkiye’den Yurtdışına Yasa Dışı Göçler: Pazarcık (Kahramanmaraş) Örneği”, Marmara Coğrafya Dergisi, 8, ss. 35-52.
- GÜNEŞ, M., 2013. “Uluslararası Göçün Tetikleyicileri; Suriye’den Türkiye’ye Zorunlu Göç’ün Cilvegözü Örneği İle Yansımaları”, Yüksek Lisans Tezi, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- HABER TÜRK, 2014. “İstanbul’da Sarıyer Nüfusu Kadar Suriyeli Yaşıyor”, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/975425-istanbulda-sariyer-nufusu-kadar-suriyeli-yasiyor> (25.12.2014).
- HUGO (Hacettepe Üniversitesi Göç Ve Siyaset Araştırmaları Merkezi), 2014. Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması, Ankara, 40s.

- IMPR (Uluslararası Ortadoğu Barış Araştırmaları Merkezi), 2014. Türkiye’de Bulunan Suriyeli Mülteciler, Ankara, 14s.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü), 2009. Göç Terimleri Sözlüğü, Cenevre, 77s.
- İÇDUYGU, A., ERDER, S., ve GENÇKAYA, F. Ö., 2014. Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-ötesi Dönüşümlere, Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 400s.
- KARADAĞ, A., ADA, Ş., ve MAYALI, T., 2014. “Bir Kentin Mültecileri I: Mardin Kızıltepe” deki Suriyeli Mültecilerin Kente Sosyo-Mekânsal Etkileri Üzerine Değerlendirmeler”, Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı, 04-06 Haziran, Muğla.
- KAVAK, G., 2011. “I. Körfez Savaşı Sonrası Irak’tan Türkiye’ye Göçler ve Sonuçları”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- KAYA, A., 2014. “Uluslararası Göç Teorileri Bağlamında Yeni Göç Türlerini Anlamaya Çalışmak: Türkiye’de ‘Yabancı’ ve ‘Öteki’ Olmak”, Türkiye ve Yeni Uluslararası Göçler, Ed.: Muammer Tuna, Ankara, ss. 13-37.
- KAYA, İ., 2007. “Müslüman Amerikalılar Göç, Kimlik ve Entegrasyon”, Dipnot Yayınları, Ankara, 160s.
- KDK (Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü), 2015. “Suriyeli Misafirler, 3 Yıldır Kardeş Topraklarında”, <http://kdk.gov.tr/haber/suriyeli-misafirler-3-yildir-kardes-topraklarında/463> (01.04.2015).
- KÖK, S., ve TEKEREK, M., 2012. “Sokak Siyasetinden Sosyal Ağlara Yeni Aktivizm: Arap Baharı Deneyimi”, II. Bölgesel Sorunlar Ve Türkiye Sempozyumu, 01-02 Ekim, Kahramanmaraş.
- KÜMBETOĞLU, B., 1996. “Göçmenlik Mültecilik, Yeni Bir Yaşam ve Sonrası”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiriler Kitabı, 20-22 Kasım, Mersin.
- KÜMBETOĞLU, B., 2012. “Göç Çalışmalarında “Nasıl” Sorusu”, Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar, Ed.: S. Gülfer İhlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner, İstanbul, ss. 199-216.
- MASSEY, D. S., vd., 2014. “Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi”, Çev.: S. Dedeoğlu, B. Oskay, Ç. Özbek, İ. Sirkeci, M. M.Yüceşahin, Göç Dergisi, 1 (1), ss. 11-46.
- MAZLUMDER (İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği), 2014. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadın Sığınmacılar Raporu, Ankara, 51s.
- MORIN, E., 2013. Geleceğin Eğitimi İçin Gerekli Yedi Bilgi, 4. Baskı., Çev.: H. Dilli, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 91s.
- OKAN, Y., 2013. “Arap Baharı ve Sosyal Medya”, Politik Akademi, 1-6, <http://politikakademi.org/2013/07/arap-bahari-ve-sosyal-medya> (24.10.2013).
- ORHAN, D. D., 2013. “Ortadoğu’nun Krizi: Arap Baharı ve Demokrasinin Geleceği”, Atılım Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (1-2), ss. 17-29.
- ORSAM (Ortadoğu Stratejik Araştırma Merkezi), 2014. Suriye’ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar Ve Öneriler, Ankara, 58s.

- ORSAM (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi) ve TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı), 2015. Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri, Ankara, 42s.
- ÖNER, N. A., 2012. "Göç Çalışmalarında Temel Kavramlar", Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar, Ed.: S. Gülfer İhlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner, İstanbul, ss.13-27.
- ÖZDEMİR, Ç., 2012. "Ortadoğu ve Arap Baharı (Türkiye Demokratik Bir Ülke Olarak Ortadoğu'da Model Olabilir mi?)", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- ÖZGÜR, N., 2012. "Modern Türkiye'nin Zorunlu Göçmenleri: Muhacirler, İskanlılar, Mübadiller, İslamlar, Soydaşlar, 'G' Grubu, Mülteciler, Tekne Mültecileri", Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar, Ed.: S. Gülfer İhlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner, İstanbul, ss. 199-216.
- ÖZKARSLI, F., 2014. "Suriye'den Türkiye'ye Göç Ve Suriyelilerin Enformel İstihdamı (Mardin Örneği)",Yüksek Lisans Tezi, Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.
- ÖZMEN, N., 2011. "Göçün 50. Yılında Entegrasyon ve Din İlişkisinin Dönüşen Parametreleri: Almanya'da Türkler", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4 (19), ss. 395-412.
- ÖZMEN, N.,2012. Çokkültürlü Toplumda Sosyal Entegrasyon ve Din, Çamlıca Yayınları, 288s.
- PAKSOY, vd., 2012. "Arap Baharı'nın Sosyo-Ekonomik Etkileri: Türkiye-Suriye Karşılaştırması", II. Bölgesel Sorunlar Ve Türkiye Sempozyumu, 01-02 Ekim, Kahramanmaraş.
- RESMÎ GAZETE, 2014. "Geçici Koruma Yönetmeliği", <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf> (02.02.2015)
- SAĞLIK BAKANLIĞI, 2015. "Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar Hakkında 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı Yönerge", <http://www.saglik.gov.tr/GETAT/belge/1-32530/gecici-saglik-tesisi-acilmasi-kapanmasi-ve-calismasina-.html> (31.03.2015).
- SANDIKLI, A., ve SALİHLİ, E. 2011. "İran, Şii Hilali ve Arap Baharı", Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, Rapor no:35, ss. 21.
- SÜDAŞ, İ., 2012. "Avrupa Ülkelerinden Türkiye'nin Batı Kıyılarına Yönelik Göçler: Marmaris Kuşadası Ve Ayvalık İlçelerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma", Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- ŞAHİN, A., ve GÜRBÜZ, M., 2014. "Suriye'de İç Savaşın Neden Olduğu Göç Hareketleri", Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı, 04-06 Haziran, Muğla.
- ŞEN, G., 2012. "İran ve "Arap Baharı": Bağlam, Söylem ve Siyaset", Ortadoğu Etütleri, 3 (2), ss. 95-118.
- ŞEN,Y., 2013. "Suriye'de Arap Baharı", Yasama Dergisi, 23, ss. 54-79.

- TBMMİHİK (Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu), 2012. Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadır kentler Hakkında İnceleme Raporu-2, Ankara, 21s.
- TEKEK, M., 2013. “Arap Baharı ve Nedenleri”, Tuiç Akademi, 1-7, <http://www.tuicakademi.org/index.php/kategoriler/ortadogu/3674-arap-bahari-ve-nedenleri> (08.10.2013).
- TEKELİ, İ., 2013. Göç ve Ötesi, 2. Baskı., Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 225s.
- TURHAN, A., 2012. “Türkiye Suriye İlişkilerinde Süreklilik: Çatışma-Yumuşama Dönemleri ve Arap Baharı Süreci”, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- TÜMERTEKİN, E., ve ÖZGÜÇ, N., 2011. Beşeri Coğrafya İnsan. Kültür. Mekân, 12. Baskı., Çantay Kitabevi, İstanbul, 592s.
- UN, (United Nations), 2014. 2014 Syria Regional Response Plan Strategic Overview, Cenevre, 72s.
- UNAT, A. N., 2006. Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa, 2. Baskı., İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 477s.
- UNHCR (United Nations High Commissionerfor Refugees), 2013. War’s Human Cost-Global Trends, Cenevre, 52s.
- UNHCR, 2015. “Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler Sık Sorulan Sorular”, <http://www.unhcr.org.tr/?content=525> (03.04.2015).
- URAL, A., ve KILIÇ, İ., 2011. Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi, 3. Baskı., Detay Yayıncılık, Ankara, 302s.
- USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu), 2013. Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler Alan Araştırması, Ankara, 68s.
- WORLDBANK, (2015). “Syria Overview”, <http://www.worldbank.org/en/country/syria/overview> (04.06.2015).
- YALÇIN, C., 2004. Göç Sosyolojisi, Anı Yayıncılık, Ankara, 192s.
- 3RP (Regional Refugee & Resilience Plan), 2014. Regional Refugee & Resilience Plan

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Aytaç ŞAHİN
Doğum Yeri ve Tarihi : Ünye - 03.07.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Fatih Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

Şahin, A., Şahin, M., ve Gürbüz, M., 2015. “Kahramanmaraş Çadır Kentte Yaşayan Sığınmacıların Uyum Durumları”, International Congress of the Turkish Association of Geographers as a joint event with the EUROGEO 2015 Conference, 21-23 Mayıs, Ankara.

Şahin, A., ve Gürbüz, M., 2014. “Suriye’de İç Savaşın Neden Olduğu Göç Hareketleri”, Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı, 04- 06 Haziran, Muğla.

Durgun, M., Şahin, A., Gürbüz, M., 2014. The Spatial Dispersion of Commercial Enterprises Plying Non-Timber Forest Products Trade. 3rd International Non-Wood Forest Products Symposium, Symposium Proceedings, 1038-1046. Kahramanmaraş, Turkey.

İş Deneyimi

Projeler :Suriyeli Sığınmacıların Kahramanmaraş Çadır Kent’te Yaşam Koşulları ve Adaptasyon Sorunları, 2013/6-21 YLS, KSÜ Bilimsel Araştırma Projesi (BAP), (6.700 TL)
Çalıştığı Kurumlar : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Coğrafya Bölümü / Araştırma Görevlisi

İletişim

E-Posta Adresi :aytacsahin@ksu.edu.tr/aytacsahin52@hotmail.com
Tarih : 09.06.2015

EKLER

Ek 1:Anket Tam Metin (Türkçe)

SURİYELİ MÜLTECİLERİN KAHRAMANMARAŞ İLİNDE YAŞAM KOŞULLARI VE ADAPTASYON SORUNLARI

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan yüksek lisans tezi için anket çalışması yapılmaktadır. Buradan elde edilen bilgiler kimseyle paylaşılmayacaktır. Elde edilen veriler analiz edilip, Kahramanmaraş Çadır Kent'te yaşayan Suriyeli sığınmacıların sorunları dile getirilecek ve çözüm önerileri sunulacaktır.

Yrd. Doç. Mehmet GÜRBÜZ
KSÜ Coğrafya Bölümü

Arş. Gör. Aytaç ŞAHİN
KSÜ Coğrafya Bölümü

- Cinsiyetiniz nedir?

()Bay ()Bayan

-Kaç yaşındasınız?

.....

-Medeni durumunuz?

()Evli ()Bekâr ()Eşi ölmüş ()Boşanmış

-Evliyseniz kaç tane çocuğunuz var?

()Yok ()1-3 ()4-8 ()9-12 ()13 ve üzeri

-Eğitim durumunuz nedir?

() Okuryazar değil ()Okuryazar ()İlkokul
()Ortaokul ()Lise ()Lisans ()Lisansüstü

-İrkanız nedir?

()Arap ()Türkmen ()Kürt ()Çerkez ()Süryani
()Diğer.....

-Ana diliniz nedir?

()Arapça ()Kürtçe ()Türkçe ()Çerkezce
()Diğer.....

-Suriye'nin hangi şehrinde geldiniz?

.....

-Türkiye'ye giriş yılınız?

()2011 ()2012 ()2013 ()2014

-Kahramanmaraş'a gelmeden önce Türkiye'de başka bir şehirde yaşadınız mı?

()Evet ()Hayır

-Ne kadar süredir Kahramanmaraş'ta ikamet etmektesiniz?

() 1 yıl ve altı ()1-2 yıl ()2-3 yıl ()3 yıl ve üzeri

-Suriye'deki mesleğiniz nedir?

.....

-Suriye'deki aylık geliriniz nedir?

()Gelirim yok ()200TL ve altı ()201-500
()501-750 ()751TL ve üzeri
Rakam ile

-Türkiye'de ne iş yapmaktasınız?

.....

-Türkiye'deki aylık geliriniz nedir?

()Gelirim yok ()200TL ve altı ()201-500
()501-750 ()751TL ve üzeri
Rakam ile

-Suriye'deki eviniz?

()Kendi evimiz ()Kiralık

Diğer.....

-Suriye'deki evinizin durumu nedir?

() Kullanılamaz durumda () Çok hasarlı
() Az hasarlı () Hasarsız () Bilmiyorum

-Suriye'de akrabalarınız kaldı mı?

()Evet ()Hayır Evet ise sayısı:.....

-Aile bireylerinden savaşta hayatlarını kaybeden oldu mu?

()Evet ()Hayır Evet ise Sayısı:.....

-Çadırda sizinle beraber kaç kişi yaşıyor?

() 5 ve altı () 6-10 () 11 ve üzeri

-Çadırda kaç aile kalıyorsunuz?

() 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri

-Kendinizi nasıl tanımlarsınız?

() Sığınmacı ()Zorunlu Göçmen ()Misafir
() Türkiye Vatandaşı

Diğer.....

-Kahramanmaraş'a gelme kararını kim verdi?

()Aile reisi ()Akrabalarım ()Ailenin ortak kararı
()Kendim ()Diğer.....

-Türkiye'den başka üçüncü bir ülkeye gitmek ister misiniz?

()Evet ()Hayır

-Türkiye'ye gelmekte tercih nedeniniz nedir?

- ()Ulaşım kolaylığı
()Gelişmiş bir ülke olması
()Güvenli bir ülke olması
()Suriye'de savaştan dolayı iş imkanının olmaması
()Dini sebepler
()Özgür bir ülke olması
()Akrabalarının burada olması
()Suriyelilere yakın bir politika izlemesi
-Diğer.....

-Kahramanmaraş şehrini tercih nedeniniz nedir?

- ()Yaşam koşullarının iyi olması
()Hayatın ucuz olması
()Güvenli bir şehir olması
()Başka bir şehre gitme imkânının olmaması
()Ailemin burada kalma isteği
()Dini Sebepler
()Akrabalarının burada olması
()Suriye'ye yakın olması
()Kahramanmaraş'ı sevmesi
-Diğer.....

-En önemli ilk üç sorunuz nedir:

- 1.....
2.....
3.....

*Aşağıdaki sorulardan sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz seçeneği seçerek işaretleyiniz.
Her soruda sadece bir işaret olması gerekmektedir.*

ÇADIR KENT VE HİZMETLERDEN MEMNUN OLMA DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Kaldığımız yerin barınma koşulları iyi durumdadır.					
Kaldığımız yer yeterli büyüklüktedir.					
Gerekli ev malzemesi yeterlidir.					
Kaldığımız yerde uyku malzemesi yeterlidir.					
Kaldığımız yerden her an çıkarılabilirim.					
Beslenme konusunda genellikle aç kalıyorum.					
Sağlıklı kalabilmek için yeterli gıda alamıyorum.					
Beslenme konusunda Suriye'de yediğimiz öğünden daha az öğün yiyebiliyorum.					
Yapılan gıda yardımları yeterlidir.					
Yapılan barınak yardımları yeterlidir.					
Sivil toplum kuruluşlarının yardımları yeterli düzeydedir.					
Yaşamakta olduğum meskenimden memnunum.					
Sağlık hizmetlerinden memnunum.					
Eğitim hizmetlerinden memnunum.					
Din hizmetlerinden memnunum.					
Güvenlik hizmetlerinden memnunum.					
Ulaşım hizmetlerinden memnunum.					
Suriyeliler hakkında yürütülen politikalardan memnunum.					

UYUM SAĞLAMA DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Türkiye’de kalıcı olarak kalmayı düşünüyorum.					
Türkiye’de yaşamaktan mutluyum.					
Kendimi Türk vatandaşı gibi görüyorum.					
Türkiye’nin Suriyelilere vatandaşlık hakkı vereceğini düşünüyorum.					
Türkiye’deki seçimlerde oy kullanmak isterim.					
İlk geldiğim güne göre artık kendimi daha rahat hissediyorum.					
Türk halkı Suriyelilere karşı hoş görülüdür.					
Kahramanmaraş halkı Suriyelilere karşı hoş görülüdür.					
Kahramanmaraş bundan sonraki yaşamım için uygun bir şehirdir.					
Alışverişlerimi yapmamda bir ayrım yapmam, Türk esnaflardan da yaparım.					
Cenazemizi Türkiye’ye defnedebiliriz.					
Türk kültürüyle kendi kültürümüzü birbirine yakın görmekteyim.					
Suriye halkının zamanla kültürel bir değişim yaşayacağını düşünüyorum.					
Günlük hayat konusunda Türk kültürüne alışabildim.					
Giyim konusunda Türk kültürüne alışabildim.					
Sorunumu çözebilecek düzeyde Türkçe anlayabiliyorum.					
Türk vatandaşlarıyla diyalog halinde olup onlarla anlaşabilirim.					
Türkçe öğrenmem burada bana ve aileme yaşama imkânı sağlar.					
Artık kendi dilimizde konuşmak çokta önemli değil önemli olan Türkçe konuşabilmek.					

Ek 2: Anket Tam Metin (Arapça)

مركز الإرشاد النفسي التربوي في مخيم قهرمان مرعش

دراسة حول انسجام وشروط معيشة الضيوف السوريين في ولاية قهرمان مرعش

هذا الاستبيان لا يطلع عليه أي أحد ... يتم بحث هذه المعطيات ويقدم الحلول المناسبة السوريين المقيمين في قهرمان مرعش

يرجى الإيجابية بكل مصداقية وعدم ترك أي سؤال فارغ ولكم جزيل الشكر

- الجنس : ذكر () أنثى ()

- العمر :

- الوضع العائلي : متزوج () عازب () الزوج متوقية () الطلاق ()

- عدد الأولاد : لا يوجد () من 1-3 () من 4-8 () من 9-12 () أكثر من ثلاث عشر 13 ()

- مستوى الدراسة : أمي () ابتدائي () إعدادي () ثانوي () جامعي () دراسات عليا () دكتوراة ()

- أي القومية أنت : عربي كردي تركمان سرياني جركس

- لسان الأم : عربي () كردي () تركي () جركس () - -

- من أي مدينة من سوريا ؟ المدينة

- تاريخ دخولك تركيا 2014 () 2013 () 2012 () 2011 ()

- مع بداية الأحداث هل تواجدت في مدينة أخرى قبل قدومكم إلى مرعش ؟ نعم () لا ()

- مدة الإقامة في مرعش أقل من 1 أشهر () من 1 سنة إلى 2 سنة () من 2 إلى 3 سنة () أكثر من 3 سنة

- المهنة في سورية :

- الدخل الشهري في سورية لا يوجد () أقل من 200 ل ت () من 201 إلى 500 () من 501 إلى 750 () أكثر من 751 ل ت ()

- ما هو عملكم في تركيا ؟

- الدخل الشهري في تركيا لا يوجد () أقل من 200 ل ت () من 201 إلى 500 () من 501 إلى 750 () أكثر من 751 ل ت ()

- بيتك في سوريا : خاص لك () أجار () أخرى

- ما هو حال البيت في سوريا : غير صالح () خراب كبير () قليل الأضرار () سالم () لا أعرف ()

- هل بقي لكم أقارب في سورية ؟ نعم () لا () إذا كان الجواب نعم كم العدد ؟ تقريباً

- هل هناك فقدان للأرواح من أفراد الأسرة في الحرب ؟ نعم () لا () إذا كان الجواب نعم كم العدد ()

- عدد الأشخاص في المسكن : أقل من 5 () من 6 إلى 10 () أكثر من 11 ()

- كم أسرة تسكن في المسكن : 1 () 2 () 3 () 4 () 5 خمسة وما فوقها ()

- كيف تصف نفسك ؟ لاجئ () مضطر () ضيف () مواطن تركي () وأخرى

- قدومك إلى مرعش بقرار من ؟ رئيس العائلة () الأقرباء () مشترك () أنا () أخرى

- هل تريد الذهاب إلى دولة غير تركيا : نعم () لا ()

- سبب قدومك إلى تركيا : سهولة المواصلات () بلد متقدم () دولة آمنة () عدم إمكانية العمل في سوريا بسبب الحرب ()
- أسباب دينية () الحرية () وجود أقرباء () سياسة الدولة اتجاه السوريين ()
- سبب آخر
- سبب اختيار مدينة مرعش : حسن الإعاشة () رخص الأسعار () مدينة آمنة () عدم وجود سفر إلى مدينة أخرى ()
- طلب الأسرة () أسباب دينية () وجود أقرباء () قريبا إلى سوريا () حبي لها ()
- أسباب أخرى :
- أهم ثلاث مشكلات : 1- 2- 3-

اجب عن الأسئلة بالإجابة المناسبة لأفكارك

درجة الارتياح من الخدمات الموجودة في أماكن العيش	لا مطلقاً	حيادي	متردد	موافق	موافق جداً
إن مستوى المعيشة هنا جيدة					
حجم مكان الإقامة كافي لنا					
المواد والمستلزمات الأولية للبيت جيدة					
ممكن إخراجي من البيت الذي أسكنه بسهولة من قبل صاحبه					
أعاني من الجوع غالب الأيام في مسكني					
مستلزمات النوم في بيتي كافية					
الغذاء الموجود لا يناسب التغذية الجيدة					
أتناول الوجبات الغذائية هنا أقل مما كنت أتناوله في سوريا					
المعونات الغذائية المقدمة كافية لنا					
المعونات السكنية من أساس كافية لنا					
الجمعيات الخيرية تقدم معونات كافية لنا					
أشعر بالارتياح للمكان الذي أعيش فيه (أسكن فيه)					
الخدمات الصحية والعلاجية تؤدي الغرض وعملها جيد					
الخدمات التربوية لأولادنا جيدة					
المراكز الدينية والشرعية تقوم بدور جيد لنا					
الجهات الأمنية تقوم بحمايتنا والحفاظ على حياتنا					
خدمة المواصلات جيدة وتؤدي الغرض					
أشعر بالارتياح من السياسة المتبعة اتجاه السوريين					

الانسجام والتأقلم					
لا مطلقاً	حيادي	متردد	موافق	موافق جداً	
					ارغب بالبقاء النهائي في تركيا
					اشعر بالسعادة للعيش في تركيا
					ارى نفسي كائني مواطن تركي
					اعتقد ان تركيا ستعطي الجنسية للسوريين
					ارغب في التصويت في الانتخابات التركية
					اشعر بالارتياح هنا الان أكثر من قبل
					الشعب التركي متسامح مع السوريين
					سكان مرعش متسامحون مع السوريين
					من الان فصاعداً مدينة كهرمان مرعش مناسبة للحياة فيها
					لا فرق من الشراء من محلات السورية والتركية
					يمكن دفن جنانزنا في تركيا
					الثقافة التركية والسورية متقاربة
					اعتقد تغير ثقافي مع الزمن بين السوريين
					تعود على الثقافة التركية في الحياة اليومية
					تعودت على ثقافة اللباس التركي
					قادر على حل أي مشكلة عن طريق اللغة التركية
					أتواصل وأتحدث مع المواطنين الأتراك
					تعلم اللغة التركية تمكنني من العيش بتركيا
					أحتاج للغة التركية هنا أكثر من اللغة العربية